

Správa úradu EASO o konaniach o azyle týkajúcich sa detí

Súbor praktických príručiek úradu EASO

2019

European Asylum Support Office

Správa úradu EASO o konaniach o azyle týkajúcich sa detí

Súbor praktických príručiek úradu EASO

2019

SUPPORT IS OUR MISSION

Text bol dokončený v máji 2019.

Európsky podporný úrad pre azyl ani iná osoba, ktorá koná v mene Európskeho podporného úradu pre azyl, nenesie zodpovednosť za možné použitie informácií obsiahnutých v tejto publikácii.

Ilustrácie na strane 21 © iStock, 2019

Luxemburg: Úrad pre vydávanie publikácií Európskej únie, 2021

Print ISBN 978-92-9485-093-5 doi:10.2847/228934 BZ-03-18-530-SK-C
PDF ISBN 978-92-9485-109-3 doi:10.2847/41270 BZ-03-18-530-SK-N

© Európsky podporný úrad pre azyl (EASO), 2019

Reprodukcia je povolená len s uvedením zdroja.

Na akékoľvek použitie alebo reprodukciu fotografií alebo iného materiálu, ktorý nie je predmetom autorského práva EASO, je potrebné povolenie priamo od držiteľov práv.

Tento preklad nebol skontrolovaný kvalitou príslušnými vnútroštátnymi orgánmi. Ak zistíte, že preklad nie je v súlade s príslušnou terminológiou na vnútroštátnej úrovni, kontaktujte úrad EASO

Obsah

Zoznam skratiek.....	5
Úvod a účel	6
Oddiel 1. Funkčné vymedzenia	8
Posudzovanie týchto pojmov a zaobchádzanie s nimi	8
Deti so sprievodom	8
Deti bez sprievodu.....	10
Deti bez sprievodu so sprevádzajúcimi dospelými osobami (ktoré za ne nie sú zodpovedné)	15
Oddiel 2. Najlepší záujem dieťaťa v konaniach o azyle	19
Proces na posudzovanie najlepšieho záujmu dieťaťa v konaniach o azyle	19
Kedy sa uskutočňuje posudzovanie najlepšieho záujmu dieťaťa	19
Aktéri zapojení do posúdenia najlepšieho záujmu dieťaťa.....	20
Nástroje a mechanizmy kvality	22
Oddiel 3. Konania o azyle týkajúce sa detí	24
Mechanizmus na identifikáciu osobitných procesných potrieb detí.....	24
Procesné záruky pre deti.....	24
Prioritizácia preskúmania žiadosti o medzinárodnú ochranu	24
Konania na hraniciach a skrátené konania.....	25
Predloženie a podanie žiadosti dieťaťom alebo v mene dieťaťa	25
Osobný pohovor	27
Dodatočné procesné záruky a osobitné podmienky prijímania pre deti	32
Oddiel 4. Postúpenie	34
Postúpenie iným orgánom	34
Zavedené postupy v prípade, že dieťa je nezvestné, prejavujú sa u neho náznaky, že je/bolo obeťou obchodovania s ľuďmi alebo zneužívania, v prípadoch zdravotného postihnutia, zdravotných problémov, tehotenstva alebo iných prípadoch	35
Oddiel 5. Špecializácia a odborná príprava zamestnancov	45
Odborná príprava.....	45
Špecializácia na záležitosti týkajúce sa detí.....	46
Odporúčania.....	47
Funkčné vymedzenia.....	47
Deti v sprievode rodičov.....	47
Deti bez sprievodu.....	47
Odlúčené deti	48
Zosobášené deti	48
Deti s vlastnými deťmi	49
Deti, ktoré sú vystavené riziku alebo sú obeťami obchodovania s ľuďmi	49
Nezvestné deti.....	49
LGBTI deti.....	50
Deti so zdravotným postihnutím.....	50
Deti trpiace psychologickou traumou alebo úzkosťou	50
Viaceré zraniteľnosti.....	51
Najlepší záujem dieťaťa (BIC)	51

Konanie o azyle	52
Prioritizácia	53
Posúdenie zraniteľnosti a určenie osobitných potrieb	54
Zastúpenie	54
Poskytovanie informácií	55
Právo na vypočutie	55
Rozhodovací proces	56
Národný referenčný mechanizmus	56
Kvalifikovaný personál	57

Zoznam skratiek

AT	Rakúsko
BE	Belgicko
BG	Bulharsko
BIA	posúdenie najlepšieho záujmu
BIC	najlepší záujem dieťaťa
CH	Švajčiarsko
COI	informácie o krajine pôvodu
CoO	krajina pôvodu
CRC	Dohovor OSN o právach dieťaťa (1989)
CY	Cyprus
ČŠ	členský štát (členské štáty) Európskej únie
DE	Nemecko
DK	Dánsko
EASO	Európsky podporný úrad pre azyl
EE	Estónsko
EL	Grécko
ES	Španielsko
FGM	mrzačenie ženských pohlavných orgánov
FI	Fínsko
FR	Francúzsko
HU	Maďarsko
IE	Írsko
IP	medzinárodná ochrana
IT	Taliansko
LT	Litva
LV	Lotyšsko
NIDOS	nadácia NIDOS (inštitút opatrovníctva pre maloleté osoby bez sprievodu žiadajúce o medzinárodnú ochranu v Holandsku)
NL	Holandsko
NO	Nórsko
PL	Poľsko
RO	Rumunsko
SE	Švédsko
SI	Slovinsko
SK	Slovensko
SMA	Švédska agentúra pre migráciu
smernica o konaní o azyle štáty EÚ+	smernica Európskeho parlamentu a Rady 2013/32/EÚ z 26. júna 2013 o spoločných konaniach o poskytovaní a odnímaní medzinárodnej ochrany (prepracované znenie) členské štáty Európskej únie, Nórsko a Švajčiarsko
THB	obchodovanie s ľuďmi
TUSLA	Agentúra pre deti a rodinu, Írsko
UAM	maloletá osoba (maloleté osoby) bez sprievodu
UNHCR	Vysoký komisár Organizácie Spojených národov pre utečencov
výbor CRC	Výbor OSN pre práva dieťaťa

Úvod a účel

Situácia detí prichádzajúcich do EÚ, ktoré potrebujú medzinárodnú ochranu, predstavuje pre vnútroštátne azylové systémy naďalej obrovskú výzvu. Deti často prichádzajú do Európy potom, ako boli obeťami vykorisťovania a zneužívania, nedostáva sa im rodičovská starostlivosť alebo sú v rizikových situáciách, ktoré pramenia z ich prirodzenej zraniteľnosti. Mnohé úrady čelia závažným ťažkostiam pri zohľadňovaní osobitných potrieb detí v rámci poskytovania ochrany a primeraného zaobchádzania, na ktoré majú nárok. Vzhľadom na rozdielnosť jednotlivých vnútroštátnych systémov je navyše možné, že s deťmi v podobných situáciách alebo okolnostiach sa zaobchádza alebo sa takéto deti posudzujú odlišne, a to v závislosti od štátu EÚ+, v ktorom sa nachádzajú. Táto rôznorodosť postupov by mohla v konečnom dôsledku viesť k neprímeraným rozdielom a nejednotnosti v identifikácii a ochrane týchto detí, čo by sčasti brzdilo plnenie cieľov spoločného európskeho azylového systému (CEAS).

Vzhľadom na oznámenie Komisie o ochrane migrujúcich detí¹ a poslanie úradu EASO spočívajúce v podpore členských štátov EÚ prostredníctvom zlepšovania praktickej spolupráce, identifikácie osvedčených postupov a začleňovaním otázok týkajúcich sa detí do konaní o azyle začal úrad EASO v roku 2017 konzultáciu o konaniach o azyle týkajúcich sa detí a v roku 2018 zistenia potvrdil. Cieľom bolo zhromaždiť vnútroštátne postupy a politiky, ktoré súviseli s konaniami o azyle týkajúcimi sa detí. Účelom tejto správy je identifikovať medzery a oblasti odlišných postupov v štátoch EÚ+, zdôrazniť zavedené osvedčené postupy a poskytnúť kľúčové odporúčania na posilnenie ochrany detí na území EÚ.

Rozsah správy a metodika

V nadväznosti na uvedenú činnosť úrad EASO vypracoval túto správu na základe príspevkov poskytnutých 24 štátmi EÚ+ (**AT, BE, BG, CH, CY, DE, DK, EE, EL, ES, FI, FR, HU, IE, IT, LT, LV, NL, NO, PL, RO, SE, SI a SK**).

Rozsah správy je obmedzený na konania o azyle týkajúce sa detí, a preto vedľajšie fázy ako prijímanie alebo ďalšie zákonné cesty pre deti (na získanie povolenia na pobyt alebo pobyt na základe maloletosti) sú mimo rozsahu tejto správy a nie sú v nej zahrnuté. Správa bola vypracovaná po uskutočnení administratívnej analýzy informácií odoslaných štátmi EÚ+ v roku 2017 v súvislosti s ich existujúcimi praktikami, právnymi predpismi a politickými dokumentmi.

Predbežné zistenia boli v marci 2018 overené kontaktnými miestami úradu EASO a následne sa konsolidovalo konečné znenie.

Štruktúra

Správa má rovnakú štruktúru ako konzultácia:

Oddiel 1: Funkčné vymedzenia

Tento oddiel obsahuje analýzu a porovnanie rôznych pojmov a vymedzení v rámci štátov EÚ+. Zahŕňa posudzovanie a zaobchádzanie, ktoré sa vzťahujú na jednotlivé kategórie detí v jednotlivých štátoch EÚ+.

Oddiel 2: Najlepší záujem dieťaťa v konaniach o azyle

V tomto oddiele sa skúma zavedenie princípu najlepšieho záujmu dieťaťa do konania o azyle realizovaného vnútroštátnymi orgánmi.

¹ Európska komisia, oznámenie Európskemu parlamentu a Rade o ochrane migrujúcich detí, 12. apríla 2017, COM(2017) 211 final.

Oddiel 3: Konania o azyle týkajúce sa detí

V tejto časti sa podrobne mapujú záruky a špecifické podmienky udeľované deťom v konaní o azyle.

Oddiel 4: Postúpenie

V tomto oddiele sú uvedené existujúce mechanizmy postúpenia a okolnosti, ktoré ich aktivujú.

Oddiel 5: Špecializácia a odborná príprava zamestnancov

Tento oddiel obsahuje podrobné informácie o rôznych nástrojoch a odbornej príprave pre zamestnancov, ktorí sú v kontakte s deťmi alebo odborne spracúvajú spisy detí.

Odporúčania

Súbor odporúčaní obsahujúcich usmernenia k spôsobu riešenia otázok nastolených v správe.

Správa okrem odporúčaní obsahuje aj niekoľko textových polí s týmto obsahom:

- Príklady z praxe: informácie získané z mapovania vykonaného úradom EASO.
- Poznámky k terminológii: právne alebo funkčné vymedzenia na vytvorenie spoločného výkladu niektorých používaných pojmov.

➤ Poznámky k terminológii

Na účel tejto publikácie sa uprednostňuje pojem „konanie o azyle“ na rozdiel od pojmu „konanie o medzinárodnej ochrane“. Je to v súlade s terminológiou použitou v kľúčovom právnom nástroji na túto tému, ktorým je smernica Európskeho parlamentu a Rady 2013/32/EÚ z 26. júna 2013 o spoločných konaniach o poskytovaní a odnímaní medzinárodnej ochrany (prepracované znenie), ďalej len „smernica o konaní o azyle“.

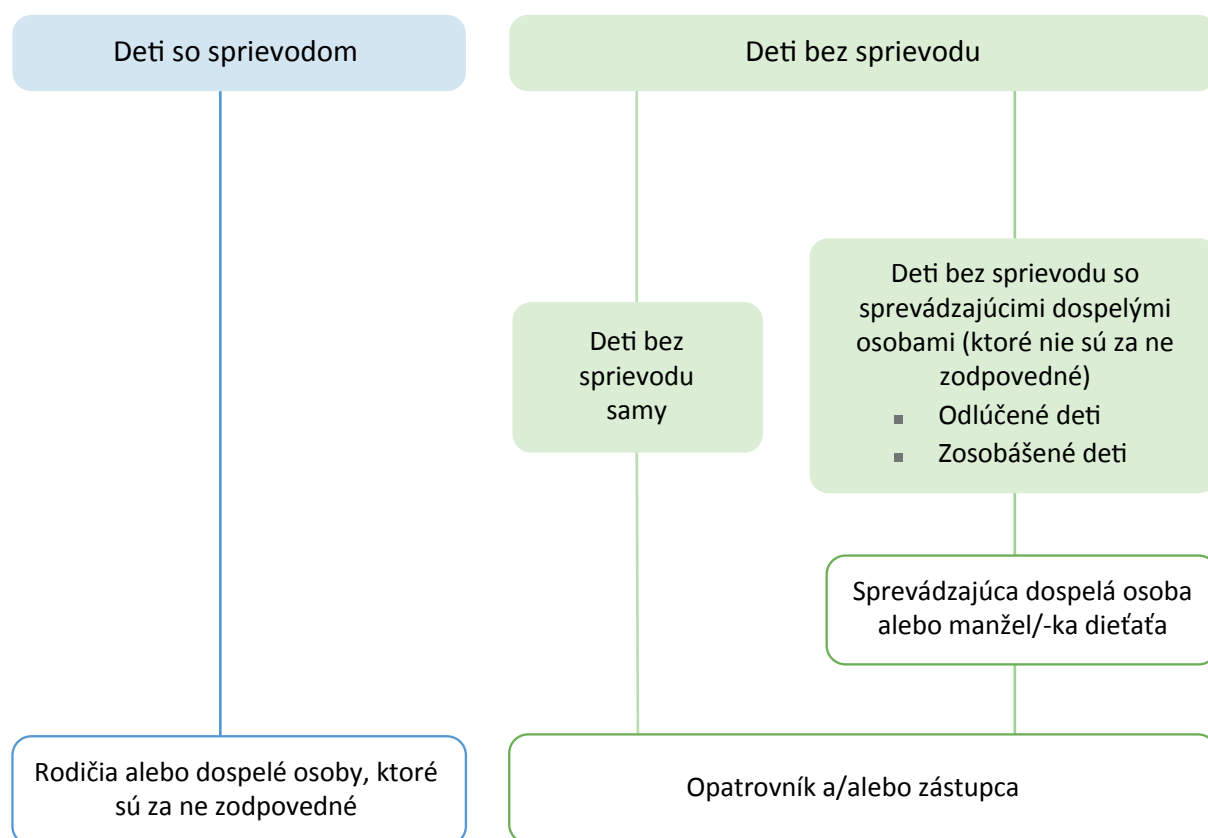
Acquis EÚ v oblasti azylu odkazuje na tento súbor právnych nástrojov EÚ: prepracované znenie smernice o podmienkach prijímania (RCD), prepracované znenie smernice o konaní o azyle (APD), prepracované znenie smernice o oprávnení na medzinárodnú ochranu (QD), smernica o dočasnej ochrane (ešte sa neuplatňuje), dublinské nariadenie III (Dublin III) a prepracované znenie nariadenia o systéme Eurodac (Eurodac).

Oddiel 1. Funkčné vymedzenia

Posudzovanie týchto pojmov a zaobchádzanie s nimi

Väčšina štátov EÚ+ má právne alebo funkčné vymedzenie pojmov **dieťa so sprievodom** a **bez sprievodu**, **opatrovník a/alebo zástupca**, nie však pojmov **dieťa odlúčené od rodičov** alebo **sprevádzajúca dospelá osoba**. V skutočnosti však len v niekoľkých prípadoch zodpovedá doslovne existujúce vnútroštátne vymedzenie vymedzeniam stanoveným v *acquis* EÚ v oblasti azylu alebo vymedzeniu navrhnutému úradom EASO.

Neexistencia harmonizovaných pojmov a vymedzení môže viesť k tomu, že podobné prípady sa posudzujú odlišne alebo sa s nimi zaobchádza odlišne, ako sa uvádza v nasledujúcich zisteniach. Tieto zistenia sú uvedené s osobitným dôrazom na jednotlivé kategórie detí, pričom súvisiace dospelé osoby sú začlenené ako pododdiely:

Deti so sprievodom

➤ Poznámky k terminológii

Pojem „dieťa/maloletá osoba so sprievodom“ nie je explicitne vymedzený v *acquis* EÚ v oblasti azylu, úrad EASO však navrhuje *a contrario* vymedzenie pojmu „dieťa/maloletá osoba bez sprievodu“ na základe *acquis* EÚ v oblasti azylu:

Dieťa, ktoré prichádza na územie členských štátov so sprievodom svojho rodiča (rodičov) alebo dospelaj osoby, ktorá je zaň zodpovedná podľa zákona alebo praxe dotknutého členského štátu, pokiaľ je skutočne prevzaté do starostlivosti takejto osoby.

Toto vymedzenie sa zhoduje s vymedzením použitým vo vnútroštátnych právnych predpisoch troch štátov EÚ+ (**HU, PL, SI**).

Sedemnást štátov EÚ+ (**BE, BG, CH, CY, DE, DK, EL, EE, FI, FR, IE, IT, LV, NL, NO, SE, SK**) má vlastné vnútroštátne vymedzenie pojmu „dieťa so sprievodom“, zatiaľ čo v štyroch štátoch EÚ+ (**AT, ES, LT, RO**) nie je vo vnútroštátnom právnom systéme žiadne vymedzenie.

Dospelá osoba zodpovedná za dieťa

Počas konzultačného postupu úrad EASO nenavrhol žiadne vymedzenie pojmu „**dospelá osoba zodpovedná za dieťa**“, keďže podľa právnych nástrojov EÚ má byť táto osoba vymedzená na vnútroštátnej úrovni podľa zákona alebo praxe dotknutého členského štátu.

Všetky opýtané štáty EÚ+ (**AT, BE, BG, CH, CY, DE², DK, EE, EL, FI, FR, HU, IE, IT, LT, LV, NL, NO, PL, RO, SE, SI a SK**) určujú za dospelú osobu zodpovednú za dieťa biologických alebo adoptívnych rodičov.

Podľa zistení je možné v niektorých štátoch EÚ+ (**AT, BG, CH, CY, EE, EL, FR, LT, PL a SE**) akceptovať ako dospelú osobu zodpovednú za dieťa aj osobu so zákonnou starostlivosťou. Konkrétne v **EL** a **FR** musia byť rodičovské práva a povinnosti pridelené súdnym orgánom. Aby sa zodpovedná dospelá osoba za takú považovala v **EE**, musí preukázať právo na starostlivosť polícii, estónskemu Úradu pohraničnej stráže alebo estónskej službe vnútornej bezpečnosti.

Rodinní príslušníci a príbuzní³ môžu byť považovaní za dospelú osobu zodpovednú za dieťa v **AT, CH, DK, FR, HU, IE, IT, SI, SK**. Konkrétne v **SI** môže byť za osobu zodpovednú za dieťa považovaný príbuzný dieťaťa žijúceho v spoločenstve, ktorého úloha je v podstate podobná úlohe užšej rodiny alebo plní rovnakú úlohu ako rodina, čo zahŕňa napríklad poskytovanie fyzickej starostlivosti, ochrany, emocionálnej podpory a finančnú závislosť.

V 18 štátoch EÚ+ (**AT, BE, BG, CH, DE, EE, FI, FR, HU, IE, IT, LT⁴, LV, NL, NO⁵, RO, SE a SK**) môže byť za zodpovednú dospelú osobu považovaný aj vymenovaný opatrovník alebo zástupca. Napríklad v **IT** je v prípade neprítomnosti rodičov alebo príbuzných (až do 4. ročníka) vymenovaný opatrovník, ktorý musí mať potrebné schopnosti a vykonávať svoje povinnosti v súlade so zásadou najlepšieho záujmu dieťaťa (BIC).

Príklady z praxe: zodpovedné dospelé osoby

V **DK** sa dospelé osoby iné ako rodičia považujú za zodpovedné dospelé osoby, ak ich dánsky imigračný úrad považuje za hlavných opatrovateľov v prípade neprítomnosti rodičov. Vykoná sa posúdenie, či sa dotknuté dieťa má alebo nemá považovať za sprevádzané dospelou osobou. Posúdenie je založené na pohovore s dieťaťom aj dospelou osobou, pričom sa zohľadnia tieto faktory: či rodinný príslušník sprevádzal dieťa na ceste do DK, či pred odchodom boli v styku v domovskej krajine, či boli v styku počas ich pobytu v DK a prania rodičov. Vždy je nevyhnutným predpokladom, aby bola dospelá sprevádzajúca osoba spôsobilá a *de facto* prevzala zodpovednosť za príslušné dieťa.

V **NL** sa deti považujú za deti bez sprievodu, keď nie sú v sprievode rodičov alebo opatrovníkov. Deti v sprievode rodinných príslušníkov alebo príbuzných sa tiež považujú za deti bez sprievodu a vymenuje sa opatrovník.

² V **DE** možno nasledujúce kategórie určiť ako zodpovedné za dieťa len v súlade s osobitnými požiadavkami: minimálny vek 18 rokov, zosobášení rodičia, slobodná matka, pokiaľ súd nerozhodne inak, alebo iné osoby vymenované súdom.

³ Úrad EASO nepovažuje rodinných príslušníkov, súrodencov alebo príbuzných za dospelé osoby zodpovedné za dieťa, pokiaľ tak nie sú vymedzení na vnútroštátnej úrovni podľa zákona alebo praxe dotknutého členského štátu alebo im nebolo ustanovené opatrovníctvo dieťaťa.

⁴ Opatrovník/zástupca sa považuje za osobu zodpovednú za dieťa, ak má doklady, ktoré to potvrdzujú.

⁵ Opatrovník/zástupca sa považuje za osobu zodpovednú za dieťa, ak má doklady, ktoré to potvrdzujú.

Overenie väzieb

Rodičovské väzby zodpovednej dospeljej osoby sa overujú vo všetkých prípadoch v **BE, BG, CY, DE, EE, EL, ES, FR, HU, LV, NL, PL, RO** a **SI**, zatiaľ čo v iných štátoch (**AT, CH, DK, IE, IT, LT, NO, SE** a **SK**) sa overujú len vtedy, keď vzniknú pochybnosti alebo sa to považuje za potrebné.

Pri otázke týkajúcej sa metód používaných na overenie rodinných väzieb⁶ respondenti uviedli, že overenie je možné vykonať uskutočnením testov DNA (12 štátov EÚ+), pohovorov (8 štátov EÚ+) alebo prostredníctvom predloženia úradných dokladov (17 štátov EÚ+).

Príklady z praxe: overenie väzieb

V **EL** sa počas pohovoru preskúmajú rodičovské väzby, ktoré existovali pred vstupom do krajiny (v súlade s príslušným právnym rámcom smernice o oprávnení na medzinárodnú ochranu). V prípade pochybností a neexistencie príslušných dokladov týkajúcich sa rodinných väzieb môže azylová služba požiadať o testy DNA a môže byť informovaný štátny prokurátor.

Vo **FI** sa v prípadoch zlúčenia rodiny vykoná vedecké overenie.

V **NO** sa od sprevádzajúcich dospelých osôb, ktoré nie sú biologickými rodičmi dieťaťa, vyžaduje predloženie dokladov preukazujúcich ich rodičovskú zodpovednosť za dieťa. Ak rodičovská zodpovednosť nie je preukázateľná prostredníctvom dokladov, dieťa sa považuje za maloletú osobu bez sprievodu.

V **NL** sa kladie väčší dôraz na overenie rodinných väzieb, ak v určitom bode došlo k odlúčeniu rodinných príslušníkov, napríklad počas procesu zlúčenia. V týchto prípadoch sa vyžadujú doklady. Ak nie sú k dispozícii žiadne doklady, uskutoční sa pohovor a/alebo analýza DNA na stanovenie rodinných väzieb.

Deti bez sprievodu

Osem štátov EÚ+ (**CY, DE, EE, EL, HU, LT, RO** a **PL**) má vo svojom vnútroštátnom právnom systéme zahrnuté vymedzenie pojmu **dieťa bez sprievodu**⁷ v zmysle *acquis* EÚ v oblasti azylu, zatiaľ čo 14 štátov EÚ+ (**BE, BG, CH, DK, ES, FI, FR, IE, IT, LV, NO, SE, SI, SK**) má mierne odlišné vymedzenie. Odchyľka od vymedzenia EÚ zvyčajne vyplýva zo skutočnosti, že je vynechaný odkaz na tieto deti ponechané bez sprievodu po vstupe na územie členských štátov. V **AT** a **NL** neexistuje právne vymedzenie pojmu „dieťa/maloletá osoba bez sprievodu“, hoci **NL** napriek tomu uplatňuje túto koncepciu na deti bez sprievodu rodičov alebo opatrovníkov.

Opatrovník a/alebo zástupca

V konaniach o azyle je osoba opatrovníka a/alebo zástupcu⁸ rozhodujúca na zaistenie záruk pre deti. V *acquis* EÚ sa ustanovuje táto osoba, aby pomáhala dieťaťu orientovať sa v konaní, pričom sa jej priradujú dôležité úlohy, ako je uskutočňovanie právnych úkonov za dieťa a podľa potreby predloženie alebo podanie žiadosti v mene dieťaťa. Povinnosti zahŕňajú aj informovať dieťa o osobnom pohovore a zúčastniť sa na ňom s cieľom klásť otázky, vyjadrovať pripomienky atď. Osoba a úloha opatrovníka a/alebo zástupcu sa však v jednotlivých vnútroštátnych systémoch líšia, čo má vplyv na pomoc, ktorú dieťa dostane.

Niektoré štáty EÚ+ (**BE, BG, CY, DK, EL, EE, ES, HU, IE, IT, LV, PL, RO** a **SE**) podľa svojich právnych systémov uznávajú **jednu osobu**, ktorá môže byť vymenovaná buď ako zástupca (**BG, CY, DK, EL, ES, RO**), alebo

⁶ Proces určenia pravosti rodinného vzťahu medzi dieťaťom a údajným rodinným príslušníkom. Ďalšie usmernenia o overovaní rodinných väzieb možno nájsť v dokumente [Praktická príručka úradu EASO o pátraní po rodinných príslušníkoch](#), marec 2016.

⁷ Právne vymedzenie úradu EASO vybrané z *acquis* EÚ v oblasti azylu: Dieťa bez sprievodu je maloletá osoba, ktorá prichádza na územie členských štátov bez sprievodu dospeljej osoby, ktorá je za ňu zodpovedná podľa zákona alebo praxe dotknutého členského štátu, pokiaľ nie je skutočne prevzatá do starostlivosti takejto osoby. Patrí sem aj maloletá osoba, ktorá je ponechaná bez sprievodu potom, ako vstúpila na územie členských štátov.

⁸ Podľa článku 2 písm. n) smernice o konaní o azyle (prepracované znenie) je „zástupca“ osoba alebo organizácia, ktorá bola príslušným orgánom ustanovená, aby pomáhala dieťaťu bez sprievodu a zastupovala ho v konaniach týkajúcich sa medzinárodnej ochrany s cieľom zabezpečiť najlepší záujem dieťaťa, a v prípade potreby robiť za maloletú osobu právne úkony.

opatrovník (**BE, LV, SE**). V piatich štátoch EÚ+ (**EE, HU, IE, IT, PL**) sa pojmy opatrovník a zástupca používajú bez rozdielu.

Vo vnútroštátnych systémoch ostatných štátov EÚ+ (**AT, CH, DE, FI, FR, LT, NO, SI a SK**) koexistujú **osoby** s rôznymi úlohami na ochranu dieťaťa:

- **Zástupca** (**AT** – právny poradca, **CH** – nazýva sa aj splnomocnenec, **DE** – rodičia (minimálny vek 18 rokov) alebo zákonný opatrovník, **FI** – na právne záležitosti, **FR** – *administrateur ad hoc*, **LT** – s právnymi znalosťami, **NO** – nezávislá osoba vymenovaná počas konania o azyle, **SI** – osoba vymenovaná centrom sociálnej práce pred začiatkom konania o azyle, **SK** – spomedzi blízkych príbuzných dieťaťa alebo inštitucionálny).
- **Opatrovník** (**AT** – vymenovaný úradom starostlivosti o mládež, **CH** – dobrovoľníci alebo odborníci pridelení kantónmi, **DE** – zodpovedný za starostlivosť o dieťa v prípade, že rodičia nie sú k dispozícii, vymenovaný súdom na základe žiadosti úradu starostlivosti o mládež, **FI** – vymenovaný súdom na zabezpečenie najlepšieho záujmu dieťaťa po vypočutí sociálnym pracovníkom zo záchytného centra, nevyžaduje sa žiadna odborná kvalifikácia, **FR** – *tuteur*, **LT** – sociálny pracovník, **NL** – súd vymenuje odborných sociálnych pracovníkov ako dočasného opatrovníka, **NO** – nezávislá osoba vymenovaná pre deti bez sprievodu, ktorým je udelené povolenie na pobyt, **SI** – pri poskytnutí medzinárodnej ochrany, **SK** – na ochranu najlepšieho záujmu dieťaťa a všeobecného blaha rovnako, ako to zabezpečujú rodičia).

Ďalšie osoby V niektorých vnútroštátnych systémoch sa predpokladajú ďalšie osoby na podporu dieťaťa (**CH** – dôveryhodná osoba, **DE** – do vymenovania opatrovníka koná namiesto rodičov/opatrovníka úrad starostlivosti o mládež, **NL** – právny zástupca, **NO** – právny zástupca).

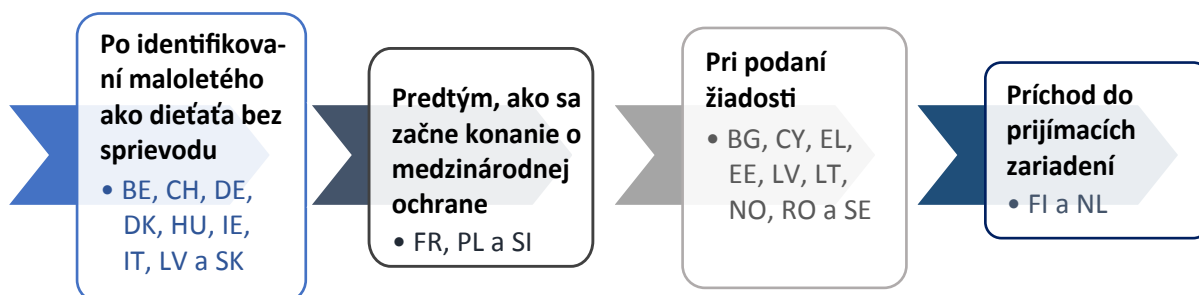
Menovací orgán

Vo väčšine opýtaných štátov EÚ+ je opatrovník/zástupca vymenovaný súdnym orgánom (**AT, DE, EL, FI, FR, IT, LV, NL, PL, SK**) alebo úradom sociálnej starostlivosti (**CY, ES, HU, IE, LT, RO a SI**). V iných prípadoch je menovacím orgánom služba opatrovníctva (**BE**), regionálny orgán (**CH, DK**) alebo miestny orgán (**BG, EE, NO, SE**).

Vymenovanie opatrovníka/zástupcu je *ex officio* v **deviatich** štátoch EÚ+ (**DE, FI, LV, HU, NL, PL, RO, SE a SK**). Na druhej strane v nasledujúcich prípadoch vymenovanie prebehne na základe iniciatívy iného orgánu alebo organizácie:

- polícia a pohraničná stráž v **LV, PL** a na **SK**,
- služby sociálnej starostlivosti (v prípade vymenovania opatrovníka súdnym orgánom) v **DE, FI** v prijímacích zariadeniach,
- mimovládna organizácia s osobitnou úlohou opatrovníctva: v **DK** na základe odporúčania dánskeho Červeného kríža, v **NL** nadácia NIDOS,
- rozhodujúci orgán (imigračný orgán/orgán zodpovedný za posúdenie žiadosti o udelenie azylu) v **HU, RO a SE**.

Obrázok 1: Časový rámec na vymenovanie opatrovníka

V **BE, CH, DE, DK, HU, IE, IT, LV** a na **SK** sa opatrovník/zástupca vymenuje bezprostredne po zistení, že dieťa je bez sprievodu.

Vymenovanie opatrovníka/zástupcu sa uskutoční pred začatím konania o medzinárodnej ochrane vo **FR**⁹, **PL** a **SI**, zatiaľ čo v **BG**¹⁰, **CY**, **EE**, **EL**, **LV**, **LT**, **NO**, **RO** a **SE** sa uskutoční v neskoršej fáze pri/po podaní žiadosti o medzinárodnú ochranu. V **EL** musí byť pre dieťa prítomný zástupca na podanie žiadosti, ak je dieťa mladšie ako 15 rokov.

Vo **FI** a **NL** je na vymenovanie opatrovníka/zástupcu potrebné, aby dieťa prišlo do prijímacieho/ubytovacieho zariadenia. Vo **FI** pred vymenovaním opatrovníka okresným súdom prevezme úlohy opatrovníka správca záchytného centra.

V **AT** sa čas vymenovania líši v závislosti od konkrétneho prípadu.

ES venuje okamžitú pozornosť každej odlúčenej maloletej osobe/maloletej osobe bez sprievodu a vymenuje verejný subjekt na ochranu maloletých osôb za zákonného zástupcu so zákonnou starostlivosťou o maloletú osobu bez sprievodu. **ES** neposkytlo ďalšie informácie o konkrétnom časovom rámci na vymenovanie zákonného zástupcu.

Vo **FR** sa maloletej osobe bez sprievodu poskytne prístrešie na päť dní bezprostredne potom, ako sa nájde alebo požiada o právnu ochranu. Počas týchto dní sa uskutoční posúdenie na určenie maloletosti a vyvíja sa úsilie nájsť rodinu alebo príbuzných a určiť konkrétne potreby maloletej osoby. Bezprostredne po určení, že skutočne ide o maloletú osobu, štátny prokurátor zverí maloletú osobu na 15 dní sociálnym úradom na ochranu detí (*l'aide sociale à l'enfance*) a oficiálne postúpi prípad sudcovi zodpovednému za ochranu detí (*le juge des enfants*). Sudca zároveň vymenuje zástupcu (*administrateur ad hoc*) pre konanie o azyle.

Sudca zodpovedný za ochranu detí (*le juge des enfants*) zverí maloletú osobu úradom na ochranu detí až do vymenovania opatrovníka (*tuteur*). Služby na ochranu dieťaťa zabezpečujú počas obdobia tohto umiestnenia všeobecné blaho dieťaťa.

Potom sudca vymenuje opatrovníka, ktorý rieši rodinné veci, a to najmä opatrovníctvo (*juge des tutelles des mineurs*). Opatrovník sa vymenúva do veku 18 rokov; opatrovník je zákonný zástupca, za maloletú osobu môže prijímať všetky rozhodnutia.

Kvalifikácie

Prevažná väčšina respondentov stanovuje požiadavky na osobu, ktorá má byť opatrovníkom/zástupcom dieťaťa, hoci povaha týchto požiadaviek sa líši. V 16 štátoch EÚ+ (**AT**, **BG**, **CH**¹¹, **CY**, **DK**, **EE**, **FR** (pre opatrovníka), **HU**, **IE**, **LT**, **LV**, **NL**, **NO**, **PL**, **RO** a **SK**) je opatrovníkom/zástupcom odborník alebo sociálny pracovník/pracovník ochrany dieťaťa. V **AT**, **DK**, **IE**, **LT**, **NL** a **RO** musí mať táto osoba titul s atestáciou, zatiaľ čo v **AT**, **BG**, **CH**, **CY**, **EE**, **ES**, **FR** (pre opatrovníka), **HU**, **LV**, **NO** a **PL** sa vyžaduje alebo poskytuje osobitná odborná príprava na zaručenie schopnosti opatrovníka/zástupcu plniť svoje funkcie.

V **BE**, **DK**, **ES**, **FI**, **FR** (pre zástupcu), **HU**, **IT**, **NO**, **PL**, **SE** a **SI** môže byť opatrovníkom/zástupcom súkromná osoba s osobitnou kvalifikáciou a odbornou prípravou. Napríklad v **HU** môže byť opatrovníkom/zástupcom aj sprevádzajúca dospelá osoba, ktorá má vytvorený vzťah s dieťaťom, ako aj odborný opatrovník. Vymenovanie súkromnej osoby za opatrovníka/zástupcu dieťaťa môže podliehať určitým dočasným obmedzeniam, t. j. vo **FR**, kde sa táto osoba nazýva ako „dôveryhodná tretia osoba“ (*un tiers digne de confiance*), je vymenovaná na niekoľko mesiacov a po ich uplynutí musí požiadať o vymenovanie za zákonného opatrovníka alebo za (*tuteur*).

Niektoré štáty EÚ+ akceptujú ako opatrovníka/zástupcu dieťaťa iné osoby. V **EL** a tiež **DE** môže byť za opatrovníka/zástupcu vymenovaná ľubovoľná osoba za predpokladu, že je schválená súdnym orgánom. Konkrétne v **EL** môžu byť za opatrovníka/zástupcu vymenovaní príbuzní alebo zamestnanci mimovládnej organizácie. Príbuzní alebo blízke osoby môžu byť vymenovaní za opatrovníka/zástupcu aj v **LV** a na **SK**. V **BE** môžu byť za opatrovníka/zástupcu dieťaťa vymenovaní odborníci, dobrovoľníci, súkromné osoby

⁹ Pre zástupcu.

¹⁰ Môže sa to líšiť v závislosti od konkrétneho prípadu.

¹¹ Vrátane dobrovoľníkov.

a tiež zamestnanci mimovládnej organizácie pôsobiacej v sociálnom alebo právnom sektore. Vo **FR** môžu byť zamestnanci mimovládnej organizácie vymenovaní len za zástupcu dieťaťa, zatiaľ čo príbuzní môžu byť vymenovaní len za opatrovníka.

Príklady z praxe: vymenovanie opatrovníka/zástupcu

V **BE** služba opatrovníctva venuje pozornosť počtu opatrovníctiev, ktoré príslušný opatrovník už má. Opatrovník musí mať primeraný profil a schopnosti na zaobchádzanie s maloletými osobami bez sprievodu, aby dokázal pracovať efektívne a nadviazať vzťah založený na dôvere.

Vo **FI** sa uskutoční stretnutie dieťaťa a uchádzača o funkciu opatrovníka so sociálnym pracovníkom, ktorý vyhodnotí, či je uchádzač vhodnou osobou. V tejto súvislosti sa vypočúje aj stanovisko dieťaťa.

Na **SK** je opatrovníkom/zástupcom osoba vymenovaná rodičmi, pokiaľ to nie je v rozpore s najlepším záujmom dieťaťa. Ak takáto osoba neexistuje, jej funkcie preberá miestny úrad sociálnych vecí v prípade detí so sprievodom alebo orgán sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately v prípade detí bez sprievodu.

Opatrovníctvo vymenované treťou krajinou

Podľa odpovedí štátov EÚ+ sa opatrovník/zástupca vymenovaný treťou krajinou uznáva v **AT, EL, ES, FR** a **HU**, pokiaľ je toto vymenovanie v súlade s ich vnútroštátnym právnym rámcom. V **BE, EE, IT** a **LT** sa od príslušnej osoby vyžaduje predloženie dokladov preukazujúcich jej vymenovanie v tretej krajine. Vo **SE** musí hlavný opatrovník rozhodnúť, či má byť vymenovaný aj opatrovník.

Vymenovanie opatrovníctva/zastúpenia v tretej krajine sa neuznáva v **BG, DK, FI, IE, NL, SI** a na **SK**.

V **DE, CH, LV** a **PL** neexistuje žiadna prax v súvislosti s opatrovníctvom vymenovaným treťou krajinou. Na **CY** a v **NO** sa uznanie opatrovníka/zástupcu vymenovaného treťou krajinou neuplatňuje. **RO** neposkytlo v tejto súvislosti žiadne informácie.

Stretávanie s dieťaťom

V 15 štátoch EÚ+ (**AT, BE, CH, CY, DE, ES, FR, IE, LT, LV, NL, RO, SE, SI** a **SK**) sa od opatrovníka/zástupcu vyžaduje pravidelné stretávanie s dieťaťom. V **LT** je komunikácia medzi opatrovníkom a dieťaťom denná, zatiaľ čo v **DE** a **NL** sa stretnutie musí uskutočniť minimálne raz mesačne.

V **PL** a **NO** sa síce od opatrovníka/zástupcu nevyžaduje pravidelné stretávanie s dieťaťom, v každom prípade sa však musí zúčastniť na pohovore.

V piatich štátoch EÚ+ (**BG, EE, EL, FI** a **HU**) sa stretnutie s dieťaťom nevyžaduje, pokiaľ nie je potrebné. Napríklad v **BG** sa toto stretnutie uskutočňuje v prípadoch určených zákonom a v **EL** to závisí od rozhodnutia prijatého štátnym prokurátorom. V **HU** sa stretnutie musí uskutočniť, ak to je v najlepšom záujme dieťaťa.

V **DK** a **IT** sa stretnutie nevyžaduje, no v **DK** ho odporúča dánsky Červený kríž (dvakrát mesačne) a v **IT** sa odporúča v usmerneniach nezávislého orgánu pre deti a mladistvých.

Monitorovacie mechanizmy

Tieto mechanizmy pozostávajú z pravidelných hodnotení a tiež prijímania osobitných opatrení na zaručenie účinného plnenia povinností vymenovaným opatrovníkom/zástupcom.

V 20 z opýtaných štátov EÚ+ (**AT, BE, CH, CY, DE, EE, EL, ES, FI, HU, IE, LT, LV, NL, NO, PL, RO, SE, SI** a **SK**) sú zavedené monitorovacie mechanizmy, ktorých účelom je zaručiť, aby si opatrovník/zástupca plnil svoje povinnosti v súlade so zásadou najlepšieho záujmu dieťaťa. Monitorovacím orgánom je vo väčšine prípadov menovací orgán alebo úrad na ochranu detí, zatiaľ čo v **DE, EE, EL** a na **SK** monitorovacie povinnosti spadajú pod mandát súdneho orgánu.

Vo **FR** neexistuje žiadny systematický mechanizmus, sudca pre maloleté osoby však môže požiadať o správu a môže preskúmať sťažnosti na opatrovníka podané maloletou osobou. Zástupca musí na konci každého poverenia vypracovať správu a každé štyri roky ho môže sudca odvolať.

Monitorovací mechanizmus sa nestanovuje v právnych predpisoch v **BG**, **IT** a **NO**.

Príklady z praxe: monitorovacie mechanizmy pre opatrovníkov

V **BE** musí opatrovník pravidelne vypracúvať správy o osobnej situácii maloletej osoby pre súdny orgán a službu opatrovnictva. Prvá správa sa musí predložiť do 15 dní od vymenovania, každých 6 mesiacov sa vyžadujú priebežné správy a do 15 dní od skončenia opatrovnictva sa musí predložiť konečná správa. Ak si opatrovník/zástupca neplní povinnosti spojené s úlohou opatrovníka/zástupcu, môžu byť voči nemu prijaté opatrenia, ako sú informačné stretnutia, upozornenia a v poslednej inštancii odňatie osvedčenia.

Na **CY** vykonáva vedúci azylovej služby pravidelné hodnotenia vrátane posúdenia dostupnosti potrebných prostriedkov na zastupovanie dieťaťa bez sprievodu. Na základe týchto hodnotení sa prijímajú primerané opatrenia na účinné zastupovanie dieťaťa.

V **IE** sa každých 4 – 6 týždňov vykonáva klinický dohľad.

V **DK** poskytuje dánsky Červený kríž odbornú prípravu, ktorej účelom je zabezpečiť, aby si opatrovník/zástupca plnil svoje povinnosti v súlade so zásadou najlepšieho záujmu dieťaťa.

V **LT** dohľad nad plnením povinností opatrovníka/zástupcu zahŕňa návštevy dieťaťa a kontroly pestúnskej starostlivosti o dieťa. Počas návštevy a počas kontroly sa vypočujú stanoviská dieťaťa a opatrovníka.

Nedostatočné plnenie povinností opatrovníkom/zástupcom môže mať za následok zrušenie jeho vymenovania (**AT**), odňatie osvedčenia (**BE**) alebo titulu (**SI**).

Podmienky vzťahujúce sa na vymenovanie za opatrovníka/zástupcu

Takmer všetky opýtané štáty EÚ+ vymenúvajú zástupcu aj v prípade, že dieťa bez sprievodu dosiahne vek 18 rokov pred prijatím rozhodnutia na prvom stupni. Výnimkami z tohto pravidla sú **RO** (iba ak dieťa dosiahne vek 18 rokov v období 15 dní od podania žiadosti) a **DK** (v prípade pochybností dovedy, kým úrad DIS¹² prostredníctvom posúdenia veku nepotvrdí, že osoba je dieťaťom).

Príklad z praxe: vymenovanie opatrovníka, keď dieťa dosiahne vek 18 rokov pred prijatím konečného rozhodnutia

V **ES** sa ochrana detí bez sprievodu môže predĺžiť aj nad vek 18 rokov za osobitných okolností v záujme ochrany osoby pred rizikom zraniteľnosti.

V **IE** opatrovník sprevádza mladú osobu až do záverečnej fázy rozhodnutia bez ohľadu na to, či má dieťa pri podaní žiadosti o medzinárodnú ochranu vek 17 rokov, 11 mesiacov a 29 dní.

¹² Dánsky imigračný úrad.

Deti bez sprievodu so sprevádzajúcimi dospelými osobami (ktoré za ne nie sú zodpovedné)

Odlúčené deti

Väčšina opýtaných štátov EÚ+ (**AT, BE, BG, CH, CY, DE¹³, DK, EE, ES, FI, FR, HU, IT, LT, NL, PL, RO, SE, SI, SK**) nemá právne ani funkčné vymedzenie pojmu „odlúčené deti“¹⁴. V **EL** je však vypracované funkčné vymedzenie odlúčených detí, zatiaľ čo v **IE** a **NO¹⁵** existuje právne vymedzenie odlúčených detí.

LV neuviedlo žiadne vymedzenie pre odlúčené deti.

Odlúčené deti sa v závislosti od rôznych okolností môžu považovať za deti so sprievodom alebo deti bez sprievodu. Podľa vnútroštátnej praxe sa dieťa odlúčené od rodičov považuje za dieťa so sprievodom:

- ak je sprevádzané dospelým rodinným príslušníkom, zákonným zástupcom (**DK** a **SI**),
- keď príslušný orgán potvrdí rodinnú väzbu alebo vyberie vhodného opatrovníka (**IE** a **LV**).

V 19 štátoch EÚ+ (**BE, BG, CH¹⁶, CY, DE, EE, EL, ES, IE¹⁷, FI, FR¹⁸, HU, LT, LV¹⁹, NL, PL²⁰, RO, SE** a **SK**) sa odlúčené deti považujú za deti bez sprievodu, zatiaľ čo v **IT** sa s odlúčenými deťmi môže zaobchádzať ako s deťmi so sprievodom alebo deťmi bez sprievodu v závislosti od okolností každého prípadu.

V **AT²¹** sa toto rozlíšenie neuplatňuje.

Príklad z praxe:

V **LV** po podaní žiadosti o azyl maloletou osobou bez sprievodu sirotský súd okamžite rozhodne o vymenovaní opatrovníka pre maloletú osobu bez sprievodu. Sirotský súd a rozhodujúce orgány prijímú opatrenia s cieľom nájsť rodinných príslušníkov maloletej osoby a zistiť možnosti návratu tejto osoby k svojej rodine.

Ak sú najbližší príbuzní vhodní na prevzatie opatrovníctva dieťaťa, sirotský súd potvrdí ich úlohu opatrovníka. Ak sa medzi príbuznými maloletej osoby nenájdú žiadna vhodná osoba (vhodné osoby nemôžu prevziať opatrovníctvo alebo sú zbavené opatrovníctva z právnych dôvodov) alebo ak maloletá osoba nemá žiadnych príbuzných, sirotský súd vymenuje opatrovníkov spomedzi iných osôb. Súd je povinný konať z vlastnej iniciatívy hneď, ako je informovaný o existencii týchto sirôt.

V **ES** odlúčené deti, ktoré sa považujú za osoby nachádzajúce sa v rizikovej situácii, podliehajú osobitnému posúdeniu a dohľadu na účely poskytnutia pomoci a plnenia ich potrieb pri prijímaní.

V **NL** sa deti považujú za deti bez sprievodu, keď nie sú v sprievode rodičov alebo opatrovníkov. Deti v sprievode rodinných príslušníkov alebo príbuzných sa tiež považujú za deti bez sprievodu a vymenuje sa opatrovník.

¹³ V **DE** je dieťa odlúčené od rodičov aj dieťaťom bez sprievodu. Vymedzenie maloletej osoby/dieťaťa bez sprievodu je uplatniteľné na odlúčené dieťa.

¹⁴ „Odlúčené deti“ sú deti... ktoré boli odlúčené od oboch rodičov alebo od ich predchádzajúceho právneho zástupcu či opatrovníka, ale nie nevyhnutne od iných príbuzných...“ Výbor pre práva dieťaťa, Všeobecný komentár č. 6 (2005), Zaobchádzanie s deťmi bez sprievodu a s deťmi odlúčenými od rodičov mimo krajiny ich pôvodu, 1. septembra 2005, s. 6.

¹⁵ Konkrétne **NO** uznáva deti, ktoré môžu byť sprevádzané iným rodinným príslušníkom/sprevádzajúcou dospelou osobou, ako špecifickú kategóriu s osobitnými postupmi a opatreniami, ktoré sa vzťahujú na deti bez sprievodu.

¹⁶ Pokým je neistá starostlivosť sprevádzajúcou dospelou osobou alebo príbuznými.

¹⁷ Pokým rodinnú väzbu nepotvrdí štátom prevádzkovaná agentúra pre deti a rodinu TUSLA.

¹⁸ Ak neexistuje žiadna dospelá osoba, ktorá sa považuje za zodpovednú za dieťa. V tomto prípade vymenuje sudca zástupcu.

¹⁹ V **LV** až kým sirotský súd nevyberie vhodného opatrovníka.

²⁰ V **PL** môžu byť odlúčené deti ubytované so svojimi príbuznými, ak majú doklady potvrdzujúce, že sú rodina.

²¹ V právnom rámci sa nestanovuje žiadne vymedzenie pojmu dieťa so sprievodom alebo dieťa bez sprievodu. Zákony v tomto kontexte uplatňujú pojem „maloleté osoby, ktorých záujmy nemožno uplatniť prostredníctvom ich zákonného zástupcu“.

Zosobášené deti

Väčšina opýtaných štátov EÚ+ (**AT, BE, CH, CY, DE, EL, FI, IE²², LT, NL, NO, PL, SE a SK**) zaraďuje zosobášené deti do kategórie detí bez sprievodu. V siedmich štátoch EÚ+ (**DK, EE, ES, FR, HU, IT a SI**) sa však zosobášené deti môžu považovať za deti so sprievodom v závislosti od veku, vnútroštátneho práva a vykonaného individuálneho posúdenia. V dvoch štátoch EÚ+ (**BG²³ a LV**) sa zosobášené deti považujú za dospelé osoby.

Vo **CH, CY, DE, EL a DK** sa vymenuje opatrovník/zástupca na pomoc dieťaťu a to isté platí aj v **BE**, kde sa v prípade zvykového manželstva vymenuje skúsený opatrovník.

RO nešpecifikovalo, ako sa posudzujú zosobášené deti podľa vnútroštátnych politík a postupov.

Uznanie manželstva detí

Väčšina štátov EÚ+ v súvislosti s uznaním manželstva zohľadňuje faktory ako vek manželov alebo zákonnosť/súlad s vnútroštátnym právom²⁴. To teda bude mať vplyv na uznanie v konkrétnej krajine s výnimkou **šiestich štátov EÚ+ (CH²⁵, DE, DK, LT, NL a SK)**, ktoré uviedli, že manželstvo sa neuznáva v prípade, že jeden z manželov je dieťaťom.

Príklady z praxe:

V **DE** v júli 2017 nadobudol účinnosť nový právny predpis týkajúci sa manželstva detí. DE stanovuje vek pohlavnej dospelosti na 18 rokov pre každú osobu (štátneho príslušníka alebo cudzinca) žijúcu na území štátu. Manželstvo sa preto považuje za neplatné v prípadoch, keď bol jeden z manželov v čase uzatvorenia manželstva mladší ako 16 rokov. Keď majú manželia menej ako 18 rokov, rozhodnutie musí prijať súd.

Podľa štúdie Agentúry pre základné práva s názvom *Mapovanie požiadaviek minimálneho veku vzhľadom na práva dieťaťa v EÚ len v DE, DK, NL a SE* (a tiež v **PL**, ale len v súvislosti s mužmi, dievčatá môžu byť zosobášené vo veku 16 rokov) neexistuje žiadna možnosť uzavrieť manželstvo vo veku menej ako 18 rokov tak, ako to odporúča Výbor pre práva dieťaťa. V **ES** odlúčené deti, ktoré sa považujú za osoby nachádzajúce sa v rizikovej situácii, podliehajú osobitnému posúdeniu a dohľadu na účely poskytnutia pomoci a plnenia ich potrieb pri prijímaní.

V **NL** sa deti považujú za deti bez sprievodu, keď nie sú v sprievode rodičov alebo opatrovníkov. Deti v sprievode rodinných príslušníkov alebo príbuzných sa tiež považujú za deti bez sprievodu a vymenuje sa opatrovník.

Posúdenie situácie zosobášených detí

Väčšina respondentov (**BE, BG, DE, DK, EE, EL, ES, FI, FR, HU, IE²⁶, IT, NL** (pre prijímanie), **NO, PL²⁷, SE²⁸** a **SK**) vykonáva posúdenie potenciálnej rizikovej situácie zosobášeného dieťaťa. Konkrétnejšie, najlepší záujem dieťaťa sa osobitne posudzuje v štyroch štátoch EÚ+ (**DK, EL, FR a NL**). Faktory, ktorým štáty EÚ+ pri vykonávaní posúdenia venujú pozornosť, zahŕňajú zraniteľnosť dieťaťa (**BE**) a riziko, že dieťa je obeťou obchodovania s ľuďmi (THB), prevádzacstva, vykorisťovania alebo sexuálneho zneužívania.

V niektorých štátoch EÚ+ (**DK, FI, IT** (psychosociálne pohovory), **NO, SE**) sa vykoná pohovor na posúdenie rizika a v **DK a HU** sa analyzuje vzťah medzi manželmi. Vo **SE** sa pohovor uskutoční bez manžela/manželky, ak má dieťa menej ako 15 rokov.

²² Ak majú obe deti vek menej ako 18 rokov.

²³ V prípade veku nad 16 rokov.

²⁴ Užitočné informácie týkajúce sa minimálneho veku na manželstvo a požiadaviek podľa vnútroštátneho práva EÚ sú k dispozícii na webovom sídle Agentúry pre základné práva *Mapovanie požiadaviek minimálneho veku vzhľadom na práva dieťaťa v EÚ* na adrese <http://fra.europa.eu/en/publication/2017/mapping-minimum-age-requirements/marriage-age>.

²⁵ Postup uznávania manželstiev je v zodpovednosti kantonálnych úradov občianskeho registra. Tento druh manželstva sa zvyčajne neuznáva.

²⁶ Úrad IPO prenecháva posúdenie rizika vo všetkých prípadoch týkajúcich sa maloletej osoby na odborné stanovisko agentúry pre deti a rodinu TUSLA. Postupujú sa všetky takéto prípady.

²⁷ Osobitná pozornosť sa venuje posúdeniu rizika sexuálneho zneužívania.

²⁸ Agentúra SMA vypracuje správu pre sociálne služby a políciu, ak má dieťa menej ako 15 rokov. V týchto prípadoch je dôležité vykonať pohovor s dieťaťom bez sprevádzajúceho manžela/manželky.

RO neuviedlo spôsob, akým sa vykonáva posúdenie situácie zosobášených detí.

Príklady z praxe: posudzovanie prípadov manželstva detí

V **BE** sa venuje osobitná pozornosť zvykovým manželstvám, keďže môžu naznačovať mimoriadnu zraniteľnosť. Vymenuje sa opatrovník na riešenie situácie a pomoc dieťaťu, pričom sa prijímú ďalšie opatrenia na zaručenie bezpečnosti dieťaťa, t. j. primerané ubytovanie oddelene od manžela/manželky.

Na **CY** sa zosobášené deti spočiatku považujú za deti bez sprievodu a služba sociálnej starostlivosti vykoná ďalšie posúdenie každého prípadu.

V **DK** sú manželia spočiatku umiestnení v oddelených prijímacích zariadeniach (dieťa v prijímacom zariadení pre deti) a dánsky imigračný úrad vykoná dôkladné posúdenie. Posúdenie zahŕňa oddelené pohovory s nepľnoletou osobou aj manželom/manželkou, ako aj hodnotenie iných faktorov, t. j. či bol manželský pár v dlhodobom spolužití, či majú deti a indikátory núteného manželstva. Ak sa dieťa považuje za sprevádzané manželom/manželkou, v každom prípade je vždy vymenovaný osobný zástupca.

V **ES** sa prijaté opatrenia líšia v závislosti od veku manželov:

- Ak majú obaja manželia menej ako 16 rokov, sú umiestnení spolu na účely prijímania, no považujú sa za deti bez sprievodu.
- Ak má jeden z manželov menej ako 16 rokov (zvyčajne dievča), považuje sa za dieťa bez sprievodu v rizikovej situácii a zväžia sa osobitné opatrenia pri prijímaní. Prijímú sa opatrenia na zaručenie bezpečnosti a ochrany dieťaťa, t. j. návštevy manžela pod dohľadom a kontrola príchodu a odchodu z ubytovacieho zariadenia.
- Ak je jeden z manželov vo veku od 16 do 18 rokov, situácia sa posudzuje individuálne. V závislosti od posúdenia sa manžel/-ka môže považovať za zodpovednú dospelú osobu a nemusí byť potrebné prijať žiadne osobitné opatrenia.

Sprevádzajúca dospelá osoba a manžel/-ka dieťaťa

➤ Poznámka k terminológii

„Sprevádzajúcu dospelú osobu“ možno vymedziť ako dospelú osobu, ktorá pred orgánmi vystupuje ako osoba sprevádzajúca dieťa, no ktorá nie je dospelou osobou zodpovednou za dieťa.

Vo väčšine vnútroštátnych právnych systémov opýtaných štátov EÚ+ (**AT, BE, CY, DE, EE, ES, FI, FR, HU, IT, LT, LV, NL, NO, PL, RO, SE, SI a SK**) neexistuje žiadne funkčné vymedzenie. Ostatných päť štátov EÚ+ (**BG, CH, DK, EL a IE**) začlenilo do svojich vnútroštátnych právnych systémov osobu „sprevádzajúcej dospelé osoby“ podľa vyššie uvedeného vymedzenia. Štyri z týchto štátov EÚ+ (**BG, CH, EL a IE**) uznávajú sprevádzajúcu dospelú osobu za zástupcu/opatrovníka dieťaťa.

Z odpovedí vyplynulo, že zo štátov, v ktorých sa táto osoba uznáva, nemusí mať príslušná dospelá osoba rodinné väzby s dieťaťom v siedmich z opýtaných štátov EÚ+ (**BE, EL, FR, IE, NL, SE a SK**). V ôsmich zvyšných štátoch EÚ+ (**BG, DK, EE, FI, NO, PL, RO a SI**) je to podmienka na to, aby sa osoba považovala za dospelú osobu sprevádzajúcu dieťa. Konkrétnejšie v **DK** je stanovená výnimka v prípadoch, keď dieťa stratilo svojich rodičov a príslušná osoba bola jej hlavným opatrovateľom od narodenia.

Vo **CH** a **ES** rodinné väzby zvyčajne nie sú potrebné na to, aby sa osoba považovala za sprevádzajúcu dospelú osobu, zatiaľ čo v niektorých iných štátoch (**AT, CY, DE, HU, IT, LT a LV**) sa rodinné väzby neuplatňujú.

Príklad z praxe: sprevádzajúca dospelá osoba

V **SI** sa v prípadoch, keď je maloletá osoba sprevádzaná osobou, ktorá nie je príbuzným, bude maloletá osoba s najväčšou pravdepodobnosťou považovať za maloletú osobu bez sprievodu a bude pre ňu vymenovaný zákonný zástupca. To je dôležité aj z hľadiska možnosti obchodovania s ľuďmi.

V **NL** sa deti považujú za deti bez sprievodu, keď nie sú v sprievode rodičov alebo opatrovníkov. Deti v sprievode rodinných príslušníkov alebo príbuzných sa tiež považujú za deti bez sprievodu a vymenuje sa opatrovník.

Sprevádzajúca dospelá osoba môže zohrávať úlohu v konaní o azyle v 14 štátoch EÚ (**BG, CH, DE, DK, EE, EL, ES, FR, IE, NO, LV, PL, SE a SK**), a to konkrétne:

- ako zákonný zástupca v siedmich štátoch EÚ+ (**BG, CH, EL, FR** – len v prípade udelenia rodičovských práv a povinností sudcom, **IE, LV** – v prípade vymenovania sirotským súdom a **SK** – v prípade vymenovania súdom),
- s participatívnou úlohou v určitej fáze konania o azyle v troch štátoch EÚ+ (**EL, ES a IE**),
- ako poskytovateľ informácií v štyroch štátoch EÚ+ (**DE, DK, NO a SE**),
- zaistenie najlepšieho záujmu dieťaťa v **EE a EL**,
- prítomnosť/účasť na pohovore s dieťaťom (**DK a PL**²⁹).

V niektorých štátoch (**BE, FI, HU, NL a SI**) sprevádzajúce dospelé osoby nezohrávajú v konaní o azyle žiadnu úlohu a v **AT, CY, IT, LT a RO** sa táto prax neuplatňuje.

Sprevádzajúca dospelá osoba a dospelý/-á manžel/-ka nie sú vymenovaní za opatrovníka/zástupcu vo **FI, FR**³⁰, **LT, NO, SE a SI**. V **BE** rozhoduje súd, či je možné po ukončení konania na získanie povolenia zostať v Belgicku vymenovať sprevádzajúcu dospelú osobu za občianskeho opatrovníka dieťaťa. Sprevádzajúca dospelá osoba sa však nesmie vymenovať za opatrovníka dieťaťa počas konania o azyle.

V ostatných štátoch EÚ+ sa o možnosti vymenovania sprevádzajúcej dospeléj osoby aj dospelého manžela/manželky za opatrovníka/zástupcu uvažuje za rôznych okolností:

- V **AT** v prípade vymenovania súdom a keď je to v najlepšom záujme dieťaťa. V **DE** rozhodujú o všetkých požiadavkách na vymenovanie jednotlivé súdy. V **EL** môžu byť vymenovaní štátnym prokurátorom.
- Vo **FR** môžu byť vymenovaní len za opatrovníka a nie za zástupcu. V **IE** sú vymenovaní za opatrovníka/zástupcu s výnimkou prípadov, keď má štát obavy o bezpečnosť dieťaťa. Pokiaľ ide o sprevádzajúcu dospelú osobu, bude vymenovaná, ak je dieťa v jej starostlivosti a po zohľadnení prania dieťaťa a najlepšieho záujmu dieťaťa.
- V **NL** vtedy, keď o to požiadajú nadácia Nidos, zatiaľ čo na **SK** sa vykoná posúdenie, ktorého účelom je overiť dostatočnú morálnu a fyzickú zrelosť sprevádzajúcej dospeléj osoby alebo dospelého manžela/manželky, pokiaľ ide o plnenie povinností opatrovníka.
- V **BG a EE** môže byť dospelý manžel/manželka vymenovaný, ak je manželstvo v súlade s právnymi predpismi.
- **ES, HU, CY a LV** neuviedli žiadne osobitné uplatniteľné požiadavky.

Vo **CH, DK, IT a PL** môže byť sprevádzajúca dospelá osoba vymenovaná za opatrovníka/zástupcu, no dospelý/-á manžel/-ka nemôže byť vymenovaný za opatrovníka/zástupcu dieťaťa. Vo **CH** je sprevádzajúca dospelá osoba vymenovaná za opatrovníka/zástupcu, ak vykonávala tieto funkcie v krajine pôvodu, zatiaľ čo v **PL** sa o tejto možnosti uvažuje len v prípade, ak sú ťažkosti najsť pre dieťa iného opatrovníka.

V **RO** sa tento postup neuplatňuje.

V **DK** sa v záujme zaručenia ochrany dieťaťa vymenuje zástupca, ak sa príslušná maloletá osoba považuje za zraniteľnú alebo ju sprevádza manžel/manželka. Vo **FR** sa vymenuje zástupca, ak existuje riziko konfliktu záujmov, v **LV** v prípade, že dieťa nemá žiadnych príbuzných, a v **SI** vtedy, keď je dieťa so sprevádzajúcou dospelou osobou alebo ak má menej ako 15 rokov a je zosobášené.

²⁹ Ak si to praje dieťa.

³⁰ Nie za zástupcu, čo znamená, že sprevádzajúca dospelá osoba môže byť vymenovaná za opatrovníka.

Oddiel 2. Najlepší záujem dieťaťa v konaniach o azyle

Povinnosť uplatniť najlepší záujem dieťaťa ako prvoradé hľadisko vo všetkých rozhodnutiach ovplyvňujúcich dieťa vyplýva z článku 3 Dohovoru OSN o právach dieťaťa (CRC)³¹, článku 24 Charty základných práv EÚ a je znova zdôraznená v *acquis* v oblasti azylu. Uplatňovanie tejto zásady však prináša pre orgány a iné zainteresované strany mnohé výzvy. V záujme identifikácie týchto výziev, potenciálnych nedostatkov, ako aj osvedčených postupov, ktoré by sa dali opakovať, sa úrad EASO zaoberal touto témou v dotazníku, ktorý priniesol tieto kľúčové zistenia:

Proces na posudzovanie najlepšieho záujmu dieťaťa v konaniach o azyle

V tejto súvislosti má 11 opýtaných štátov (**BE, BG, CH, CY, DK, EE³², IE, ES, FR, LV a SE**) zavedený formálny proces na posudzovanie najlepšieho záujmu dieťaťa pri konaní o azyle.

Najlepší záujem dieťaťa je prvoradým hľadiskom v rámci konania o azyle v **AT, DE, EL, PL, FI, IT, NO** a na **SK**, aj keď tieto krajiny potvrdili, že nemajú formálny proces na posudzovanie najlepšieho záujmu dieťaťa.

Podobne je to vo **FI, HU³³, LT, NL, PL, RO a SI**, kde nie je zavedený formálny proces na posudzovanie najlepšieho záujmu dieťaťa, ale existujú určité záruky. Ak v **NL** nastane potreba posúdiť najlepší záujem dieťaťa, zapojí sa do procesu nadácia Nidos a Rada na ochranu dieťaťa. V **PL** sa najlepší záujem dieťaťa posudzuje v rámci posudzovania potreby medzinárodnej ochrany. V **SI** sa musí byť najlepší záujem dieťaťa posudzovať na prvom mieste vo všetkých fázach konania o azyle a u všetkých zapojených orgánov a personálu.

Kedy sa uskutočňuje posudzovanie najlepšieho záujmu dieťaťa

Podľa praxe sa posudzovanie najlepšieho záujmu dieťaťa môže uskutočňovať v rôznych časových úsekoch, v niektorých prípadoch pred začatím konania o azyle (**IE a SK³⁴**) alebo v jednej konkrétnej fáze konania, napr. keď dieťa požiada o medzinárodnú ochranu, ako je to v **BG a EL** (pokiaľ je riadne informovaný prokurátor³⁵). V **PL** sa posudzovanie vykonáva pri rozhodovaní o medzinárodnej ochrane.

Väčšina respondentov však uviedla, že posudzovanie sa môže uskutočniť vo všetkých fázach konania o azyle. Je to tak v prípade 16 štátov EÚ+ (**AT, BE, CH, CY, DE, DK, EE, ES, FI, FR³⁶, IT, LV, NO, SE, SI a SK**). Konkrétnejšie v **ES** a vo **FI** sa posudzovanie najlepšieho záujmu dieťaťa uskutočňuje aj v záchytných centrách.

³¹ Článok 3 ods. 1: „Záujem dieťaťa musí byť prvoradým hľadiskom pri akejkoľvek činnosti týkajúcej sa detí, nech už uskutočňovanej verejnými alebo súkromnými zariadeniami sociálnej starostlivosti, súdmi, správnymi alebo zákonodarnými orgánmi“; ods. 2: „Štáty, ktoré sú zmluvnou stranou Dohovoru, sa zaväzujú zabezpečiť dieťaťu takú ochranu a starostlivosť, aká je nevyhnutná pre jeho blaho, pričom berú ohľad na práva a povinnosti jeho rodičov, zákonných zástupcov alebo iných jednotlivcov právne za neho zodpovedných, a robia pre to všetky potrebné zákonodarné a správne opatrenia“; osa. 3: „Štáty, ktoré sú zmluvnou stranou Dohovoru, zabezpečia, aby inštitúcie, služby a zariadenia zodpovedné za starostlivosť a ochranu detí zodpovedali štandardom ustanoveným kompetentnými úradmi, najmä v oblastiach bezpečnosti a ochrany zdravia, počtu a vhodnosti svojho personálu, ako aj kompetentného dozoru.“ Valné zhromaždenie OSN, *Dohovor o právach dieťaťa*, 20. novembra 1989, Organizácia Spojených národov, súbor zmlúv, vydanie 1577, s. 2.

³² Zaručené opatrovníkom.

³³ Predpisy na zabezpečenie uplatňovania najlepšieho záujmu dieťaťa sa rozširujú nasledujúcou zmenou maďarského zákona o azyle.

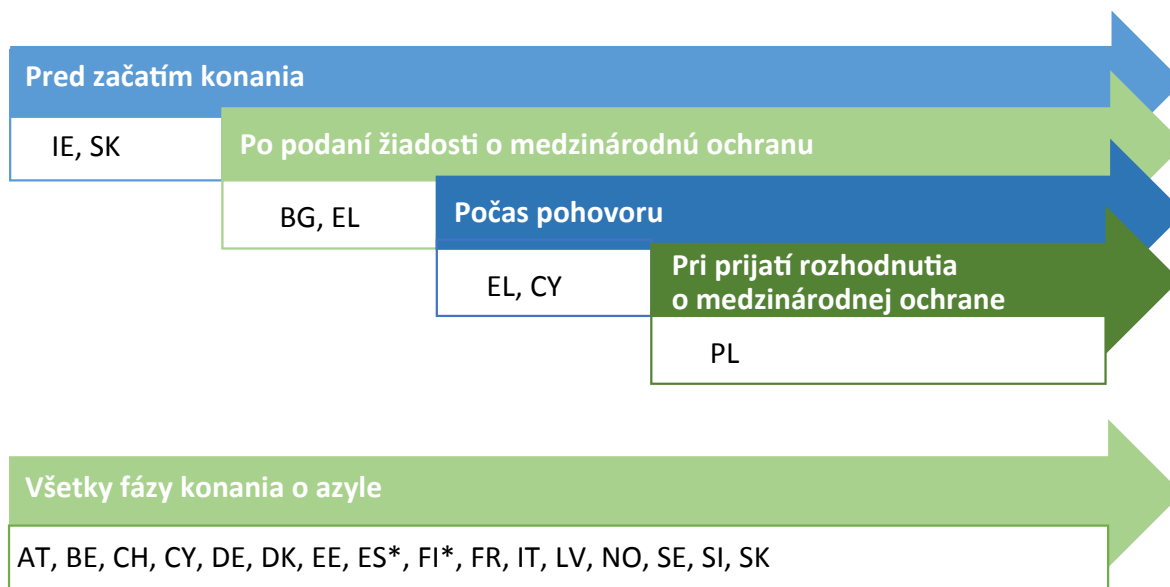
³⁴ Začína sa od momentu nájdenia dieťaťa.

³⁵ Inak sa uskutoční počas pohovoru.

³⁶ Vo **FR** sa posudzovanie najlepšieho záujmu dieťaťa začína hneď, ako je objavená maloletá osoba bez sprievodu, a to nezávisle od existencie konania o azyle alebo od jeho fáz. Najlepší záujem dieťaťa sa posudzuje súčasne s posudzovaním veku a neskôr ho vykonáva rozhodujúci orgán.

V niektorých z týchto štátov (**HU, LT, NL** a **RO**), kde nie je zavedený formálny proces na posudzovanie najlepšieho záujmu dieťaťa, táto otázka nie je uplatniteľná.

Obrázok 2: Časový rámec posúdenia najlepšieho záujmu (* vrátane fázy prijímania)

Príklad z praxe: posúdenie najlepšieho záujmu

Na **CY** sa žiadateľovi po predložení žiadosti o medzinárodnú ochranu poskytne samostatný formulár na identifikáciu zraniteľných osôb. Služba sociálnej starostlivosti priebežne vykonáva posudzovanie najlepšieho záujmu dieťaťa, pokiaľ nedovŕši vek 18 rokov.

V **LV** sa najlepší záujem dieťaťa posudzuje počas celého konania o azyle prostredníctvom pozorovania a komunikácie s dieťaťom, s ktorým sa nadväzuje kontakt pri rôznych príležitostiach.

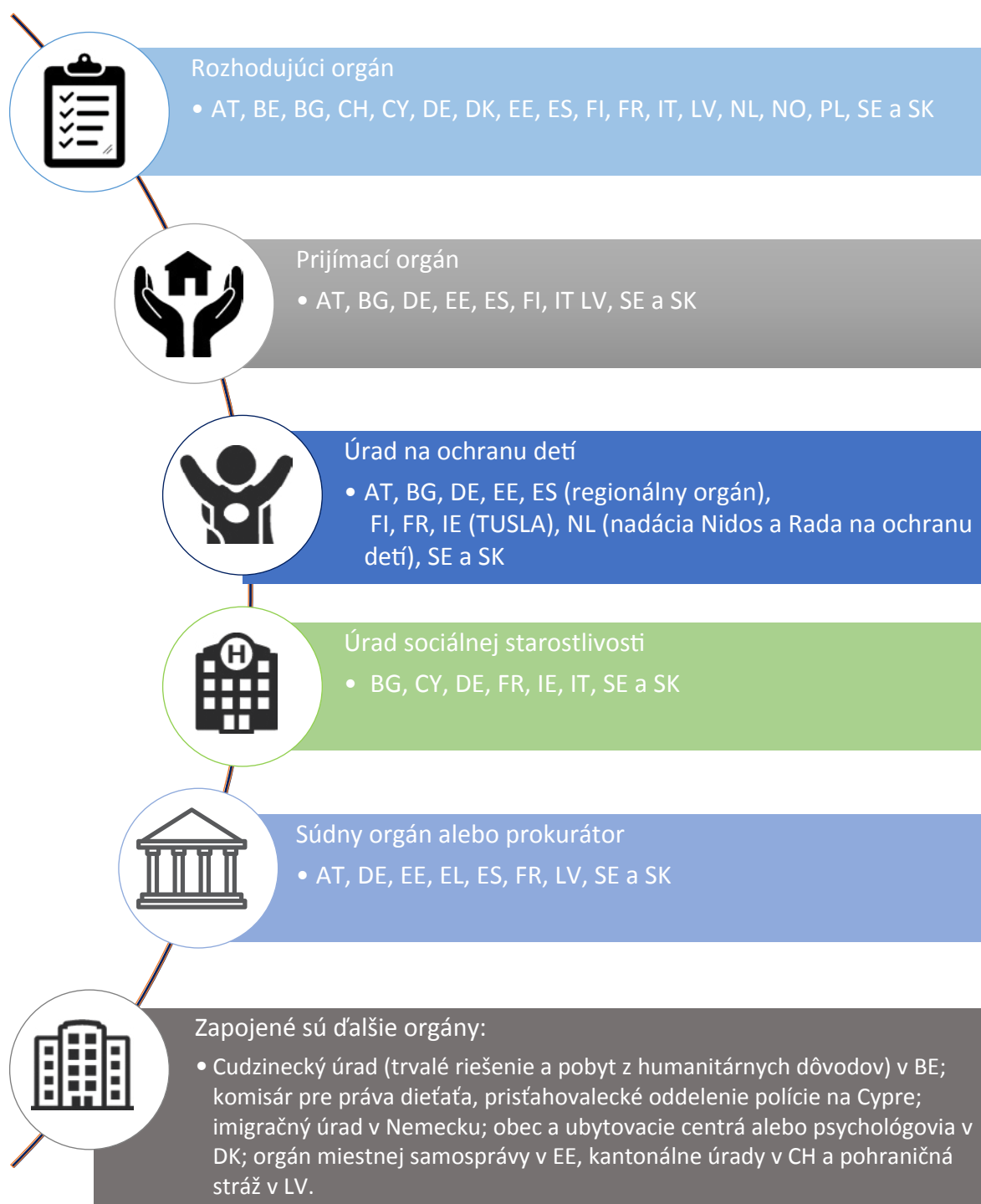
V **NO** sa v rámci posúdenia najlepšieho záujmu dieťaťa Nórske riaditeľstvo pre prístahovalectvo požaduje, aby sa dieťaťu poskytla príležitosť vyjadriť svoj názor k záležitostiam, ktoré sa ho týkajú.

Aktéri zapojení do posúdenia najlepšieho záujmu dieťaťa

V 15 z opýtaných štátov EÚ+ (**AT, BG, CY, DE, DK, EE, ES, FI, FR, IE, IT, LV, NL, SE** a **SK**) sa na posúdení najlepšieho záujmu dieťaťa podieľajú rôzne orgány (okrem iných aktérov sú to napríklad rozhodujúce orgány, prijímacie orgány, úrady na ochranu detí, agentúry sociálnej starostlivosti, súdne orgány, opatrovník alebo zástupca dieťaťa). V **EL** vykonáva posúdenie najlepšieho záujmu dieťaťa štátny prokurátor a v závislosti od fázy konania nesú zodpovednosť aj iné orgány. Na **SK** sa posúdenie najlepšieho záujmu dieťaťa vyžaduje od všetkých orgánov pracujúcich s maloletou osobou.

V **HU, LT, RO** a **SI** sa tento princíp neuplatňuje. Podľa zistení nesú hlavnú zodpovednosť za posúdenie najlepšieho záujmu dieťaťa v jednotlivých štátoch EÚ+ tieto orgány:

Obrázok 3: Aktéri zapojení do procesu posudzovania najlepšieho záujmu dieťaťa

Do procesu posudzovania najlepšieho záujmu dieťaťa sa môžu zapájať aj ďalší aktéri poskytovaním informácií o konkrétnych otázkach týkajúcich sa najlepšieho záujmu dieťaťa. Ide o týchto aktérov:

- opatrovník/zástupca: **AT, BE, DE, DK, EE, IE, NO, SE, SK**³⁷,
- mimovládne organizácie v **BG, CY** a **LV**,
- zdravotníci a školskí pracovníci: **DK, FI, IT** a **NO**.

Posúdenie najlepšieho záujmu dieťaťa v prípade sprevádzajúcej dospeléj osoby ako opatrovníka/zástupcu

V prípade možného vymenovania sprevádzajúcej dospeléj osoby za opatrovníka dieťaťa sa pred vymenovaním vykoná posúdenie najlepšieho záujmu v 11 z opýtaných štátov EÚ+ (**AT, DE, DK, EE, EL, ES, FR, IT, LV, PL** a **SK**). Konkrétnejšie, posúdenie a vymenovanie vykonáva súd v **AT, FR, IT, LV** a na **SK**³⁸. V **EL** vymenuje opatrovateľa a/alebo zástupcu maloletej osoby štátny prokurátor, pričom zohľadní posúdenie vykonané inými orgánmi.

V **BE** a **NO** sa pred vymenovaním sprevádzajúcej dospeléj osoby nevykonáva posúdenie najlepšieho záujmu.

Príklad z praxe: posúdenie najlepšieho záujmu

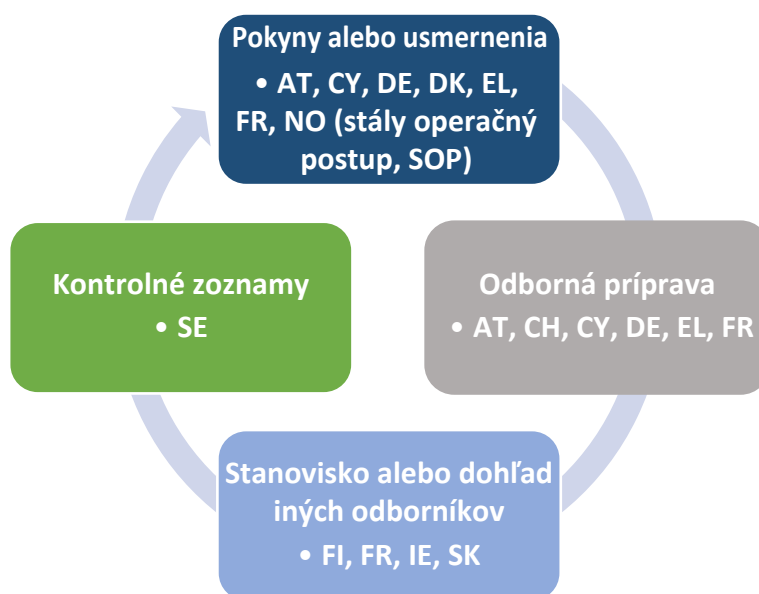
V **IE** sa za najlepší záujem maloletej osoby bez sprievodu v štáte považuje okamžité pridelenie sociálneho pracovníka (ktorý koná *in loco parentis* ako opatrovník dieťaťa).

BG, CY, FI, IE, LT, RO, SE a **SI** uviedli, že tento postup sa v ich systémoch neuplatňuje. Odpovede štátov **CH, HU** a **NL** neobsahovali žiadne ďalšie podrobnosti v súvislosti s touto otázkou.

Nástroje a mechanizmy kvality

Dvanásť štátov EÚ+ používa nástroje na podporu zodpovedného pracovníka pri posúdení najlepšieho záujmu dieťaťa, zatiaľ čo v piatich štátoch (**BE, IT, LT, LV, PL**) sa nepoužívajú žiadne nástroje. Štáty EÚ+ používajú tieto nástroje:

Obrázok 4: Podpora zodpovedného pracovníka pri posúdení najlepšieho záujmu dieťaťa

³⁷ Na **SK** dostane príležitosť poskytnúť informácie aj dieťa.

³⁸ Rozhodnutie prijíma sirotský súd na základe stanoviska Úradu pre záležitosti štátneho občianstva a migráciu.

7 štátov EÚ+ (**AT, CY, DE, DK, EL, FR a NO**), v ktorých sa uplatňujú usmernenia a pokyny, uviedlo, že na podporu zodpovedných pracovníkov pri posúdení najlepšieho záujmu dieťaťa sa uplatňujú usmernenia UNHCR a tiež praktické príručky a nástroje úradu EASO³⁹.

V **AT, CH, CY, DE, EL a FR** sa pracovníkom zodpovedným za posúdenie najlepšieho záujmu dieťaťa poskytuje odborná príprava. Vo **SE** sa používa kontrolný zoznam na posúdenie najlepšieho záujmu dieťaťa, ktorý sa týka všetkých fáz konania o azyle.

Vo **FI, FR, IE** a na **SK** sa pri vykonávaní posúdenia zodpovedným pracovníkom vyžaduje stanovisko ďalších odborníkov k najlepšiemu záujmu dieťaťa. Konkrétnejšie v **IE** sa počas procesu klinického príjmu vykonávaného službami na ochranu dieťaťa posudzuje najlepší záujem dieťaťa a agentúra TUSLA v prípade potreby poskytne rozhodujúcim orgánom odporúčania.

Príklad z praxe:

SMA (Švédská agentúra pre migráciu) vypracúva vlastnú politiku týkajúcu sa detí a metodické dokumenty v záujme posilnenia práv dieťaťa v súlade s Dohovorom OSN o právach dieťaťa. V druhom polroku 2018 tiež budú vypracované a v rámci agentúry zavedené viaceré školenia v oblasti najlepšieho záujmu dieťaťa.

Francúzsky rozhodujúci orgán **OFPRA** zriadil od roku 2013 skupinu odborníkov špecializovaných na osobitné procesné potreby dieťaťa, ktorá je poverená vypracúvaním interných usmernení na posudzovanie žiadostí detí bez sprievodu, odbornou prípravou úradníkov poverených prípadom a poskytovaním podpory pri posudzovaní prípadov.

Niektoré štáty (**BG, EE, ES, HU, NL, RO a SI**) neposkytli v tejto súvislosti konkrétne informácie.

³⁹ Pozri nástroj úradu EASO na identifikáciu osôb s osobitnými potrebami, ktorý je k dispozícii online na webovom sídle <https://ipsn.easo.europa.eu/sk>; Praktickú príručku úradu EASO o pátraní po rodinných príslušníkoch, marec 2016; správu UNHCR Safe and Sound (Bezpečne a v zdraví), 2014; vzdelávací modul úradu EASO „Vedenie pohovoru so zraniteľnými osobami“; pokyny UNHCR na určenie najlepšieho záujmu dieťaťa, máj 2008; Usmernenia UNHCR o medzinárodnej ochrane č. 8: žiadosti maloletých osôb o azyl podľa článku 1 časti A ods. 2 a článku 1 časti F Dohovoru o právnom postavení utečencov z r. 1951/ alebo Protokolu týkajúceho sa právneho postavenia utečencov z r. 1967, (2009).

Oddiel 3. Konania o azyle týkajúce sa detí

V tejto časti sa podrobne skúmajú záruky a špecifické podmienky udeľované deťom v konaní o azyle. Osobitná pozornosť sa venuje rozdielom medzi deťmi so sprievodom a bez sprievodu, ako aj možnému vplyvu prítomnosti súvisiacich aktérov (opatrovník/zástupca, sprevádzajúce dospelé osoby atď.) na uplatňovanie týchto záruk a podmienok.

Mechanizmus na identifikáciu osobitných procesných potrieb detí

V 10 z opýtaných štátov EÚ+ (**CY, DK, EL, ES, LT, NL, NO, RO, SE a SI**) je zavedený mechanizmus na identifikáciu osobitných procesných potrieb detí, zatiaľ čo v štyroch štátoch EÚ+ (**AT, LV, PL a SK**) nie je zavedený žiadny takýto mechanizmus.

Konkrétne v **NL** je zavedený osobitný postup pre obeť THB a multidisciplinárna analýza rizika. **SE** rieši každý prípad na základe osobitného postupu s ohľadom na okolnosti, ktoré sú špecifické pre deti a môžu byť dôvodom na azyl.

V **BG, DE, ES, FI, HU, IE a IT** sa neuplatňuje žiadny formálny mechanizmus, sú však zavedené určité záruky na identifikáciu osobitných procesných potrieb detí. Napríklad v **BG** sú počas konania k dispozícii sociálni odborníci, psychológovia, právni poradcovia a iní odborní pracovníci na poskytovanie potrebnej podpory. Vo **FI** vyhodnotí procesné potreby dieťaťa opatrovník a všetky prípadné osobitné potreby oznámi azylovému oddeleniu.

Vo **CH** sa v tejto súvislosti postupuje podľa Dohovoru o právach dieťaťa.

EL a EE postupujú podľa príslušných nástrojov úradu EASO a usmernení UNHCR.

Dve krajiny (**BE a FR**) neuviedli v tejto súvislosti konkrétne informácie.

Príklad z praxe: mechanizmus na identifikáciu osobitných procesných potrieb detí:

V **SI** sa všetky deti považujú za zraniteľné osoby s osobitnými potrebami a ako takým sa im poskytuje osobitná starostlivosť a zaobchádzanie. Povaha ich potrieb sa posudzuje individuálne a v každom bode počas konania o azyle.

Procesné záruky pre deti

Prioritizácia preskúmania žiadostí o medzinárodnú ochranu

Keď je žiadateľom dieťa, bez ohľadu na to, či ide o dieťa so sprievodom alebo bez sprievodu, preskúmanie žiadostí o medzinárodnú ochranu sa prioritizuje v **BE** (ak je to možné), **EE, EL, FI, IE, IT, NO, PL, RO, SE, SI** a na **SK** (ak je to v súlade s najlepším záujmom dieťaťa).

Keď je dieťa bez sprievodu, prípad sa prioritizuje na **CY** (okrem prípadov zlúčenia rodiny dieťaťa s rodinným príslušníkom v inom ČŠ), **DE, DK** (ak je dieťa sprevádzané inými dospelými osobami než rodičmi alebo je bez sprievodu), **ES, FR** (v prípade potreby v závislosti od dôvodov dieťaťa alebo rodičov), **HU a LT**.

V **NL** sa v prípade potreby môžu prioritizovať pohovory, zatiaľ čo v **AT a LV** sa preskúmanie žiadosti o azyl neprioritizuje.

Ak je v **IT** žiadateľom dieťa, provinčné policajné riaditeľstvo pri registrácii žiadosti o azyl o tom bezodkladne informuje územné komisie v záujme prístúpenia k prioritizácii a vymenovania špecializovaného pracovníka na vedenie pohovoru.

CH nie je viazané smernicou o konaní o azyle a neuplatňuje ju.

Konania na hraniciach a skrátene konania

V niektorých z opýtaných štátov (**AT, EE, EL, ES⁴⁰, HU⁴¹, IT, LT⁴², NO, RO, SE a SK**) sa uplatňujú konania na hraniciach a skrátene konania v prípade, že žiadateľom je dieťa so sprievodom.

Keď je dieťa bez sprievodu, vo **FI** sa tieto konania zvyčajne neuplatňujú.

V ôsmich štátoch EÚ+ (**CY, DE⁴³, DK, FR⁴⁴, HU⁴⁵, LV, PL a SI**) sa konania na hraniciach a/alebo skrátene konania uplatňujú aj v prípade detí bez sprievodu vrátane odlúčených detí. V niektorých zo štátov s touto odpoveďou (**HU, LV a SI**) sa tieto konania uplatňujú, keď sú splnené stanovené dôvody. Konkrétnejšie v **LV** a **SI** sa uplatňuje skrátene konanie, ak existujú opodstatnené dôvody domnievať sa, že žiadateľ predstavuje hrozbu pre verejný poriadok, verejnú bezpečnosť alebo národnú bezpečnosť, alebo bol nútené vypovedaný z opodstatnených dôvodov spočívajúcich v tom, že ohrozuje verejný poriadok, verejnú bezpečnosť alebo národnú bezpečnosť. V **SI** sa skrátene konania vzťahujú aj na deti bez sprievodu v prípade uplatnenia koncepcie bezpečnej krajiny pôvodu.

CH nie je viazané smernicou o konaní o azyle a neuplatňuje ju. **BE, BG, IE a NL** neuviedli v tejto súvislosti konkrétne informácie.

Príklad z praxe: Uplatňovanie konaní na hraniciach a skrátene konaní

V **SI** sa pri konaniach na hraniciach musí zohľadniť najlepší záujem dieťaťa. Skrátene konania sa vzťahujú na deti bez sprievodu len:

- ak sa uplatňuje koncepcia bezpečnej krajiny pôvodu,
- ak existujú opodstatnené dôvody domnievať sa, že žiadateľ predstavuje hrozbu pre verejný poriadok, verejnú bezpečnosť alebo národnú bezpečnosť,
- ak bol žiadateľ nútené vypovedaný z opodstatnených dôvodov spočívajúcich v tom, že ohrozuje verejný poriadok, verejnú bezpečnosť alebo národnú bezpečnosť.

Predloženie a podanie žiadosti dieťaťom alebo v mene dieťaťa

Deti so sprievodom

V **AT, DE, ES, FR⁴⁶, HU, LV, SE** a na **SK** musí žiadosť o medzinárodnú ochranu dieťaťa podať jeho rodič, opatrovník alebo zákonný zástupca, zatiaľ čo vo **FI, EE, IT, LT, NO** žiadosť môže podať dieťa.

⁴⁰ Konania na hraniciach a skrátene konania sa neuplatňujú v prípade detí bez sprievodu. Môžu sa uplatňovať v prípadoch týkajúcich sa odlúčených detí.

⁴¹ Len konania na hraniciach.

⁴² Skrátene konanie sa nemôže uplatniť. Litovský právny systém neobsahuje konanie na hraniciach.

⁴³ V **DE** sa konania na hraniciach uplatňujú pri príchode na osoby s nejasným vekom až do potvrdenia veku (postup objasnenia). Skrátene konanie uplatňované na deti bez sprievodu/odlúčené deti je určené pre bezpečné krajiny pôvodu a v zásade pre následné žiadosti alebo v prípade, že existujú vážne dôvody domnievať sa, že žiadateľ predstavuje nebezpečenstvo pre národnú bezpečnosť alebo verejný poriadok, alebo žiadateľ bol nútené vypovedaný z vážnych dôvodov ohrozenia verejnej bezpečnosti alebo verejného poriadku.

⁴⁴ Vo **FR** sa uplatňujú konania na hraniciach. Skrátene konania len vtedy, keď je dieťa z bezpečnej krajiny pôvodu; predkladá následnú žiadosť, ktorá nie je neprípustná; alebo sa považuje za hrozbu pre verejnú alebo štátnu bezpečnosť.

⁴⁵ V **HU** sa konania na hraniciach neuplatňujú v prípade detí bez sprievodu. Skrátene konania sa môžu uplatňovať v prípade detí bez sprievodu, ak sú stanovené ktorékoľvek z dôvodov.

⁴⁶ Vo **FR** deti nemajú právnu spôsobilosť. Preto nemôžu predložiť žiadosť vo vlastnom mene. Z tohto dôvodu požiadajú o azyl ich rodičia, pričom deti sa nachádzajú vo Francúzsku a sú uvedené vo formulári žiadosti svojich rodičov – žiadateľmi majú byť aj deti. Prípadne samotní rodičia (zákonní zástupcovia) nie sú žiadateľmi, no podávajú žiadosť v mene svojho dieťaťa. V každom prípade dieťa nekoná samostatne.

V niektorých prípadoch v 14 z opýtaných štátov EÚ+ (**BE**⁴⁷, **BG** – ak má dieťa viac ako 14 rokov, so súhlasom rodičov, **CY**, **DK**, **EE**, **EL**, **FI**, **IE** – ak už dospelá osoba nie je žiadateľom, **IT**, **LT**, **NL**⁴⁸, **NO**, **RO** a **SI**) je dieťa spôsobilé podať žiadosť o medzinárodnú ochranu vo vlastnom mene.

V niektorých štátoch EÚ sa v súvislosti s určením spôsobilosti podať žiadosť zohľadňuje vek dieťaťa. Ďalej sú uvedené príklady z praxe v štátoch EÚ+ v súvislosti s vekom, ktorý musí maloletá osoba dosiahnuť na podanie žiadosti o medzinárodnú ochranu vo vlastnom mene:

BG + 14 rokov so súhlasom rodičov	EL +15 rokov	NL + 15 rokov	RO +14 rokov	SI +15 rokov
---	------------------------	-------------------------	------------------------	------------------------

Príklad z praxe: podanie žiadosti v mene dieťaťa

V **BE** sa od prvého polroka 2018 generálny komisár pre utečencov a osoby bez štátneho občianstva môže rozhodnúť podať žiadosť *ex officio* v mene dieťaťa so sprievodom v prípade, keď sa domnieva, že dieťa je v nebezpečí.

Na **CY** je dieťa spôsobilé podať žiadosť vo vlastnom mene, ak žiada o samostatnú žiadosť alebo ak to príslušný pracovník považuje za primerané na zabezpečenie najlepšieho záujmu dieťaťa. Upovedomí sa služba sociálnej starostlivosti.

Deti bez sprievodu

V 15 z opýtaných štátov EÚ+ (**AT**, **BE**, **BG**, **CH**, **DK**, **EL**, **FI**, **HU**, **IT**, **LT**, **LV**, **NL**, **NO**, **RO** a **SE**) je dieťa bez sprievodu spôsobilé podať žiadosť samostatne. V **DK** je dieťa bez sprievodu spôsobilé vždy, zatiaľ čo v **BE**, **BG**, **CH**, **FI**, **HU**, **LT**, **LV** a **NO** môže dieťa bez sprievodu podať žiadosť bez zástupcu, keď má dostatočnú spôsobilosť. V ostatných štátoch EÚ+ sa v súvislosti s určením spôsobilosti podať žiadosť zohľadňuje vek dieťaťa:

AT +14 rokov*	EL +15 rokov	NL +12 rokov	RO +14 rokov*
-------------------------	------------------------	------------------------	-------------------------

V **AT** sa požaduje súhlas opatrovníka/právneho poradcu (pre deti mladšie ako 14 rokov) a vo **SE** pre detského žiadateľa na podanie žiadosti o medzinárodnú ochranu.

V prípade, že ešte nebol vymenovaný opatrovník, v **IT** môže dieťa bez sprievodu podať žiadosť za pomoci vedúceho záchytného centra, v ktorom sa dieťa nachádza.

Vo **FR** sa môže stať, že žiadateľ ešte nebol identifikovaný ako maloletá osoba a bol mu doručený formulár žiadosti na podanie, pričom maloletá osoba nemá právnu spôsobilosť. Pri prijatí takejto žiadosti rozhodujúci orgán napriek tomu podá žiadosť v zmysle konania v najlepšom záujme dieťaťa a požiada štátneho prokurátora o vymenovanie zákonného zástupcu (*administrateur ad hoc*) pre žiadateľa. Posúdenie žiadosti sa pozastaví do vymenovania zákonného zástupcu.

Na **CY**, v **DE**, **EE**, **ES**, **FR**, **IE**, **NL** (pre deti mladšie ako 12 rokov), **PL**, **RO** (vek 14 rokov) **SI** a na **SK** dieťa bez sprievodu nemôže podať žiadosť o medzinárodnú ochranu bez zástupcu.

⁴⁷ Od prvého polroka 2018 sa generálny komisár pre utečencov a osoby bez štátneho občianstva môže rozhodnúť podať žiadosť v mene dieťaťa so sprievodom v prípade, keď sa domnieva, že dieťa je v nebezpečí.

⁴⁸ Žiadosti podanej maloletou osobou sa môže vyhovieť v závislosti od konkrétnych okolností. Treba poznamenať, že žiadostiam o azyl sa môže stále vyhovieť na základe dôvodov konkrétne spojených s maloletou osobou.

Osobný pohovor

Kedy sa vedie pohovor

Osobný pohovor sa vždy vykonáva v **AT, BE⁴⁹, BG, EL** (vek >15 rokov), **FI** (vek >12 rokov), **NL** (vek >15 rokov), **NO, SE a SI** (vek >15 rokov). Vo **CH** sa zvyčajne s deťmi vedie osobný pohovor (vek >14 rokov).

Konkrétnejšie v **BG** sa pohovor vedie na účel určenia najlepšieho záujmu dieťaťa.

V **BE a NO** má dieťa právo na vypočutie vo všetkých záležitostiach, ktoré sa ho týkajú.

V **DE, EE** (vek nad 10 rokov), **ES** (vek 12 – 14 rokov), **FR, LT, NL** (vek menej ako 15 rokov), **NO** (ak si to dieťa praje), **RO, SI** (vek menej ako 15 rokov) a na **SK** sa pohovor vedie, keď sa považuje za potrebný. V **DE** sa v prípade, že dieťa má 6 až 13 rokov, pohovor vedie len vtedy, keď sa to považuje za potrebné na zostavenie vyhlásenia rodiča a pod podmienkou, že dieťa k tomu môže účinne prispieť.

V **EE, LT a SI** sa osobný pohovor vedie, ak sa považuje za potrebný pre konania. V **NL** sa rozhodnutie o vykonaní pohovoru a o potrebe prítomnosti rodičov prijíma na základe jednotlivých prípadov. S deťmi so sprievodom sa nevedie pohovor, ak sú mladšie ako 15 rokov, s výnimkou toho, keď sa oň požiada v prípadoch, keď môžu existovať nezávislé dôvody na azyl pre dieťa.

Vo **CH** (vek menej ako 14 rokov), **CY, DE, DK, EL** (pri veku menej ako 15 rokov), **ES** (vek 14 – 18 rokov), **FR, HU, IE, IT, LV a PL** sa pohovor vedie za určitých okolností:

- Na **CY** sa pohovor vedie, ak je potrebný vo výnimočných prípadoch na účel zabezpečenia najlepšieho záujmu dieťaťa a so súhlasom rodičov alebo zodpovednej dospeléj osoby.
- V **DE** v prípade situácie násilia v rodine alebo rodičov podieľajúcich sa na mrzačení ženských pohlavných orgánov voči svojmu dieťaťu. V takýchto prípadoch sa pohovor uskutoční aj v prípadoch detí mladších ako 14 rokov.
- V **DK** sa pohovor vykonáva v prípade odlúčených detí⁵⁰.
- Vo **FR** sa s dieťaťom vedie pohovor len vtedy, keď je dieťa ústredným dôvodom na azyl pre rodinu alebo ak existujú náznaky, že dieťa môže mať osobné dôvody na medzinárodnú ochranu, ktorých si však rodič alebo rodičia nie sú vedomí. S dieťaťom sa vedie pohovor tiež vtedy, keď existujú náznaky, že rodič alebo rodičia môžu byť zapojení do prenasledovania alebo vážneho bezprávia ako páchatelia alebo spolupáchatelia.
- V **HU** sa pohovor uskutoční v prípade zlúčenia rodiny, zatiaľ čo v **IE** sa pohovor s deťmi vedie vtedy, keď podajú samostatnú žiadosť. V **PL** to závisí od prání rodičov alebo dieťaťa (ak požiadajú o pohovor) alebo od posúdenia úradníka povereného prípadom (ak sa pohovor považuje za potrebný).

Deti so sprievodom

Minimálny vek

Minimálny vek na pohovor s dieťaťom so sprievodom je požiadavkou v 10 štátoch EÚ+ (**CH, DE, EE, EL, ES, FI, FR, NL, NO a SI**). Podľa praxe opýtaných štátov EÚ+ dieťa musí byť:

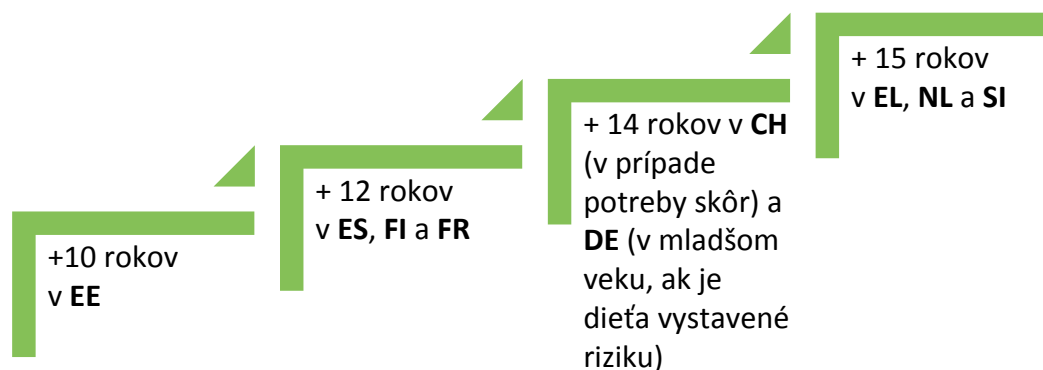
- **CH**: staršie ako 14 rokov.
- **DE**: vo veku 6 – 13 rokov, ak je spôsobilé a ak to je potrebné, pod podmienkou súhlasu rodičov, a mladšie ako 6 rokov len vo výnimočných prípadoch, od veku 14 rokov sa bude s dieťaťom viesť pohovor pravidelne.
- **DK**: ak má dieťa vlastné dôvody na žiadosť o azyl alebo ak je dieťa sprevádzané inou dospelou osobou než rodičmi.
- **EE**: staršie ako 10 rokov.

⁴⁹ Od prvého polroka 2018 bude mať každé dieťa so sprievodom právo na vypočutie tak, ako sa uvádza v novom zákone o cudzincoch.

⁵⁰ Deti sprevádzané dospelým rodinným príslušníkom, ktorý nie je jedným z jeho rodičov.

- **ES, FI a FR:** staršie ako 12 rokov.
- V **EL, NL a SI** staršie ako 15 rokov. V **EL** sa pohovor môže uskutočniť s dieťaťom mladším ako 15 rokov v závislosti od veku a zrelosti dieťaťa, zatiaľ čo v **NL** len vtedy, keď sa to požaduje v prípadoch nezávislých dôvodov.
- V **NO** vo veku 7 alebo mladšie, ak je zrelé.

Obrázok 5: Minimálny vek na pohovor s dieťaťom so sprievodom

V 12 zo štátov EÚ+ (**AT, BE, CY, DK, HU, IE, IT, LT, LV, PL, SE a SK**) neexistuje požiadavka minimálneho veku dieťaťa na vedenie pohovoru.

BG a RO neuviedli, či u nich existuje požiadavka minimálneho veku dieťaťa na vedenie pohovoru.

Pohovor zohľadňujúci potreby detí

V niektorých štátoch EÚ+ (**AT, EL** (ak je dieťa mladšie ako 15 rokov), **HU, IE, RO a SK**) sa pri určovaní potreby vykonania osobného pohovoru zohľadňuje zrelosť dieťaťa.

Príklad z praxe: zrelosť počas pohovoru

V **AT** musí príslušný orgán prispôbiť otázky duševnému dozrievaniu dieťaťa v čase konania pohovoru.

Na **CY** vykonávajú príslušné orgány individuálne posúdenie konkrétneho prípadu, na základe ktorého rozhodnú, či sa s dieťaťom má viesť pohovor.

Napríklad v **RO** musí o vedení pohovoru s dieťaťom rozhodnúť pracovník zodpovedný za ochranu s ohľadom na najlepší záujem dieťaťa a v závislosti od stupňa zrelosti, porozumenia a štádia vývinu dieťaťa v danom čase.

K prípadom pohovorov s deťmi so sprievodom sú pridelení zamestnanci s osobitnou odbornou prípravou v **DE** (v prípade zvýšenej zraniteľnosti), **DK** (v prípade pohovoru oddelene od rodičov), **FR** (keď sa pohovor s dieťaťom považuje za potrebný), **IT, NL, NO a PL**.

Pre dieťa so sprievodom bude navyše vymenovaný právny poradca v **BG, DK** (keď sa žiadosť o azyl považuje za zjavne nedôvodnú alebo keď bude zamietavé rozhodnutie preskúmať Dánska rada pre utečencov), **LT, NL a SK** (ak o to požiadajú rodičia/opatrovník).

Úloha rodičov alebo dospeljej osoby zodpovednej za dieťa so sprievodom

Rodičia/opatrovník musia byť prítomní počas osobného pohovoru v 14 z opýtaných štátov (**AT, BG, CH, CY, DE, FI, FR⁵¹, IE, IT⁵², LT, NO, PL, SI a SK**). V **IE** budú rodičia prítomní počas pohovoru len v prípade, že dieťa o to výslovne žiada, alebo v prípadoch mladších detí, v ktorých môžu tiež odpovedať v mene dieťaťa.

⁵¹ v prípade osobných dôvodov, ktoré sú rodine známe.

⁵² s výnimkou oddeleného pohovoru na zabezpečenie najlepšieho záujmu dieťaťa.

V **AT, EE, LT** a **SI** musí byť v prípade uskutočnenia pohovoru prítomný zákonný zástupca/právnik dieťaťa. Konkrétne v **LT** sa v prípade potreby uskutočnenia pohovoru v neprítomnosti rodičov dieťaťa vymenuje zákonný zástupca. V **SI** musí byť počas osobných pohovorov vedených s deťmi mladšími ako 15 rokov prítomný zákonný zástupca.

Orgány prípadne uskutočňujú s dieťaťom so sprievodom **oddelený pohovor** v 15 štátoch EÚ+ (**BE**⁵³, **CY, DE, DK, EE, EL, ES, FI, FR, HU, IT, LV** (pokiaľ nie je potrebná prítomnosť rodičov), **NL** (vek nad 15 rokov)⁵⁴, **PL** a **SE**.

V **BE, DK** (ak je dieťa sprevádzané inou dospelou osobou než rodičmi alebo ak má vlastné dôvody na podanie žiadosti) a **NL** (vek nad 15 rokov) sa pohovor uskutočňuje vždy oddelene, zatiaľ čo v ostatných 12 opýtaných štátoch sa to líši v závislosti od rôznych okolností:

- Na **CY** sa pohovor vedie s dieťaťom samostatne alebo v prítomnosti rodičov v závislosti od toho, čo je pre dieťa príjemnejšie.
- V **DE** je dieťa počas pohovoru oddelené od svojich rodičov v prípadoch známeho násillia v rodine alebo ak sa rodičia podieľajú na mrzačení ženských pohlavných orgánov svojho dieťaťa. V takýchto prípadoch sa osobný pohovor môže uskutočniť aj vtedy, keď je dieťa mladšie ako 14 rokov alebo rodičia namietajú proti osobnému pohovoru.
- V **EL** sa pohovor s deťmi staršími ako 15 rokov vedie vo väčšine prípadov v zásade oddelene. Pohovor sa môže viesť aj s deťmi mladšími ako 15 rokov v závislosti od ich veku, zrelosti a osobných okolností. Pohovor sa môže uskutočniť bez prítomnosti ich rodičov alebo zákonného zástupcu/právnik.
- **FR** uskutoční oddelený pohovor v prípadoch, keď je možné, že si rodičia nie sú vedomí prenasledovania alebo vážneho bezprávia alebo sú zapojení do prenasledovania alebo vážneho bezprávia ako páchatelia alebo spolupáchatelia.
- Vo **FI** a **PL** sa môže pohovor s dieťaťom viesť oddelene so súhlasom rodičov/opatrovateľov.
- V **HU** sa oddelený pohovor s dieťaťom uskutočňuje v prípade konfliktu záujmov a v **IT** vtedy, keď sa požaduje alebo odporúča na zabezpečenie najlepšieho záujmu dieťaťa alebo keď o to požiadajú dieťa.
- Vo **SE** sa vykoná posúdenie, na základe ktorého sa rozhodne, či je vhodné uskutočniť pohovor s dieťaťom bez prítomnosti rodičov alebo zodpovednej dospeléj osoby.

Príklad z praxe: oddelený pohovor

NO: Dieťa má právo na vypočutie vo všetkých záležitostiach, ktoré sa ho týkajú. Riaditeľstvo pre prisťahovalectvo (UDI) ponúkne pohovor/rozhovor so zodpovedným pracovníkom všetkým deťom starším ako sedem rokov (alebo mladším, ak sú zrelé). Rodičia nemôžu mať výhrady voči právu dieťaťa na vypočutie. Počas pohovoru bude zvyčajne prítomný jeden z rodičov alebo iná osoba, ktorá má rodičovskú zodpovednosť. Pohovor s dieťaťom sa môže viesť aj oddelene (hoci za prítomnosti vymenovaného opatrovníka), pokiaľ si to dieťa praje alebo ak existuje dôvod domnievať sa, že existuje konflikt záujmov medzi dieťaťom a rodičmi.

Ak si na **SK** maloletá osoba nepraje podstúpiť pohovor v prítomnosti rodičov alebo zodpovednej dospeléj osoby, bude jej pridelený opatrovník v spore pre neprítomných (*ad litem*).

Prepis/správa z pohovoru

V 19 z opýtaných štátov EÚ+ (**AT, BG, CH, DE, DK, EE, EL, ES, FI, FR, HU, IE, IT, LT, NO, PL, RO, SI** a **SK**) sa rodičom alebo zodpovednej dospeléj osobe poskytne prepis z osobného pohovoru. V 13 z týchto štátov (**CH, DK, EE, EL, ES, FI, FR, HU, IE**⁵⁵, **LT, NO**⁵⁶, **RO, SI**) sa však na toto všeobecné pravidlo vzťahujú výnimky.

⁵³ Od prvého polroka 2018 už rodičia nemôžu byť prítomní počas pohovoru s ich dieťaťom so sprievodom.

⁵⁴ V prípade detí mladších ako 15 rokov sa o prítomnosti rodičov počas pohovoru rozhoduje na individuálnom základe.

⁵⁵ Poznámky z pohovoru sa skopírujú pre žiadateľa/opatrovníka a jeho zákonného zástupcu spolu so správou o preskúmaní nároku za okolností, v ktorých je odporúčanie zamietavé. Poznámky z pohovoru sa neposkytnú bezprostredne po pohovore.

⁵⁶ Na všeobecné pravidlo sa vzťahujú výnimky, napríklad vtedy, keď Riaditeľstvo pre prisťahovalectvo odmietne poskytnúť informácie z pohovoru, keď existuje skutočný dôvod domnievať sa, že informácie môžu mať negatívny vplyv na správanie rodičov vo vzťahu k dieťaťu alebo ovplyvniť ich vzájomný vzťah.

Napríklad v **CH**, **DK** a **ES** sa prepis poskytuje, ak dieťa nepožiada o to, aby sa tak nestalo. V **EE** a **RO** sa poskytuje, ak je to v najlepšom záujme dieťaťa. V **EL** sa prepis neposkytne, ak je dieťa staršie ako 15 rokov a podalo samostatnú žiadosť o medzinárodnú ochranu. V **HU** a **SI** sa prepis z pohovoru neposkytne rodičom alebo zodpovednej dospelosť osobe v prípadoch konfliktu záujmov alebo konkrétne v **SI** vtedy, keď poskytnutie informácií nie je v súlade s najlepším záujmom dieťaťa.

Prepis z pohovoru s dieťaťom sa neposkytuje rodičom ani zákonným zástupcom v **BE**⁵⁷, **CY**, **LV**, **NL** a **SE**⁵⁸.

Príklad z praxe: prepis/správa z pohovoru

V **DK** sa dieťaťu vždy položí otázka, či si želá, aby bolo rodičom povolené prečítať si súhrn pohovoru s Dánskym imigračným úradom, alebo či existuje nejaká časť súhrnu, ktorá by sa im nemala poskytnúť.

Vo **FI** zostáva prepis pohovoru utajený v prípade, že dieťa odhalí veci, ktoré by rodičia nemali vidieť, t. j. z dôvodov bezpečnosti v prípadoch zneužívania. V týchto prípadoch sa môže vypracovať samostatná správa.

Deti bez sprievodu

Minimálny vek

Pokiaľ ide o požiadavky minimálneho veku, vekové hranice na vedenie pohovoru s dieťaťom bez sprievodu uviedli len dve krajiny: **DE** (od 14 rokov pravidelne), maloleté osoby vo veku 6 – 13 rokov, ak sú spôsobilé a ak to je potrebné, pod podmienkou súhlasu rodičov, mladšie ako 6 rokov len vo výnimočných prípadoch) a **NL** (vek nad 6 rokov).

Pohovor zohľadňujúci potreby detí

V niektorých z odpovedí (12 štátov EÚ+) bolo spomenuté používanie metód vedenia pohovoru zohľadňujúcich potreby detí na podporu detí bez sprievodu pri zdôvodnení ich žiadosti. Ide o tieto štáty EÚ+: **AT** (jazyk zohľadňujúci potreby detí prispôbosený zrelosti dieťaťa), **DE**, **DK** (ak sa dieťa považuje za nezrelé, s najväčšou pravdepodobnosťou mladšie ako 12 rokov, pohovor je krátky), **EL**, **FI** (deťom bez sprievodu sa na osobný pohovor poskytne viac času), **FR**, **IE**, **IT**, **NL** (v prípade detí mladších ako 12 rokov), **LV**, **NO** (viac času na pohovor) a **SK**.

Pokiaľ ide o miesto pohovoru, pohovor s deťmi sa vedie v centre starostlivosti, v ktorom sú ubytované, v **PL** a v **NO** (ak sú mladšie ako 12 rokov alebo musia cestovať dlhšie ako 2 hodiny).

Pohovor s deťmi bez sprievodu budú viesť zamestnanci s osobitnou odbornou prípravou v **AT**, **BE**, **CY**, **DE**, **DK**, **EL**, **FI**, **FR**, **IE**, **LV**, **NL** a **PL**. Existuje tiež možnosť podpory detí vymenovaním právneho poradcu v **BE**, **BG** (v prípade potreby), **CY** (bezplatné právne poradenstvo), **DK** (ak je žiadosť zjavne nedôvodná alebo keď bude zamietavé rozhodnutie preskúmať Dánska rada pre utečencov), **ES** (v prípade pohovoru v rámci konania na hraniciach), **FR**, **NO** (právny zástupca), **SE** a **SK** (ak sa o to požiadajú).

Úloha opatrovníka a/alebo zástupcu dieťaťa bez sprievodu

Opatrovník/zástupca dieťaťa zohráva aktívnu úlohu počas osobného pohovoru v 22 zo štátov EÚ+ (**AT**, **BE**, **BG**, **CH**, **CY**, **DE**, **DK**, **EE**, **EL**, **ES**, **FI**, **FR**, **HU**, **IE**, **IT**, **LT**, **LV**, **NO**, **PL**, **RO**, **SI** a **SK**). Vo **SE** a v **NL** opatrovník/zástupca počas pohovoru nezohráva aktívnu úlohu. Konkrétne v **NL** v prípade dieťaťa mladšieho ako 12 rokov je opatrovník prítomný mimo miestnosti na pohovor. Pohovor sleduje na televíznej obrazovke.

Úloha opatrovníka/zástupcu sa v jednotlivých opýtaných štátoch líši. Hlavné úlohy, ktoré plní opatrovník/zástupca počas pohovoru, sú:

⇒ pripravuje dieťa na pohovor v **AT**, **BE**, **DE**, **DK**, **NO** a na **SK**,

⁵⁷ Od prvého polroka 2018 už rodičia nemajú prístup k spisu svojho dieťaťa, ak to nie je v najlepšom záujme dieťaťa.

⁵⁸ Pokiaľ o to nepožiadajú rodičia/zákonný zástupca.

- ⇒ je prítomný v **AT, BE, CY, DE, DK, FR, NL** (dieťa vo veku >12 rokov)⁵⁹ **NO, SE** a na **SK**,
- ⇒ poskytuje podporu v **AT, BE, BG, CH, CY, DE, DK, ES, FI, FR, IE, IT, NO, SE** a na **SK**,
- ⇒ kladie otázky v **AT** (a podáva žiadosti) **CH, DE, ES, FR, HU, LT, PL, SI** a na **SK**,
- ⇒ poskytuje ďalšie informácie a/alebo vyjadruje pripomienky v **AT, DE, DK, EL, HU, FR, IT, LT, LV, NO, SI** a na **SK**,
- ⇒ zabezpečuje najlepší záujem dieťaťa v **AT, BG, DE, DK, EE, HU, LT, NO, SI** a na **SK**,
- ⇒ zabezpečuje dodržiavanie práv dieťaťa v **AT, BG, DE, DK, HU, IE, IT, PL, RO, SI** a na **SK**,
- ⇒ vedie sa s ním konzultácia pred prijatím rozhodnutia v **AT, DK** a vo **SE**,⁶⁰
- ⇒ uplatňuje právnu spôsobilosť v **DE, FR, NO, SE** (poskytnutie súhlasu s určitými opatreniami),
- ⇒ podáva žiadosti v **AT, DE, FR** a na **SK**.

Príklad z praxe: úloha opatrovníka/zástupcu počas pohovoru

V **DK** sa vedie konzultácia s osobným zástupcom pred prijatím rozhodnutí o zrelosti alebo presune do iných krajín. Zástupca môže podobným spôsobom vyjadriť pripomienky k prepisu, nevedie sa s ním však konzultácia pred prijatím konečného rozhodnutia o azylom prípade.

V **LV** neexistujú žiadne prísne pravidlá vymedzujúce úlohu opatrovníka/zákonného zástupcu počas pohovoru. V praxi sú aktívnym účastníkom a môžu klať otázky alebo predkladať osobe vedúcej pohovor svoje pripomienky v prípade, že sa podľa ich názoru nerešpektuje najlepší záujem dieťaťa.

Úloha manžela/manželky v prípade zosobášeného dieťaťa

V prípade zosobášených detí sa **dospelý/-á manžel/-ka** môže zúčastniť na osobnom pohovore s dieťaťom v siedmich štátoch EÚ+ (**AT, BE, DK, ES, HU, IE** (ak dospelá osoba nie je tiež žiadateľom) a **IT**). Vo všetkých opýtaných štátoch sa však dospelý/-á manžel/-ka môže zúčastniť na pohovore len vtedy, keď sú splnené určité požiadavky. V **AT, HU** a **IT** smie byť v tejto súvislosti manžel/-ka prítomný/-á počas pohovoru len v prípade, že bol/-a vymenovaný/-á za zákonného zástupcu/opatrovníka dieťaťa. V **BE** sa musí manželstvo považovať za právoplatné a dieťa musí byť staršie ako 16 rokov. V **DK** sa vyžaduje súhlas dieťaťa. V **IE** manžel/-ka nemôže byť žiadateľom, v opačnom prípade sa nemôže zúčastniť na pohovore, zatiaľ čo v **ES** to závisí od posúdenia dieťaťa a veku.

V **HU** sa s dieťaťom bude viesť pohovor na preskúmanie možného zneužívania alebo konfliktov záujmov.

V 14 opýtaných štátoch EÚ+ (**BG, CH, CY, DE** (vo všeobecnosti), **EE, EL** (v zásade), **IE** (keď je dospelá osoba tiež žiadateľom), **FI, FR, NL, NO** (vo všeobecnosti), **PL, SE** a **SI**) sa manžel/-ka nemôže zúčastniť na osobnom pohovore. Konkrétne v **NL** sa žiadateľ o azyl považuje za dieťa bez sprievodu, keďže manželstvo nie je uznané, a preto bude pohovor s dieťaťom vedený oddelene od dospelaj osoby a bude mu vydané samostatné rozhodnutie.

Samostatné rozhodnutia sa vydávajú v **BE, BG, CH, CY, DE, DK, EE, EL, ES, FI, FR, HU, IE, IT, NL, NO, PL, SE** a **SI**. V týchto opýtaných štátoch sa uplatňujú výnimky:

- **AT**, ak je dospelý/-á manžel/-ka zákonným zástupcom, rozhodnutie sa vydá zákonnému zástupcovi,
- **ES**, v závislosti od posúdenia dieťaťa a veku,
- **HU**, keď je dospelá osoba akceptovaná ako zákonný zástupca a ide o spoločnú žiadosť,
- **SI**, keď dieťa a manžel/-ka podávajú žiadosť na základe rovnakej situácie a odkazujú na rovnaké skutočnosti.

LT, LV, RO a **SK** neposkytli v tejto súvislosti žiadne informácie.

⁵⁹ Opatrovník má pasívnu úlohu. Ak je dieťa mladšie ako 12 rokov, sleduje pohovor mimo miestnosti na pohovor na televíznej obrazovke.

⁶⁰ Opatrovník má počas pohovoru pasívnu úlohu. V niektorých prípadoch sa však opatrovník zapája do poskytnutia súhlasu s určitými opatreniami, ako je posúdenie veku.

Dodatočné procesné záruky a osobitné podmienky prijímania pre deti

➤ Poznámka k terminológii

Procesné záruky sú konkrétne podporné opatrenia zavedené s cieľom vytvoriť podmienky, ktoré sú potrebné pre osoby s osobitnými potrebami na ich účinný prístup ku konaniam a na predloženie prvkov nevyhnutných na zdôvodnenie ich žiadosti o medzinárodnú ochranu.

Umožňujú žiadateľom, ktorí potrebujú osobitné procesné záruky, aby mohli užívať svoje práva a plniť si povinnosti podľa smernice o konaní o azyle (odôvodnenie 29 a článok 2 písm. d)).

Dodatočné procesné záruky a osobitné podmienky prijímania pre deti z konzultácie zahŕňajú:⁶¹⁶²⁶³

DETI SO SPRIEVODOM	DETI BEZ SPRIEVODU
⇒ Názory dieťaťa sú vypočuté v DK (dieťa sprevádzané inými dospelými osobami než rodičmi), LV, NO a SI .	⇒ Názory dieťaťa sú vypočuté v AT, DK a NO .
	⇒ Príprava a poskytovanie informácií: Deťom sa poskytne viac času na odpočinok a prípravu pred samotným začiatkom konania o azyle vo FR (pokiaľ ho nie je potrebné prioritizovať, rozhodnutie sa oznámi čo najskôr po pohovore, pokiaľ sa nevyžaduje inak na náležité posúdenie žiadosti), v NL a SE . V AT, CY, DK, FR (pre detských žiadateľov bez sprievodu bol vypracovaný špeciálny leták, v ktorom sa vysvetľuje konanie o azyle spôsobom zohľadňujúcim potreby detí) a SE sú deti informované o fázach konania o azyle, zatiaľ čo v AT, DK, IE, FR a NO dostanú informácie o odvolaní v prípade zamietnutia.
⇒ Zvažuje/umožňuje sa zlúčenie rodiny: SI .	⇒ Pátranie po rodinných príslušníkoch ⁶¹ : AT, DE (v rámci dublinského konania), DK, NO (ak je to možné), SE, SI a možnosti zlúčenia rodiny v štáte pridruženom k dublinskému systému: AT, CY ⁶² , DE, DK, SE .

⁶¹ Pátranie po rodinných príslušníkoch (vrátane príbuzných alebo bývalých opatrovateľoch detí bez sprievodu) na účel obnovenia rodinných väzieb alebo zlúčenia rodiny, ak je to v najlepšom záujme dieťaťa. Pozri tiež [Praktickú príručku úradu EASO o pátraní po rodinných príslušníkoch](#), marec 2016.

⁶² V rámci dublinského konania.

⁶³ Ako aj dôveryhodná osoba, ak si to dieťa praje.

DETI SO SPRIEVODOM	DETI BEZ SPRIEVODU
<ul style="list-style-type: none"> ⇒ Zdravotné a/alebo psychologické poradenstvo ⇒ BG (v prípade potreby), DK (všetkým deťom sa ponúkne psychologické/lekárske vyšetrenie. V prípade potreby sa žiadateľom ponúkne ďalšia lekárska/psychologická liečba/poradenstvo), FR (každý žiadateľ trpiaci duševnou chorobou môže požiadať o to, aby sa jeho obvyklý kvalifikovaný odborník na duševné zdravie mohol zúčastniť na pohovore ako pasívny pozorovateľ. Žiadosť sa schvaľuje podľa konkrétneho prípadu), PL (na pohovor), SI a SK (v prípade potreby). 	<ul style="list-style-type: none"> ⇒ Zdravotné a psychologické poradenstvo (* v prípade potreby): v AT, BG*, DE* (ak ho požaduje úrad starostlivosti o mládež), FR, IT*, PL⁶³, SI a na SK* ⇒ V AT, DE, DK, FR a IE úradník poverený prípadom v plnej miere zohľadní osobitné okolnosti, ako sú vek, trauma, zrelosť a zdravotný stav.
<ul style="list-style-type: none"> ⇒ Osobitné ubytovanie pre rodiny ⇒ NL, SI a SK ⇒ Zaistenie nikdy nie na dlhšie ako 30 dní a len ako posledná možnosť v prípade rodín s deťmi HU 	<ul style="list-style-type: none"> ⇒ V NL sa deti mladšie ako 15 rokov umiestňujú do pestúnskych rodín a v NO sú pod zodpovednosťou služieb na ochranu dieťaťa. ⇒ V AT a NL deti môžu podať žiadosť na ľubovoľnej policajnej stanici a nemusia samostatne cestovať do záchytného centra. ⇒ Vo SE deti nemusia cestovať k rozhodujúcemu orgánu samostatne – sprevádza ich orgán, ktorý ich nájde. ⇒ Osobitné ubytovanie s personálom s osobitnou odbornou prípravou v AT, DK, NL, SE, SI a na SK. ⇒ Deti bez sprievodu nesmú byť zaistené vo SE a v SI. V AT (len pre deti mladšie ako 16 rokov).
<ul style="list-style-type: none"> ⇒ Poskytované voľnočasové aktivity: SI ⇒ Záruky sú založené na individuálnej analýze: BG, CY (na žiadosť príslušného úradníka, inak žiadny konkrétny postup), NL, SI ⇒ Osobitné pravidlá a postupy pre deti: FR, NO ⇒ Všetky záruky, ktoré sa vzťahujú na zraniteľné osoby: ES, FR ⇒ Všetky záruky zo smernice o azyle: RO ⇒ Záruky v súlade s Dohovorom o právach dieťaťa: CH ⇒ Neposkytujú sa žiadne osobitné záruky: EL (v prípade detí so sprievodom) ⇒ Neuvedené: BE 	

Oddiel 4. Postúpenie

➤ Poznámka k terminológii

Mechanizmy postúpenia sú na účel tejto správy rámce spolupráce určené na identifikáciu a ochranu detí a pomoc deťom prostredníctvom včasného postúpenia na primeranú podporu a zapojenia príslušných verejných orgánov a občianskej spoločnosti.

V tomto oddiele sú uvedené existujúce mechanizmy postúpenia a okolnosti, ktoré ich aktivujú.

V 14 z opýtaných štátov (**AT, BE, CY, EE, ES, FI, IE, IT, NL, NO, PL, RO, SE a SI**) je zavedený protokol na spoluprácu s úradmi na ochranu detí.

V **ES** sa polícia obráti na štátneho prokurátora okamžite po tom, ako sa dozvie o situácii (čo je zvyčajne v momente, keď žiadateľ precestuje hranicu na španielske územie). Štátny prokurátor zodpovedá za koordináciu dohľadu nad dieťaťom spolu s verejnými subjektmi na ochranu maloletých osôb, ktoré budú vymenované za opatrovníka.

Vo **FR**⁶⁴, v **DK, EL** a na **SK** je spolupráca upravená podľa vnútroštátnych právnych predpisov, zatiaľ čo vo **CH** kantóny uplatňujú odporúčania zavedené kantonálnymi riaditeľmi pre sociálne veci.

V **HU** a **DE** sa uskutočňujú pravidelné zasadnutia s úradom na ochranu detí na účel zabezpečenia spolupráce. V **DE** sa uskutočňujú pravidelné zasadnutia Spolkového úradu so Spolkovým združením pre maloleté osoby bez sprievodu, na ktorých sa rokuje o všeobecných otázkach týkajúcich sa detí bez sprievodu. Združenie je tiež súčasťou modulov odbornej prípravy týkajúcej sa detí bez sprievodu.

V **BG**⁶⁵, **LT** a **LV** nie sú zavedené žiadne protokoly ani odporúčania.

Postúpenie iným orgánom

Pokiaľ ide o postúpenie úradom na ochranu detí alebo iným poskytovateľom služieb v záujme ďalšej pomoci deťom žiadajúcim o medzinárodnú ochranu, úrady postúpia dieťa v týchto situáciách:

- ⇒ zmiznutie detí v **BG, EL, NO a PL**,
- ⇒ náznaky, že dieťa je/bolo obeťou obchodovania s ľuďmi, zneužívania alebo v ohrození v **AT, BG, DE, DK, EL, FI, FR, IE, LV, LT, NO, PL, SE a SI**,
- ⇒ ak sa dieťa nájde bez sprievodu v **BE, CY, EL, ES, FR, HU, IE, NL, SI** (v prípade veľmi nízkeho veku) a **SK**,
- ⇒ ak má dieťa ďalšie osobitné potreby v **DE**⁶⁶, **IT, LT, NO a SI** (v prípade útleho veku),
- ⇒ ak je sprevádzajúca dospelá osoba nevhodná v **IE a NO**,
- ⇒ na posúdenie najlepšieho záujmu dieťaťa v prípade detí so sprievodom na **CY**,
- ⇒ v prípade žiadosti o ďalšie informácie o situácii dieťaťa vo **CH**,
- ⇒ na základe individuálnej analýzy v **EE a RO** na zabezpečenie najlepšieho záujmu dieťaťa,
- ⇒ keď to úradník poverený prípadom považuje za potrebné v **LT a NO**.

⁶⁴ Rokuje sa o miestnych protokoloch týkajúcich sa problematiky obchodovania s deťmi.

⁶⁵ Má sa prijať koordinačný mechanizmus na interakciu medzi inštitúciami a organizáciami v prípade detí bez sprievodu alebo detí cudzincov odlúčených od svojich rodín, ktoré sa nachádzajú na území Bulharskej republiky, vrátane detí žiadajúcich o a/ alebo požívajúcich medzinárodnú ochranu.

⁶⁶ Úrad starostlivosti o mládež zodpovedá za dieťa v každej rizikovej situácii, v ktorej rodičia alebo opatrovníci nekonajú v jeho prospech.

Príklad z praxe: postúpenie príslušným orgánom a podpora

V **BE** sa deťom bez sprievodu mladším ako 12 rokov, ktoré majú nárok na pestúnsku starostlivosť, takáto starostlivosť poskytne prostredníctvom skráteného konania. V niektorých prípadoch navyše pomoc poskytovaná deťom bez sprievodu v **BE** môže trvať dovtedy, kým nedovršia vek 21 alebo 25 rokov.

V **DK** sa môže viesť konzultácia s príslušnými orgánmi v prípade, že existujú náznaky zneužívania, obchodovania s ľuďmi alebo zneužívania detí rodičmi. Môže byť potrebný súhlas dieťaťa.

Zavedené postupy v prípade, že dieťa je nezvestné, prejavujú sa u neho náznaky, že je/bolo obeťou obchodovania s ľuďmi alebo zneužívania, v prípadoch zdravotného postihnutia, zdravotných problémov, tehotenstva alebo iných prípadoch

Do postupov sú zapojené rôzne orgány v rôznych stupňoch. Nasledujúca časť obsahuje zhrnutie týchto postupov:

Keď je dieťa nezvestné⁶⁷

Zapojené sú tieto orgány; orgány zodpovedné za prijatie hlavných opatrení sú označené hviezdičkou (*):

- ⇒ rozhodujúci orgán na **CY**, v **DK***, **FI**, **NO**, **SE** a na **SK**,
- ⇒ prijímacie orgány v **AT**, **BE**, **FI***, **LT**, **NL**, **NO**, **SE**, **SI** a na **SK**,
- ⇒ úrady sociálnej starostlivosti (služby na ochranu dieťaťa) v **AT***, **CY***, **DE***, **EL**, **FR**, **HU**, **IE***, **NL*** a **SE**,
- ⇒ polícia v **AT***, **BE***, **BG***, **DK***, **EL**, **FR***, **HU***, **LT***, **NL**, **NO**, **PL***, **SE**, **SI*** a na **SK***,
- ⇒ štátny prokurátor v **AT*** a **EL**,
- ⇒ súd a opatrovník na **SK***,
- ⇒ pobytový tábor, zákonný zástupca v **SI**.

A) ZMIZNUTIE DIEŤAŤA (zapojené sú tieto orgány):					
	Rozhodujúce orgány	Prijímacie orgány	Úrady sociálnej starostlivosti (služby na ochranu dieťaťa)	Iní aktéri	Polícia
AT		√	√ úrad starostlivosti o mládež*	√* štátny prokurátor v prípade možného trestného činu	√ * oddelenie vyšetrovania trestnej činnosti v prípade možného trestného činu
BE		√ protokol s políciou ⁶⁸			√ * protokol so záchytným centrom
BG					√ * je informovaný územný útvar ministerstva vnútra

⁶⁷ V ČŠ označenom hviezdičkou nesú zapojené orgány spoločnú zodpovednosť za prijatie prvých krokov/opatrení.

⁶⁸ Ak v **BE** zmizne dieťa bez sprievodu z prijímacieho miesta (je nezvestné), upovedomí sa miestna polícia (v prípade zmiznutia vzbudzujúceho obavy okamžite, inak po 24 hodinách). Ak toto zmiznutie vzbudzuje obavy, príslušný orgán môže požiadať nadáciu Child Focus, aby konala. V súčasnosti existuje konkrétny protokol na spoluprácu medzi záchytným centrom a políciou v oblasti, v ktorej sa nachádza jedno zo záchytných centier pre deti bez sprievodu. Tento protokol slúži ako východiskový bod pre národnú iniciatívu.

A) ZMIZNUTIE DIEŤAŤA (zapojené sú tieto orgány):					
	Rozhodujúce orgány	Prijímacie orgány	Úrady sociálnej starostlivosti (služby na ochranu dieťaťa)	Iní aktéri	Polícia
CH	spolupráca s príslušnými (kantonálnymi) orgánmi (napr. orgány zodpovedné za stíhanie, kantonálne orgány na ochranu dieťaťa, mimovládne organizácie atď.)				
CY	√ identifikuje prípad		√*		
DE	√ * služby starostlivosti o mládež				
DK	√* dánsky imigračný úrad zaregistruje zmiznutie				√*
EE	Prípady sa spracúvajú na individuálnom základe. Sú zavedené osobitné usmernenia pre deti, u ktorých sa prejavujú náznaky, že sú obeťou obchodovania s ľuďmi alebo zneužívania.				
EL			√ národné centrum pre sociálnu solidaritu	√ štátny prokurátor	√ príslušné oddelenie polície
ES	S maloletými osobami bez sprievodu sa zaobchádza ako so zraniteľnými osobami.				
FI	√ upovedomia prijímací útvar	√*			
FR	√ informujú políciu				
HU			√ informujú políciu, keď je dieťa nezvestné dlhšie ako 24 hodín		√*
IE	√* je informovaná agentúra TUSLA				
IT ⁶⁹					
LT	√ informujú políciu				
LV	Vo všetkých týchto prípadoch musia orgány zapojené do konania o azyle konať v súlade s právnymi predpismi. Zatiaľ nie sú vypracované žiadne osobitné postupy.				
NL		√ V prípade náznakov rizika je umiestnené do chráneného útulku s dodatočným zabezpečením a dohľadom.	√ (je informovaná nadácia NIDOS*)		√ polícia a odborné centrum na boj proti prevádzachtvu a obchodovaniu s ľuďmi* sú informovaní o zmiznutí a polícia je informovaná o ďalších rizikách.
NO	√*	√*			√*
PL	√*				

⁶⁹ Neboli poskytnuté žiadne konkrétne informácie.

A) ZMIZNUTIE DIEŤAŤA (zapojené sú tieto orgány):					
	Rozhodujúce orgány	Prijímacie orgány	Úrady sociálnej starostlivosti (služby na ochranu dieťaťa)	Iní aktéri	Polícia
RO ⁷⁰					
SE	√ agentúra SMA nahlasuje zmiznutie ostatným orgánom	√	√		√
SI		√		√ inštitúcia, v ktorej je dieťa ubytované, zákonný zástupca	√*
SK	√ Migračný úrad*	√ detský domov informuje ostatné orgány		√ súd*/opatrovník*	√*

Príklad z praxe: postúpenie v prípade zmiznutia alebo rizika zmiznutia

V NL v prípade náznaku alebo skutočného podozrenia z predčasného odchodu a/alebo výskytu podozrivej situácie bude maloletá osoba bez sprievodu umiestnená do chráneného útulku. V ňom sú prijaté dodatočné bezpečnostné opatrenia, ako je dodatočné zabezpečenie a dohľad. Okrem toho je (miestna) polícia informovaná o ďalších rizikách. V niektorých prípadoch zamestnanec vie o tom, že maloletá osoba bez sprievodu plánuje opustiť útulok. V takom prípade sa zamestnanci útulku pokúsia dieťa presvedčiť, aby zostalo.

Ak maloletá osoba bez sprievodu predčasne opustí chránený útulok, okamžite je upovedomená polícia a sú informované nadácia NIDOS a odborné centrum na boj proti prevádzkačstvu a obchodovaniu s ľuďmi (EMM). Okrem toho sa zúčastnené strany stretnú a na základe dostupných informácií rozhodnú o ďalších opatreniach s cieľom nájsť maloletú osobu. Ak polícia maloletú osobu nájde, vráti ju do chráneného útulku. Ak sa maloletá osoba nenájde, opatrovník (NIDOS) podá správu na políciu. Okrem týchto opatrení sa vykonáva jedna multidisciplinárna analýza rizika zraniteľnosti maloletých osôb v chránenom útulku na posúdenie potrieb dodatočnej ochrany, určenie druhu vhodných následných opatrení a určenie potreby ďalšieho poradenstva a ochrany pre maloletú osobu.

Keď sa u dieťaťa prejavujú náznaky, že je/bolo obeťou obchodovania s ľuďmi alebo zneužívania⁷¹

Zapojené sú tieto orgány; orgány zodpovedné za prijatie hlavných opatrení sú označené hviezdičkou (*):

- ⇒ rozhodujúci orgán v AT, BE, CY, DE*, DK, FI, IE, NO, SE a SI,
- ⇒ prijímacie orgány v AT, BE, DK, FI, LT*, NL, NO a SI,
- ⇒ úrady na ochranu detí v AT, DK, LT*, NL (NIDOS a EMM), NO a SI,
- ⇒ úrady sociálnej starostlivosti na CY*, v DE*, DK, EL, SE* pri podozrení zo zlého zaobchádzania s dieťaťom a SI,
- ⇒ polícia v AT*, BG*, DK⁷², EL, FI*, FR, HU, IE*, NL*, NO, PL*, SE*, SI a na SK*,
- ⇒ súdne orgány a iní aktéri v AT*, DK (dánsky Červený kríž), EL (štátny prokurátor), FR* (štátny prokurátor) a SI (zákonný zástupca, mimovládne organizácie).

V EE sa uplatňujú osobitné usmernenia úradu EASO a UNHCR, zatiaľ čo v ES sú zavedené osobitné protokoly, ktoré sa uplatňujú na prípady obchodovania s ľuďmi alebo zneužívania a tiež akejkolvek inej formy násillia.

⁷⁰ Neboli poskytnuté žiadne konkrétne informácie.

⁷¹ V ČS označenom hviezdičkou nesú zapojené orgány spoločnú zodpovednosť za prijatie prvých krokov/opatrení.

⁷² Môže tiež kontaktovať Dánske centrum na boj proti THB.

B) NÁZNAKY, ŽE DIEŤA JE ALEBO BOLO OBEŤOU OBCHODOVANIA S ĽUĎMI ALEBO ZNEUŽÍVANIA						
	Rozhodujúce orgány	Prijímacie orgány	Úrady na ochranu detí	Úrady sociálnej starostlivosti	Súdne orgány a iní aktéri	Polícia
AT	√	√	√		√*	√*
BE	√ imigračný úrad	√ záchytné centrum – odoslané do špecializovaného útulku				
BG						√* štátna komisia na boj proti THB
CH	spolupráca s príslušnými (kantonálnymi) orgánmi (napr. orgány zodpovedné za stíhanie, kantonálne orgány na ochranu dieťaťa, mimovládne organizácie atď.)					
CY	√ identifikuje prípad			√*		
DE	√* zamestnanci s osobitnou odbornou prípravou (Sonderbeauftragte)			√ úrad starostlivosti o mládež*		
DK	√ dánsky imigračný úrad kontaktuje dánske centrum na boj proti THB	√	√	√	dánsky Červený kríž	√ môže tiež kontaktovať dánske centrum na boj proti THB √* dánsky Červený kríž alebo imigračný úrad kontaktuje dánske centrum na boj proti obchodovaniu s ľuďmi
EE ⁷³	osobitné usmernenia					
EL				√ národné centrum pre sociálnu solidaritu	√ štátny prokurátor	√ príslušné oddelenie polície
ES ⁷⁴	Uplatňuje sa osobitný protokol. Konanie o azyle môže byť pozastavené dovtedy, kým nie je vo všeobecnosti a v závislosti od profilu zraniteľnosti zabezpečené blaho maloletej osoby.					
FI	√ upovedomia prijímací útvar	√				√* štátny systém pomoci obetiam obchodovania s ľuďmi
FR					√* štátny prokurátor	√ polícia, forenzná medicína

⁷³ Individuálna analýza.⁷⁴ Neboli poskytnuté žiadne konkrétne informácie.

B) NÁZNAKY, ŽE DIEŤA JE ALEBO BOLO OBEŤOU OBCHODOVANIA S ĽUĎMI ALEBO ZNEUŽÍVANIA						
	Rozhodujúce orgány	Prijímacie orgány	Úrady na ochranu detí	Úrady sociálnej starostlivosti	Súdne orgány a iní aktéri	Polícia
HU						√ psychologická pomoc
IE	√ úrad IPO informuje políciu					√* polícia
IT ⁷⁵						
LT		√*	√*			
LV ⁷⁶	Vo všetkých týchto prípadoch musia orgány zapojené do konania o azyle konať v súlade s právnymi predpismi. Zatiaľ nie sú vypracované žiadne osobitné postupy.					
NL	√ umiestnia maloletú osobu do chráneného útulku		√ NIDOS a EMM			√* odborné centrum* na boj proti prevádzачstvu a obchodovaniu s ľuďmi
NO	√ *	√ *	√ *			√ *
PL						√* pohraničná stráž/národné poradenské a intervenčné centrum pre obeť obchodovania s ľuďmi
RO ⁷⁷						
SE	√ agentúra SMA nahlasuje polícii/sociálnym službám			√* v prípade podozrení zo zlého zaobchádzania s dieťaťom		√* polícia
SI	√	√	√	√	√ zákonný zástupca, mimovládne organizácie	√
SK						√* polícia

Príklad z praxe: postúpenie na príslušné orgány a podpora

HU: Ak je možné preukázať, že detský žiadateľ bol obeťou obchodovania s ľuďmi alebo zneužívania, alebo ak ide o prípad rodovo motivovaného násillia, žiadateľovi je poskytnutá možnosť psychologickej pomoci. Budú sa uplatňovať pravidlá pre žiadateľov s osobitnými potrebami. Počas konania o azyle sa bude zohľadňovať situácia žiadateľa.

⁷⁵ Neboli poskytnuté žiadne konkrétne informácie.

⁷⁶ Orgány zapojené do konania o azyle musia konať v súlade s právnymi predpismi. Nie sú zavedené žiadne osobitné postupy.

⁷⁷ Neboli poskytnuté žiadne konkrétne informácie.

V prípade hroziaceho rodovo motivovaného násillia, napríklad núteného manželstva⁷⁸

Tieto orgány sú zodpovedné za prijatie potrebných krokov na ochranu dieťaťa; orgány zodpovedné za prijatie hlavných opatrení sú označené hviezdíčkou (*):

- ⇒ rozhodujúci orgán v **AT, BE, CY, DE*, DK, FI, IE, NO, SE** a **SI**,
- ⇒ prijímacie orgány/ubytovacie zariadenia v **AT, BE, DK, FI*, LT, NO** a **SI**,
- ⇒ úrady na ochranu detí v **AT, BG*, DK, LT NL*, NO** a **SI**,
- ⇒ úrady sociálnej starostlivosti na **CY***, v **DE*, DK, EL, SE** a **SI**,
- ⇒ polícia v **AT***(oddelenie vyšetrovania trestnej činnosti), **DK, EL** (príslušné oddelenie polície), **FI** (v prípade obáv o bezpečnosť), **IE*, NL, SE, SI** a na **SK***,
- ⇒ súdne orgány (štátny prokurátor) v **AT*, EL, FR*, NL** a **NO**,
- ⇒ mimovládne organizácie v **SI**.

C) PRÍPAD HROZIACEHO RODOVO MOTIVOVANÉHO NÁSILLIA, NAPRÍKLAD NÚTENÉHO MANŽELSTVA						
	Rozhodujúce orgány	Prijímacie orgány/ubytovacie zariadenia	Úrady na ochranu detí	Úrady sociálnej starostlivosti	Súdne orgány a iní aktéri	Polícia
AT	√	√	√		√* štátny prokurátor	√* oddelenie vyšetrovania trestnej činnosti
BE	√	√ záchytné centrum – samostatné ubytovanie v prípade veku menej ako 16 rokov				
BG			√* oddelenie na ochranu dieťaťa			
CH	spolupráca s príslušnými (kantonálnymi) úradmi (napr. orgány zodpovedné za stíhanie, kantonálne úrady na ochranu dieťaťa, mimovládne organizácie atď.)					
CY	√ identifikuje prípad			√*		
DE	√* zamestnanci s osobitnou odbornou prípravou (Sonderbeauftragte)			√* úrad starostlivosti o mládež		
DK	√	√ Ak samosprávne orgány rozhodnú, že dieťa potrebuje sociálne opatrenia, o opatreniach rozhodne prevádzkovateľ záchytného centra alebo pobytového tábora.	√	√	√	√

⁷⁸ V ČS označenom hviezdíčkou nesú zapojené orgány spoločnú zodpovednosť za prijatie prvých krokov/opatrení.

C) PRÍPAD HROZIACEHO RODOVO MOTIVOVANÉHO NÁSILIA, NAPRÍKLAD NÚTENÉHO MANŽELSTVA						
	Rozhodujúce orgány	Prijímacie orgány/ubytovacie zariadenia	Úrady na ochranu detí	Úrady sociálnej starostlivosti	Súdne orgány a iní aktéri	Polícia
EE	Prípady sa spracúvajú na individuálnom základe.					
EL				√ národné centrum pre sociálnu solidaritu	√ štátny prokurátor	√ príslušné oddelenie polície
ES ⁷⁹	Uplatňuje sa osobitný protokol. Konanie o azyle sa môže pozastaviť dovtedy, kým nie je vo všeobecnosti a v závislosti od profilu zraniteľnosti zabezpečené blaho maloletej osoby.					
FI	√ upovedomia prijímací útvar	√*				√ v prípade obáv o bezpečnosť
FR	√* štátny prokurátor					
HU						√ poskytne sa psychologická pomoc ⁸⁰
IE	√ úrad IPO informuje políciu					√* polícia
IT ⁸¹						
LT		√	√			
LV	Vo všetkých týchto prípadoch musia orgány zapojené do konania o azyle konať v súlade s právnymi predpismi. Zatiaľ nie sú vypracované žiadne osobitné postupy.					
NL			√* NIDOS		štátny prokurátor	√
NO	√*	√*	√*		√*	
PL ⁸²						
RO ⁸³						
SE	√ agentúra SMA nahlasuje zmiznutie ostatným orgánom			√		√ polícia
SI	√	√	√	√	√ mimovládne organizácie	√
SK	√* polícia					

⁷⁹ Neboli poskytnuté žiadne konkrétne informácie.

⁸⁰ Ak je v **HU** možné preukázať, že detský žiadateľ bol obeťou obchodovania s ľuďmi alebo zneužívania, alebo ak ide o prípad rodovo motivovaného násillia, žiadateľovi sa poskytne možnosť psychologickej pomoci. Budú sa uplatňovať pravidlá pre žiadateľov s osobitnými potrebami. Počas konania o azyle sa bude zohľadňovať situácia žiadateľa.

⁸¹ Neboli poskytnuté žiadne konkrétne informácie.

⁸² Neboli poskytnuté žiadne konkrétne informácie.

⁸³ Neboli poskytnuté žiadne konkrétne informácie.

Príklad z praxe: prípady núteného manželstva

V **NL** chce vláda zabrániť nútenému manželstvu. Podľa právnych predpisov o manželstve v **NL** musia mať obaja partneri aspoň 18 rokov. Ak sa nejaká osoba mladšia ako 18 rokov zosobáši (alebo zosobášila) v zahraničí, vláda toto manželstvo neuzná, pokiaľ obaja partneri nedosiahnu vek 18 rokov. Toto je stanovené v zákone o prevencii núteného manželstva. Všetky prípady manželstva detí posúdi nadácia NIDOS a rozhodne, či možno dieťa umiestniť v útulku spolu s partnerom. O najlepšom záujme dieťaťa rozhoduje opatrovník. Deti mladšie ako 16 rokov (a v prípadoch núteného manželstva) sa však neumiestnia spolu s partnerom.

V prípadoch zdravotného postihnutia, zdravotných problémov, tehotenstva atď.⁸⁴

Zapojené sú tieto orgány; orgány zodpovedné za prijatie hlavných opatrení sú označené hviezdíčkou.

- ⇒ rozhodujúci orgán na **CY, DE, DK, FI, IE, NO** a **SI**,
- ⇒ prijímacie orgány/ubytovacie zariadenia v **AT, BE*, DK, FI, LT, NO, PL** a **SI**,
- ⇒ úrady na ochranu detí v **AT*, DK, LT, NL** a **NO**,
- ⇒ úrady sociálnej starostlivosti v **AT, BE*, BG*, CY*, DE*, DK, EL, FR, HU, SE*, SI** a na **SK***,
- ⇒ iní aktéri/orgány v **BG** (zdravotnícke orgány), **DK** (zdravotnícke orgány), **IE*** (polícia) a **SI** (zákonný zástupca).

D) V PRÍPADOCH ZDRAVOTNÉHO POSTIHNUTIA, ZDRAVOTNÝCH PROBLÉMOV, TEHOTENSTVA ATĎ.						
	Rozhodujúce orgány	Prijímacie orgány	Úrady na ochranu detí	Úrady sociálnej starostlivosti	Súdne orgány	Iný aktér/orgán
AT		√	√* úrad starostlivosti o mládež	√		
BE		√* samostatný príjem a prispôsobený		√* belgický systém zdravotníctva v prípadoch mimoriadne vážnych zdravotných problémov ⁸⁵		
BG				√* sociálne a zdravotnícke orgány		√ zdravotnícke orgány/iné
CH	spolupráca s príslušnými (kantonálnymi) úradmi (napr. orgány zodpovedné za stíhanie, kantonálne úrady na ochranu dieťaťa, mimovládne organizácie atď.)					
CY	√ identifikuje prípad			√*		
DE	pri pohovore sa v maximálnej možnej miere zohľadnia osobitné potreby			√*		

⁸⁴ V ČŠ označenom hviezdíčkou nesú zapojené orgány spoločnú zodpovednosť za prijatie prvých krokov/opatrení.

⁸⁵ V prípadoch detí bez sprievodu.

D) V PRÍPADOCH ZDRAVOTNÉHO POSTIHNUTIA, ZDRAVOTNÝCH PROBLÉMOV, TEHOTENSTVA ATĎ.						
	Rozhodujúce orgány	Prijímacie orgány	Úrady na ochranu detí	Úrady sociálnej starostlivosti	Súdne orgány	Iný aktér/orgán
DK	√	√ ak samosprávne orgány rozhodnú, že dieťa potrebuje sociálne opatrenia, o opatreniach rozhodne prevádzkovateľ pobytového tábora	√	√		√ zdravotnícke orgány
EE	prípady sa spracúvajú na individuálnom základe					
EL				√ národné centrum pre sociálnu solidaritu		
ES ⁸⁶	Uplatňuje sa osobitný protokol. Konanie o azyle sa môže pozastaviť dovtedy, kým nie je vo všeobecnosti a v závislosti od profilu zraniteľnosti zabezpečené blaho maloletej osoby.					
FI	√ upovedomia prijímací útvar	√				
FR				√ zdravotná starostlivosť		
HU				√ zdravotná starostlivosť		
IE	√ úrad IPO informuje políciu					√* polícia
IT ⁸⁷						
LT		√	√			
LV	Vo všetkých týchto prípadoch musia orgány zapojené do konania o azyle konať v súlade s právnymi predpismi. Zatiaľ nie sú vypracované žiadne osobitné postupy.					
NL			√ NIDOS			
NO	√*	√*	√*			
PL		√ centrá špecializovanej starostlivosti				
RO ⁸⁸						
SE				√* opatrovník sa obráti na služby zdravotnej starostlivosti		
SI	√	√		√	√ zákonný zástupca	
SK				√* služby zdravotnej starostlivosti		

⁸⁶ Neboli poskytnuté žiadne konkrétne informácie.

⁸⁷ Neboli poskytnuté žiadne konkrétne informácie.

⁸⁸ Neboli poskytnuté žiadne konkrétne informácie.

Príklad z praxe: prípady zdravotného postihnutia, zdravotných problémov, tehotenstva

DK: V prípadoch zdravotného postihnutia, zdravotných problémov, tehotenstva a tiež prípadoch rodovo motivovaného násilia, napríklad núteného manželstva atď., sú zavedené tieto opatrenia:

Deti bez sprievodu žiadajúce o azyl a migrujúce deti, ktoré patria do rozsahu pôsobnosti úradu DIS, sú vo všeobecnosti ubytované v špeciálnych detských azylových centrách. Zamestnanci týchto centier majú odbornú prípravu na zabezpečovanie osobitných potrieb zraniteľných detí.

Pri príchode maloletej osoby bez sprievodu do **DK** je vymenovaný osobný zástupca, ktorý slúži záujmom maloletej osoby. Osobný zástupca je vymenovaný čo najskôr v rámci konania a pred akýmkoľvek rozhodnutím o návrate a s dieťaťom je v kontakte počas celého konania. Vymenovanie sa končí, keď dieťa dovŕši vek 18 rokov.

Oddiel 5. Špecializácia a odborná príprava zamestnancov

V tomto oddiele sú uvedené rôzne nástroje a odborná príprava na kvalifikáciu a špecializáciu zamestnancov, ktorí sú v kontakte s deťmi alebo nakladajú so spismi detí.

Vo väčšine opýtaných štátov (**AT, BE, CH, CY, DE, DK, EE, EL, FI, FR, HU, IE, IT, LV, NL, NO, SE, SI** a **SK**) sú zavedené osobitné opatrenia na preskúmanie žiadostí o medzinárodnú ochranu, ktoré sa týkajú detí. 13 spomedzi týchto štátov EÚ+ (**AT, BE, BG, CH, CY, DE, DK, EL, FI, FR, NL, NO** a **SE**) má špecializovaných úradníkov poverených prípadom/útvary, ktorí absolvujú príslušnú osobitnú odbornú prípravu. V **BG, ES, LT** a **PL** nie sú zavedené osobitné opatrenia na preskúmanie žiadostí detí. **RO** neposkytlo v tejto súvislosti žiadne informácie.

V desiatich štátoch EÚ+ (**BG, EE, ES, IT, IE, LT, LV, PL, RO** a **SI**) úradníci poverení prípadom, ktorí sa zaoberajú žiadosťami o medzinárodnú ochranu podanými deťmi, absolvujú osobitnú odbornú prípravu, zatiaľ čo v **HU, IE** a na **SK** existujú špecializovaní úradníci, ktorí sa zaoberajú žiadosťami detí, no neposkytuje sa žiadna odborná príprava.

Ďalšie zavedené opatrenia:

- ⇒ osobitné opatrenia v najlepšom záujme dieťaťa v **EE, EL** (špecifické priestory, kde je to možné), **FI**⁸⁹ a vo **SE**,
- ⇒ prispôsobené miestnosti na pohovor v **BE, CY, DE, FR, IE, NL, IT, PL** a na **SK**,
- ⇒ poskytovanie odbornej prípravy tlmočníkom v **BE, DE**⁹⁰, **FR** a **IE**,
- ⇒ tlmočníci rovnakého pohlavia na **CY, FR** a vo **SE**,
- ⇒ zákonný zástupca s odbornou prípravou v **DK, FR** a vo **SE**,
- ⇒ poskytovanie osobitných opatrení podľa individuálnych potrieb v **SI**,
- ⇒ poskytovanie osobitných usmernení vo **CH, EL, FR**,
- ⇒ prítomnosť psychológa v **PL, FR** (ak má dieťa problémy s duševným zdravím).

Príklad z praxe: Špecializácia

Napríklad v **BE** pôsobí špecializovaný tím, ktorý vybavuje žiadosti o azyl podané deťmi. Tento tím odborníkov absolvuje špecializovanú odbornú prípravu, riadi sa podľa smerníc o vybavovaní žiadostí o azyl podaných deťmi a má pravidelné zasadnutia, na ktorých sa zaoberá témami týkajúcimi sa detí (so sprievodom aj bez sprievodu). Podobné opatrenia sú zavedené na **SK**, zatiaľ čo vo **SE** je preskúmanie žiadosti o azyl prispôsobené veku a zrelosti dieťaťa a uskutočňuje sa v priestoroch prispôbolených pre deti.

V **DK** úradníci poverení prípadom pri vysvetľovaní konania o azyle zohľadňujú vek, zrelosť, štátnu príslušnosť a zázemie dieťaťa a v tomto ohľade sú prispôbolené aj metódy vedenia pohovoru. Cieľom je zabezpečiť, aby dieťa porozumelo konaniu o azyle a otázkam.

V **PL** počas pohovorov s deťmi poskytujú pomoc špecializovaní psychológovia.

Odborná príprava

Úradníci poverení prípadom absolvujú osobitnú odbornú prípravu na vybavovanie žiadostí o medzinárodnú ochranu podaných deťmi v 23 štátoch EÚ+ (**AT, BE, BG, CH, CY, DE, DK, EE, EL, ES, FI, FR** (pracovníci poverení

⁸⁹ Úradník poverený prípadom požiada sociálneho pracovníka o posúdenie najlepšieho záujmu.

⁹⁰ Vo forme špeciálneho videonástroja.

vedením pohovorov s deťmi), **HU, IE, IT, LV, NL, NO, PL, RO, SE, SI a SK**). V **LT** sa úradníkom povereným prípadom neposkytuje žiadna odborná príprava.

V 19 z opýtaných štátov (**AT, BE, BG, CY, DE, DK, EE, EL, ES, FI, FR, HU, IT, LV, NL, PL, RO, SE a SK**) sa používa kombinácia modulov odbornej prípravy, nástrojov a praktických usmernení úradu EASO. Nástroje úradu EASO sa používajú v 18 opýtaných štátoch (**AT, BG, CH, CY, DE, DK, EE, EL, ES, HU, IT, LT, LV, NO, PL, RO, SE a SI**). Podľa praktických usmernení úradu EASO sa postupuje v 5 štátoch EÚ+ (**CY, EE, HU, LV, NO**) a moduly odbornej prípravy úradu EASO sa používajú v 17 ČŠ (**AT, BE, BG, CH, CY, EL, FI, FR, HU, IT, LV, NL, PL, RO, SE, SI a SK**).

V **BE** je povinné absolvovanie modulu úradu EASO o vedení pohovorov s deťmi. Súčasťou povinnej vnútroštátnej odbornej prípravy pre úradníkov poverených prípadom, ktorí vybavujú žiadosti detí, je aj ďalšia špecializovaná 3-dňová odborná príprava, ktorá sa týka dieťaťa v konaní o azyle a je zameraná na štádiá vývoja, traumy, kultúrnu citlivosť, stratu, vplyv migrácie na deti a odolnosť. Niektorí úradníci poverení prípadom z tímu pre maloleté osoby získavajú dodatočnú špecializáciu prostredníctvom modulov úradu EASO o vedení pohovorov so zraniteľnými osobami a o sexuálnej orientácii a rodovej identite. Na **CY** vybavujú žiadosti detí o medzinárodnú ochranu skúsení úradníci poverení prípadom, ktorí absolvovali viacero kurzov odbornej prípravy vrátane modulov úradu EASO. Podobne v **EE** úradníci poverení prípadom absolvovali modul úradu EASO a tiež náležitú internú odbornú prípravu.

V desiatich z opýtaných štátov je zavedená vnútroštátna odborná príprava (**AT, BE, CH, DE, DK, FI, FR, NO, PL a SE**). V **AT** sa úradníkom povereným prípadom v pravidelných intervaloch ponúka osobitná odborná príprava na vedenie pohovorov s deťmi, ktorú poskytujú národní odborníci. Podobne vo **CH** a v **DK** sa poskytuje osobitná odborná príprava, ktorá sa týka sa metódy vedenia pohovoru s deťmi a najlepšieho záujmu dieťaťa. V **DE** sa poskytuje osobitná základná odborná príprava v oblasti vnútroštátneho práva a praxe, v prípade potreby aj informácie o psychologickom zázemí. V **NO** sa poskytuje vnútroštátna odborná príprava o metódach vedenia pohovoru, posúdení veku, posúdení dôveryhodnosti, najlepšom záujme dieťaťa a iných právnych požiadavkách týkajúcich sa detí. V **SI** verejní činitelia absolvujú pravidelnú odbornú prípravu podľa zákona o medzinárodnej ochrane, ktorá sa konkrétne týka zaobchádzania s maloletými osobami a poskytovania pomoci na účinné presadzovanie práva maloletých osôb.

Okrem toho niektoré štáty (**CH, FR, IE – TUSLA**) uplatňujú vlastné vnútroštátne/interné usmernenia.

V deviatich štátoch EÚ+ (**CH, DK, EE, EL, FR, IT, PL, SI a SK**) sa používajú správy o krajine pôvodu (COI) a v deviatich ČŠ (**CY, DK, EE, FR, HU, IE, LV, RO a SK**) sa postupuje podľa usmernení UNHCR.

Špecializácia na záležitosti týkajúce sa detí

Možnosť získať v prípade potreby poradenstvo od odborníkov na záležitosti týkajúce sa detí je k dispozícii v 21 z opýtaných štátov (**AT, CH, CY, DE, DK, EE, EL, ES, FI, FR, HU, IE, IT, LV, NO, PL, RO, SE, SI, SK**). Odborníci môžu získať poradenstvo od:

- ⇒ odborníkov v rámci útvaru/špecializovaného útvaru: **CH, DE, FI, FR, HU, NO**,
- ⇒ špecializovaných inštitúcií (úradu na ochranu detí/štátny prokurátor): **EE, EL, ES, HU, IE, SI**,
- ⇒ iných odborníkov (t. j. lekári, psychológovia, právnici): **DK, EE, IT** (v záchytných centrách), **LV, SK**,
- ⇒ externého odborného poradenstva: **CY⁹¹, DE, SI**,
- ⇒ operatívnych a právnych odborníkov: **SE**

Táto možnosť nie je k dispozícii v **BE a NL**.

BG neposkytlo konkrétne informácie o možnosti získať poradenstvo od odborníkov na záležitosti týkajúce sa detí.

⁹¹ V rámci osobitného plánu podpory úradu EASO pre Cyprus majú špecializovaní úradníci poverení prípadom príležitosť diskutovať o záležitostiach tohto druhu s odborníkmi úradu EASO vyslanými na Cyprus.

Odporúčania

Na základe kľúčových zistení z mapovania a vychádzajúc z osvedčených postupov uplatňovaných opýtanými orgánmi a inými zainteresovanými stranami navrhuje úrad EASO nasledujúce odporúčania, ktoré reagujú na identifikované výzvy a problémy narúšajúce účinnú ochranu detí v konaniach o azyle.

Funkčné vymedzenia

Z praxe vyplýva niekoľko významných rozdielov v rámci osôb a úloh analyzovaných na území štátov EÚ, ktoré vedú k vzniku nesúladu v posudzovaní a zaobchádzaní s deťmi s podobnými prípadmi.

► Úrady by mali rešpektovať osobitosti národných systémov a zároveň posilniť zosúladovanie v oblasti kategorizácie detí a zaobchádzania s nimi tak, aby sa im poskytovala rovnaká ochrana bez ohľadu na hostiteľský štát.

Deti v sprievode rodičov

Existuje riziko prehliadania potrieb ochrany detí sprevádzaných ich rodičmi. Tieto potreby je potrebné riešiť nezávisle od toho, či je dieťa v konaní o azyle žiadateľom samostatne alebo ako osoba závislá od svojich rodičov. V niektorých prípadoch sa môžu záujmy dieťaťa líšiť od záujmov rodiča či rodičov, či dokonca byť v konflikte. V takýchto situáciách je mimoriadne dôležité, aby boli vypočuté názory dieťaťa. Nielen z dôvodu, že je to právo zakotvené v Dohovore o právach dieťaťa, ale aj preto, že úradníkovi poverenému prípadom to dáva príležitosť **preskúmať možné dôvody na medzinárodnú ochranu**, ktoré by dieťa možno nebolo ochotné uviesť v prítomnosti svojich rodičov (napr. žiadosti na základe sexuálnej orientácie alebo rodovej identity).

► Je nutné zaistiť, aby sa deti so sprievodom aktívne zúčastňovali na rozhodnutiach ovplyvňujúcich ich život a aby boli počas azylových pohovorov vypočuté.

V tomto zmysle má pre dieťa so sprievodom osobitný význam účinné poskytovanie informácií a existencia záruk ako dôvernoscť alebo prístup k právnenému poradcovi. Vnútroštátny rozhodujúci orgán musí spolu so subjektmi na ochranu dieťaťa posúdiť, či má byť pohovor s dieťaťom vedený v prítomnosti právneho poradcu a nie v prítomnosti rodičov. Títo aktéri tiež musia posúdiť, či rodičia majú mať prístup k spisu o prípade dieťaťa v prípadoch, keď obsahuje dôverné informácie, a či sa majú dieťaťu a rodičom vydať samostatné rozhodnutia o ich žiadostiach o medzinárodnú ochranu.

► Je nanajvyš dôležité, aby sa pri preskúmaní žiadosti dieťaťa o medzinárodnú ochranu alebo pri preskúmaní žiadosti jeho rodičov nepoužívali vyhlásenia dieťaťa proti nemu. Dieťa by o tom malo byť počas pohovoru informované a ubezpečené.

Celkovo musí vnútroštátny azylový orgán zaistiť, aby sa pri riešení takýchto prípadov dieťa nikdy nedostalo do situácie, ktorá by mu mohla spôsobiť ujmu, a aby sa dôverné informácie neposkytli rodičom bez súhlasu dieťaťa. Pri každom zaznamenaní znakov zneužívania a/alebo vykorisťovania musí zodpovedný pracovník zabezpečiť, aby sa náležite upovedomil zodpovedné orgány a aby **dieťa dostalo pomoc a starostlivosť**.

Deti bez sprievodu

Deti, ktoré nie sú sprevádzané svojimi rodičmi alebo dospelou osobou, ktorá je za ne zodpovedná, alebo deti, ktoré sa nachádzajú v takejto situácii po vstupe na územie, sú deti bez sprievodu a je nutné ich za také považovať a tak s nimi zaobchádzať. Zástupca a/alebo opatrovník sa musí vymenovať bezodkladne, aby sa nepredlžovalo obdobie, v ktorom je dieťa v situácii takejto akútnej zraniteľnosti.

► Úloha zástupcu v konaní o azyle si vyžaduje osobu, ktorá je informovaná o vnútroštátnom konaní o azyle a dokáže dieťaťu pomôcť orientovať sa v ňom.

Úloha zástupcu alebo v príslušných prípadoch opatrovníka si vyžaduje nezávislosť, znalosti a nasadenie. Je dôležité, aby bola táto úloha bez akéhokoľvek konfliktu záujmov a aby ju zastávali odborníci, a nie iní žiadatelia o medzinárodnú ochranu.

Odlúčené deti

Deti sprevádzané rodinnými príslušníkmi alebo dospelými osobami, ktoré s nimi nie sú v príbuzenskom vzťahu, sú deti bez sprievodu a musia sa im poskytnúť všetky potrebné záruky vrátane priradenia opatrovníka alebo zástupcu rovnako ako v prípade každého iného dieťaťa bez sprievodu. Odlúčené deti v rukách sprevádzajúcej dospelé osoby môžu čeliť osobitným rizikám a zraniteľnostiam najmä v prípadoch, keď táto dospelá osoba nedokáže dieťaťu poskytovať účinnú starostlivosť alebo ho môže zneužívať. Na zabránenie takýmto prípadom je potrebné dôkladne posúdiť vzťah medzi dieťaťom a dospelou osobou.

Preto by sa súrodenci, manželia, rodinní príslušníci alebo iní príbuzní alebo osoby sprevádzajúce dieťa nemali považovať za osoby zodpovedné za dieťa. Na účel určenia vhodného opatrovateľa by mali úrady na ochranu detí vykonať podrobné posúdenie spôsobilosti a ochoty danej osoby starať sa o dieťa.

► Je nutné zaistiť, aby sa vykonalo posúdenie spôsobilosti a ochoty opatrovateľa a aby bolo poverenie starostlivosťou v najlepšom záujme dieťaťa.

Je mimoriadne dôležité overiť príbuzenstvo a prepojenia medzi dieťaťom a dospelou osobou s cieľom zabezpečiť, aby bol vzťah v najlepšom záujme dieťaťa. Toto overenie by sa však nemalo obmedzovať na zdokumentované rodinné väzby alebo pokrvné vzťahy (širšia rodina alebo hlavní opatrovatelia nemusia byť pokrvnými príbuznými). Zároveň by pre dieťa mohlo byť škodlivé nepovoliť mu kontakt so sprevádzajúcou dospelou osobou, ktorá môže byť jedinou dôveryhodnou osobou dieťaťa nachádzajúceho sa v situácii vysídlenia. Je nutné dôkladne zvážiť všetky podstatné prvky z hľadiska najlepšieho záujmu dieťaťa vrátane rizika obchodovania s ľuďmi a/alebo vykorisťovania.

Postupovanie prostredníctvom samostatných žiadostí o azyl, neprítomnosť na pohovore s dieťaťom ani nevymenovanie za formálneho opatrovníka dieťaťa neznamenajú fyzické oddelenie od rodinnej jednotky. K oddeleniu od rodiny by malo dôjsť len v prípade, keď je to v najlepšom záujme dieťaťa (keď existujú náznaky, že dieťa je vystavené riziku).

Zosobášené deti

Zosobášené deti sa vo všetkých prípadoch musia považovať za deti a musí sa s nimi zaobchádzať ako s deťmi.

Výbor pre práva dieťaťa⁹² odporúča stanoviť minimálny vek na manželstvo so súhlasom rodičov alebo bez neho, pre dievčatá aj chlapcov, na 18 rokov. Rada Európy okrem toho vyzýva členské štáty, aby „stanovili alebo zvýšili minimálny zákonný vek na manželstvo pre ženy a mužov na 18 rokov“. Rada navyše nalieha na členské štáty, aby sa „zdržali uznávania nútených manželstiev a manželstiev detí uzatvorených v zahraničí s výnimkou prípadov, keď by takéto uznanie bolo v najlepšom záujme obetí vzhľadom na účinky manželstva, najmä na účel zabezpečenia práv, na ktoré by inak nemohli mať nárok.“⁹³

Vymedzenie pojmu dieťa bez sprievodu⁹⁴ podľa *acquis* EÚ v oblasti azylu nevyklučuje zosobášené deti. Preto by sa zosobášené dieťa malo považovať za dieťa bez sprievodu a malo by požívať osobitné procesné záruky

⁹² Výbor pre práva dieťaťa, Všeobecný komentár č. 6 (2005): Zaobchádzanie s deťmi bez sprievodu a s deťmi odlúčenými od rodičov mimo krajiny ich pôvodu, 1. septembra 2005, CRC/GC/2005/6, ods. 23 – 24.

⁹³ Rezolúcia Parlamentného zhromaždenia Rady Európy č. 1468 (2005) o nútených manželstvách a manželstvách maloletých, k dispozícii na adrese <http://assembly.coe.int/nw/xml/xref/xref-xml2html-en.asp?fileid=17380&lang=en>

⁹⁴ Článok 2 ods. 1 smernice o oprávnení na medzinárodnú ochranu (prepracované znenie).

dostupné deťom bez sprievodu podľa smernice o konaní o azyle (prepracované znenie) alebo so sprievodom, ak je dieťa sprievádzané rodičmi alebo zodpovednou dospelou osobou (opatrovník alebo zástupca).

► V situácii, keď je dieťa odlúčené od svojich rodičov alebo zákonného opatrovníka, je nutné zabezpečiť, aby manžel/-ka nebol/-a vymenovaný/-á za opatrovníka dieťaťa.

Vymenovaním manžela/manželky dieťaťa za opatrovníka by sa vytvorila nevyvážená situácia, v ktorej by dieťa bolo právne závislé od dospeljej osoby, ktorá dieťa robí zraniteľným.

Pri zohľadňovaní najlepšieho záujmu zosobášeného dieťaťa počas konania o azyle **je nutné dôkladne zvážiť vzťah medzi dieťaťom a manželom/manželkou** a na základe toho určiť účel manželstva a to, či dieťa súhlasilo s tým, aby bolo zosobášené.

Možnosť zotrvania s dospelým/-ou manželom/manželkou sa má uplatniť len vtedy, keď je to prínosné pre dieťa po zvážení dôvodov závislosti. Je dôležité zvážiť, či má manželský pár deti, a ak áno, tak právo na celistvosť rodiny. V členských štátoch, v ktorých sa vek pohlavnej dospelosti stanovuje podľa štátnej príslušnosti manželov, ale nie samotnými členskými krajinami, sa musia zaviesť osobitné záruky.

Ak sa stanoví, že vzťah je konsenzuálny a v najlepšom záujme dieťaťa, iba v takomto prípade sa môže zvážiť, či sa majú dieťa a manžel/-ka posudzovať v rámci rovnakej žiadosti a aký to môže mať vplyv na ich podmienky prijímania. Na zabezpečenie ochrany dieťaťa počas celého konania sa vyžaduje úzke zapojenie príslušných orgánov v členskom štáte.

Deti s vlastnými deťmi

Je dôležité zvážiť, či má pár deti, a ak áno, tak právo na celistvosť rodiny, a či môžu existovať ďalšie obavy o ochranu týchto detí. Samostatne by sa mal posúdiť aj najlepší záujem vlastných detí dieťaťa.

► Je nutné zabezpečiť, aby sa posúdil najlepší záujem každého dieťaťa.

Deti, ktoré sú vystavené riziku alebo sú obeťami obchodovania s ľuďmi

Je potrebné dôkladne zvážiť všetky možné riziká obchodovania s dieťaťom vrátane rizík z hľadiska podmienok prijímania a poradenstva.

► Je nutné zabezpečiť, aby boli zavedené všetky záruky na zaistenie ochrany a bezpečnosti detských obetí alebo možných obetí obchodovania s ľuďmi, ako aj ich blízkych. Tieto záruky zahŕňajú uplatnenie národného referenčného mechanizmu na zabezpečenie primeranej pomoci.

V závislosti od vnútroštátnej praxe príslušného štátu EÚ+ je potrebné zvážiť, či je v najlepšom záujme dieťaťa pokračovať v rámci osobitných postupov pre obeť obchodovania s ľuďmi alebo v konaní o azyle, alebo či by dieťa malo súčasne pokračovať v oboch konaniach.

Nezvestné deti

Zmiznutie detí z oficiálnych kanálov a postupov je jeden z najzávažnejších problémov pre orgány a iné zainteresované strany.

Deti, ktoré nezistene putujú po migračných trasách EÚ, čelia pri presune, pred vstupom do EÚ a po ňom riziku, že sa stanú ľahkou korisťou pre siete zaoberajúce sa obchodovaním s ľuďmi. Prepravcovia sietí zaoberajúcich sa obchodovaním s ľuďmi často vystupujú ako bežní prevádzzači s cieľom uľahčiť presun dieťaťa do týchto sietí. Prevádzzači môžu navyše využívať zraniteľnosť dieťaťa na jeho zneužívanie.

► Je nutné zabezpečiť, aby sa posúdilo riziko zmiznutia/nezvestnosti dieťaťa z jeho ubytovania z akéhokoľvek dôvodu vrátane pokusu o prechod do iného štátu EÚ+ a aby boli zavedené opatrenia na zníženie takéhoto rizika.

Riziko sa môže zmierniť, ak sa dieťa náležite informuje o konaní o azyle a o očakávaných lehotách, ak sa mu pravidelne poskytujú jasné a pochopiteľné informácie spôsobom primeraným jeho veku, najmä o dôsledkoch a rizikách pokusu o nelegálny prechod do iného štátu EÚ+, či už samostatne, alebo za pomoci zločineckých sietí alebo prevádzach. Prioritizácia prípadu je ďalším spôsobom zmierňovania tohto rizika.

LGBTI deti

Deti môžu mať nároky aj na základe svojej sexuálnej orientácie, rodovej identity a vyjadrenia. Včasné prezradenie je naďalej výzvou, pretože dieťa v mnohých prípadoch prichádza z krajiny, v ktorej je byť LGBTI osobou tabu, alebo dokonca trestným činom. Poskytovanie informácií je nevyhnutné na to, aby sa dieťa dozvedelo o dostupnej ochrane v hostiteľskej krajine.

Je tiež veľmi dôležité, aby bol k dispozícii špecializovaný tlmočník, ktorý absolvoval odbornú prípravu o neutrálnych a jednoduchých pojmoch používaných v cieľovom jazyku a ktorý tak bude voliť pojmy bez hanlivých konotácií. Tlmočník a osoba vedúca pohovor by mali prijať a kopírovať pojmy, ktoré dieťa použije na opis svojej osoby (pokiaľ tieto pojmy nie sú hanlivé), a odkazovať na okolnosti dieťaťa podľa príslušnej krajiny pôvodu, a nie podľa eurocentrického vnímania.

Okrem toho je veľmi pravdepodobné, že dieťa má negatívne predstavy o tom, že nepatrí do spoločnosti, a trpelo stigmatizáciou, izoláciou a pocitom hanby.

► Je potrebné zabezpečiť, aby sa tieto dôvody posúdili na základe opisu týchto pocitov a myšlienkového procesu získaného od dieťaťa.

Analýza nároku sa nemôže zakladať na spôsobe správania alebo subjektívnych domnienkach (ako má vyzeráť homosexuálne dieťa, ako sa má správať atď.), ktoré sú dôsledkami vlastných predsudkov. Úradník poverený prípadom nikdy nesmie klásť osobné otázky o sexuálnych praktikách žiadateľa a nesmie si ani pozrieť alebo prijať žiadny explicitný materiál.

Deti so zdravotným postihnutím

Deti so zdravotným postihnutím môžu mať ťažkosti pochopiť informácie, ktoré sa im poskytujú, ako aj ťažkosti účinne zdôvodniť svoju žiadosť. Z tohto dôvodu úradník poverený prípadom a osoby v kontakte s dieťaťom musia prevziať väčšie dôkazné bremeno a v maximálnej miere uplatňovať pochybnosť vykladanú v prospech osoby. V nadväznosti na to je nevyhnutné uplatniť aktívny a empatický prístup v súvislosti s posúdením osobitných potrieb a podľa potreby uskutočniť postúpenie na pomoc, napríklad na zdravotnú alebo psychologickú starostlivosť alebo materiálnu pomoc, a to aj vo fáze prijímania.

► Je nutné zabezpečiť, aby bola k dispozícii potrebná podpora (špecializovaný pracovník vedúci pohovor a tlmočník, prispôsobené kanály a priestory na poskytovanie informácií).

Nesmú sa začleniť žiadne závery týkajúce sa zdravotnej diagnózy dieťaťa alebo sprevádzajúcich žiadateľov, pokiaľ nie je priložená lekárska správa.

Deti trpiace psychologickou traumou alebo úzkosťou

Zážitky v ich domovskej krajine (napr. vojna, smrť rodinných príslušníkov alebo sexuálne zneužívanie), počas cesty (vystavenie násilium alebo diskriminácii) alebo v hostiteľskej krajine (rasizmus, neistota budúceho právneho postavenia) môžu byť vo svojej povahe traumatické. Hoci deti sa ukazujú ako veľmi odolné, existuje tiež zvýšené riziko, že v dôsledku týchto ťaživých zážitkov sa u detí vyvinú problémy s duševným zdravím.

Spôsob, akým deti reagujú na stresové situácie, závisí od ich veku a vývojového štádia. V dôsledku závažného pociťovania straty môže vo vývoji dieťaťa dôjsť k zhoršeniu na kognitívnej i emocionálnej úrovni. Deti môžu mať ťažkosti vyjadriť svoje pocity a môžu vyjadrovať smútok alebo svoje pocity výbušným správaním. V dôsledku vysídlenia môžu trpieť inými bežnými problémami v oblasti duševného zdravia vrátane depresie, úzkosti, smútku, porúch spánku, ako aj agresivity, samovražedných sklonov a psychózy.

Psychologická trauma alebo úzkosť môže ovplyvniť schopnosť dieťaťa vypovedať o svojich zážitkoch a z tohto dôvodu je túto zraniteľnosť potrebné zohľadniť počas osobného pohovoru. **Empatický** prístup osoby vedúcej pohovor je nevyhnutný na to, aby sa deťom pomohlo podeliť sa o svoje zážitky.

► V záujme zabránenia ďalšej traume a úzkosti je potrebné zabezpečiť, aby personál absolvoval odbornú prípravu v oblasti metód vedenia pohovoru zohľadňujúcich potreby detí.

Okrem toho by mal úradník poverený prípadom, ktorí rieši vec dieťaťa, **aktívne** získavať informácie od iných aktérov na doplnenie získaných informácií.

V prípadoch neucelených a nesúvislých myšlienok je potrebné, aby úradník poverený prípadom prevzal **väčšie dôkazné bremeno**. V prípadoch, keď informácie získané počas osobného pohovoru stále nie sú postačujúce, uplatní sa **pochybnosť vykladaná v prospech osoby**. Keď sa dieťa javí ako hlboko traumatizované alebo neschopné vyjadriť sa, pohovor môže byť pre dieťa škodlivý alebo mu môže sťažiť zotavenie. V týchto prípadoch by sa pohovor nemal uskutočniť alebo by sa mal odložiť dovtedy, kým naň dieťa nebude pripravené.

Viacere zraniteľnosti

Vyššie uvedené odporúčania sú zamerané na konkrétne a ďalšie zraniteľnosti (detské obeť obchodovania s ľuďmi, deti so zdravotným postihnutím), môžu sa však vyskytnúť prípady s menej zjavnými, no rovnako dôležitými zraniteľnosťami (detské obeť mučenia alebo iných foriem závažného fyzického a psychického násillia vrátane rodovo motivovaného násillia atď.), ktoré neboli identifikované. Preto je veľmi dôležité, aby bol príslušný pracovník obzvlášť citlivý na akékoľvek ďalšie ukazovatele špeciálnych potrieb a ukazovatele iných menej identifikovateľných zraniteľností, najmä tých, ktoré vyplývajú z prenasledovania detí (napríklad dievča so závažnými zdravotnými problémami v dôsledku toho, že bolo podrobené mrzačeniu ženských pohlavných orgánov).

Niektoré zraniteľnosti môžu narušiť schopnosť dieťaťa porozumieť konaniu o medzinárodnej ochrane a predložiť a zdôvodniť svoju žiadosť počas osobného pohovoru.

► Povinnosťou každého pracovníka je identifikovať ďalšie zraniteľnosti v ktorejkoľvek fáze a vykonať potrebné úpravy počas jednotlivých fáz konania s cieľom zabezpečiť uspokojenie osobitných potrieb dieťaťa.

Najlepší záujem dieťaťa (BIC)

Najlepší záujem dieťaťa je prvoradým hľadiskom, ktoré môže byť potrebné vyvážiť so záujmami ostatných vrátane záujmov štátu. Váha, ktorá sa priradí najlepšiemu záujmu dieťaťa, bude súčasťou analýzy rozhodujúceho činiteľa. Bude mať vysokú prioritu a nebude len jedným z viacerých hľadísk⁹⁵.

To, aby sa v prvom rade bral do úvahy najlepší záujem dieťaťa, je nepretržitý proces, ktorý si pred prijatím každého dôležitého administratívneho rozhodnutia vyžaduje posúdenie. Procesy týkajúce sa najlepšieho záujmu dieťaťa by sa mali začať pred konaním o azyle a po konaní by mali pokračovať. Pokým sa dieťa nachádza v konaní o azyle, posúdenie najlepšieho záujmu dieťaťa zostáva povinnosťou ochrany dieťaťa, azylových orgánov a iných subjektov. Subjekty na ochranu dieťaťa budú súbežne vykonávať posúdenie najlepšieho záujmu na viaceré účely (prijímanie, vzdelávanie, starostlivosť atď.). Azylové orgány sú zároveň zodpovedné aj za to, aby bol najlepší záujem dieťaťa prvoradým hľadiskom vo všetkých fázach konania o azyle. Tieto posúdenia by sa mali navzájom dopĺňať, aby všetky procesy mohli využívať nevyhnutné synergie a zamedzilo sa súbehom.

⁹⁵ Výbor pre práva dieťaťa, [Všeobecný komentár č. 14 \(2013\) o práve dieťaťa na prvoradé zohľadnenie jeho alebo jej najlepšieho záujmu \(článok 3, ods. 1\)](#), 29. mája 2013, CRC /C/GC/14, časť IV. bod A podbod 4 ods. 36 – 40.

► Ak sú v kontakte s dieťaťom ako prvé azylové orgány alebo ak vedú jednotlivé procesné/právne postupy, môžu byť vyzvané na začatie procesov týkajúcich sa najlepšieho záujmu dieťaťa.

V týchto prípadoch, a najmä ak zakotvujú otázky súvisiace s najlepším záujmom dieťaťa a procesné záruky do osobného pohovoru, by mali zapojiť všetky príslušné subjekty a nemali by dieťa zbavovať príležitosti byť samostatne vypočuté v otázke jeho najlepšieho záujmu.

Najlepší záujem dieťaťa je potrebné zvážiť pred prijatím akéhokoľvek rozhodnutia týkajúceho sa dieťaťa. Tieto rozhodnutia zahŕňajú rozhodnutie o tom, či sa má žiadosť dieťaťa oddeliť od žiadosti rodičov, manžela/manželky alebo iných rodinných príslušníkov, ako aj rozhodnutie o tom, či sa má s dieťaťom uskutočniť samostatný osobný pohovor bez prítomnosti rodičov. Ďalšie rozhodnutia okrem iných zahŕňajú rozhodnutie o tom, či je v najlepšom záujme dieťaťa, aby sa s ním viedol pohovor, rozhodnutie o mieste a čase konania a dĺžke trvania pohovoru; výber tlmočníka/úradníka povereného prípadom/registračného pracovníka riešiaceho žiadosť dieťaťa; rozhodnutie o vykonaní posúdenia veku⁹⁶ alebo začatí pátrania po rodinných príslušníkoch dieťaťa; rozhodnutie o tom, kde bude dieťa umiestnené atď.

Za osvedčený postup sa považuje zabezpečiť, aby sa každé odporúčanie alebo posúdenie vykonané s ohľadom na najlepší záujem dieťaťa ďalej preskúmalo a schválilo s použitím zásady štyroch očí, podľa ktorej sa na prípad pozrú aspoň dvaja úradníci.

Ak je to v rámci posudzovania najlepšieho záujmu dieťaťa možné a ak si to dieťa praje, pohovory týkajúce sa posúdenia najlepšieho záujmu by mohol vykonať posudzovateľ a tlmočník pohlavia, ktoré dieťa uprednostňuje.

Posudzovatelia by sa mali aktívne snažiť získavať informácie od relevantných zdrojov na účely posúdenia, a to najmä od osôb, ktoré poznajú situáciu dieťaťa (ako je opatrovník/zástupca, súčasný opatrovateľ, sociálni pracovníci zo záchytných centier, zástupca, rodinní príslušníci atď.). Z tohto dôvodu je potrebné pred posúdením najlepšieho záujmu získať kontaktné údaje príslušných osôb.

Každý rozhodovací proces, pri ktorom sa v prvom rade zohľadňuje najlepší záujem dieťaťa, musí zahŕňať dodržiavanie práva dieťaťa na slobodné vyjadrenie svojho názoru. Ak sa dieťa rozhodne, že chce byť vypočuté, môže sa rozhodnúť o spôsobe (písomne, kresbami, ústne) a o tom, či to bude priamo alebo prostredníctvom zástupcu (opatrovník/rodič). Ak dieťa, priamo alebo nepriamo, vyjadrilo svoj názor, uvedenému názoru sa pridelí náležitá váha podľa veku a vospelosti.

Ak dieťa rozumie, že jeho názory sa berú do úvahy, môže ochotnejšie spolupracovať, čo má pre tento postup ďalší prínos. Zohľadniť názory dieťaťa neznamená, že sa mu musia splniť všetky želania, ale pokiaľ to bude možné, bude sa na ne počas celého procesu prihliadať, pričom konečné rozhodnutie bude závisieť od okolností prípadu.

Konanie o azyle

Tieto procesné záruky a zábezpeky sa musia vždy zaručiť a uplatňovať ako súčasť konania o azyle pre dieťa. Procesné záruky sú povinnosťami orgánov a právami pre deti.

Podanie žiadosti o medzinárodnú ochranu:

Mnohé záruky špecifické pre konanie o azyle sa môžu použiť už pri podávaní žiadosti, odkedy sa dieťa považuje za žiadateľa.

⁹⁶ Posudzovanie veku je proces, ktorým sa orgány snažia odhadnúť chronologický vek alebo vekový rozsah osoby s cieľom určiť, či je jednotliviec dieťaťom alebo dospelým. Ďalšie informácie sú k dispozícii v *Praktickej príručke úradu EASO o posúdení veku*, 2018.

Posudzovanie veku

Ak je vek neznámy a v súvislosti s vekom existujú opodstatnené pochybnosti, orgány možno budú musieť posúdiť vek osoby s cieľom určiť, či ide o dospelú osobu alebo dieťa. V rámci uplatnenia pochybnosti vykladanej v prospech osoby sa žiadateľ musí považovať za dieťa a musí sa s ním tak zaobchádzať, až kým sa nezistí, že ide o dospelú osobu.

Proces posudzovania veku⁹⁷ sa musí vykonávať na základe holistického a multidisciplinárneho prístupu, ktorým sa zaistí, že budú zavedené všetky potrebné preskúmané záruky a zásady a že sa budú chrániť práva žiadateľa. Keďže presný vek osoby sa nedá určiť na základe žiadnej samostatnej metódy, ktorá je v súčasnosti dostupná, predmetné vekové rozpätie možno zúžiť kombináciou metód, ktorými sa posudzuje nielen telesný rozvoj, ale aj zrelosť a psychologický rozvoj žiadateľa.

► Na účely posúdenia veku by sa nemala používať žiadna metóda, ktorá zahŕňa nahotu či preskúmanie, pozorovanie alebo meranie genitálií alebo intímnych partií.

Keď sa zistí, že detský žiadateľ nie je sprevádzaný rodičmi ani žiadnou zodpovednou dospelou osobou, musí sa bezodkladne vymenovať opatrovník/zástupca a dieťa musí byť čo najskôr informované o procese pátrania po rodinných príslušníkoch. Informovanosť dieťaťa o tomto procese a jeho účele a ich pochopenie napomôžu, aby dieťa poskytlo informácie potrebné na začatie pátrania po rodinných príslušníkoch.

Pátranie po rodinných príslušníkoch

Účelom pátrania po rodinných príslušníkoch je nájsť informácie o mieste pobytu rodinných príslušníkov alebo bývalých opatrovateľov dieťaťa bez sprievodu.

Získané informácie môžu príslušným zainteresovaným stranám umožniť identifikovať individuálne potreby dieťaťa a v závislosti od týchto potrieb vypracovať a poskytnúť primeranú a prispôbenú ochranu a starostlivosť, ako aj určiť najlepšie záujmy dieťaťa na základe jeho individuálnych okolností.

Keď sa potvrdí, že pátranie je v najlepšom záujme dieťaťa, proces pátrania po rodinných príslušníkoch by sa mal začať bez zbytočného odkladu a prioritizovať pri rešpektovaní procesných záruk. Odporúča sa však poskytnúť dieťaťu lehotu na rozmyslenie a odpočinok.

► V prípade úspešného pátrania po rodinných príslušníkoch a pod podmienkou, že je to v najlepšom záujme dieťaťa, môže tento proces viesť k obnoveniu rodinných vzťahov. V konečnom dôsledku môže viesť k zlúčeniu rodiny dieťaťa na účely posúdenia.

Po nájdení rodiny alebo v prípade, že sa dieťa javí ako sprevádzané dospelými osobami, ktoré tvrdia, že sú rodinnými príslušníkmi alebo príbuznými, musia orgány overiť existenciu rodinného vzťahu medzi dieťaťom a údajným rodinným príslušníkom. Je potrebné posúdiť spôsobilosť a ochotu rodinného príslušníka starať sa o dieťa a konať v jeho najlepšom záujme.

Prioritizácia

Konania o azyle pre deti sa majú riešiť s vysokou prioritou. Prioritizovať znamená konať prvorado, nie konať rýchlo.

► Pod prioritizáciou spisu sa rozumie prijať potrebné rozhodnutia týkajúce sa spisu čo najskôr, ako je to možné.

Je to zlučiteľné s pozastavením konania v prípadoch, keď je to najvhodnejšie za daných okolností (dieťa je vystavené riziku alebo je obeťou obchodovania s ľuďmi, dieťa potrebuje terapiu, ktorá mu pomôže otvoriť

⁹⁷ Ďalšie usmernenia sú uvedené v [Praktickej príručke úradu EASO o posúdení veku](#), 2018.

sa, nie je k dispozícii zastúpenie alebo tlmočenie atď.). Takéto opatrenie je opodstatnené za predpokladu, že posúdenie a rozhodnutie o pozastavení konania sa vykonajú rýchlo. V takomto prípade by sa mali dieťa a opatrovník bezodkladne informovať o trvaní a dôvodoch pozastavenia. Je potrebné zabezpečiť, aby deti, ktoré potrebujú medzinárodnú ochranu, nemuseli čakať bez toho, aby existovali opodstatnené okolnosti odôvodňujúce takéto rozhodnutie. Rozhodnutie o pozastavení konania sa musí pravidelne prehodnocovať.

Posúdenie zraniteľnosti a určenie osobitných potrieb

Určenie osobitných procedurálnych potrieb detí je povinnosťou aj podľa smernice o konaní o azyle (prepracované znenie), rovnako ako vykonávanie posúdení zraniteľnosti – podľa smernice o podmienkach prijímania (prepracované znenie). To môže znamenať zapojenie všetkých subjektov, ako sú subjekty na ochranu dieťaťa alebo poskytovatelia služieb.

► Priebežné posudzovanie najlepšieho záujmu musí zohľadňovať skutočnosť, že schopnosti alebo osobitné potreby dieťaťa sa postupom času vyvíjajú a prijaté opatrenia sa môžu prehodnotiť alebo prispôbiť vývoju, na rozdiel od prijímania definitívnych alebo nezvratných rozhodnutí.

Deti sa musia počas konaní o azyle chrániť pred všetkými formami násilia, zneužívania, zanedbávania a vykorisťovania. Azyloví pracovníci musia vziať do úvahy možné ukazovatele zraniteľnosti a rizík a mať sa pred nimi na pozore s cieľom zaistiť bezpečnosť dieťaťa počas konania o azyle. Môže to okrem iného zahŕňať napríklad otázky o predchádzajúcich zážitkoch dieťaťa z domova, počas cesty alebo v tábore, o zdravotných aspektoch, vzťahoch s jeho sprevádzajúcou rodinou a/alebo opatrovateľom.

Musia sa zhromaždiť informácie o blahu dieťaťa a o všetkých obavách týkajúcich sa ochrany alebo bezpečnosti. Zhromaždenie týchto informácií a pridelenie náležitej váhy k nim môžu prispieť k tomu, aby sa zabezpečila ochrana dieťaťa, napríklad aby sa nedostalo do rúk osôb alebo do kontaktu s osobami, ktoré dieťa zneužívali, zranili alebo s ním obchodovali.

Záležitosti, ktoré sa uvádzajú v týchto odporúčaníach, môžu ovplyvniť podmienky prijímania a štandardy prijímania/ubytovania⁹⁸.

Zastúpenie

Podľa Agentúry pre základné práva⁹⁹ je používanie pojmov opatrovník, zástupca a zákonný zástupca v rámci EÚ nejednotné a líšia sa aj vnútroštátne terminológie. Preto by sa pri identifikácii týchto osôb malo odkazovať skôr na funkcie vymenovanej osoby než na priradený výraz. Úloha zástupcu v konaní o azyle, ako sa uvádza v *acquis* EÚ v oblasti azylu, si vyžaduje osobu, ktorá je informovaná o vnútroštátnom konaní o azyle a dokáže dieťaťu pomôcť orientovať sa v ňom. Opatrovník/zástupca je poverený kľúčovými úlohami v rámci konania o azyle (napríklad poskytovať dieťaťu spoľahlivé informácie, pripraviť dieťa na osobný pohovor, poskytnúť súhlas v mene dieťaťa, určiť osobitné potreby dieťaťa a konať v najlepšom záujme dieťaťa).

► Vzhľadom na tieto povinnosti musia orgány zabezpečiť, aby vymenované osoby neboli v konflikte záujmov a boli spôsobilé účinne plniť túto úlohu nezávisle, odborne a ochotne.

Z toho vyplýva, že túto úlohu sú najlepšie pripravení plniť odborníci (v širšom zmysle dobrovoľníci alebo pracovníci, ktorí absolvovali náležitú odbornú prípravu), na rozdiel od príbuzných žiadateľov o medzinárodnú ochranu, ktorí sa musia vyrovnávať s neistotou vlastného právneho postavenia.

Aby mohol opatrovník/zástupca plniť niektoré z týchto úloh, musí byť plne informovaný o konaniach a poskytnúť súhlas, ak je to v súlade s najlepším záujmom dieťaťa. Opatrovník/zástupca musí byť prítomný

⁹⁸ Pozri [Nástroj EASO Usmernenie týkajúce sa podmienok prijímania detí bez sprievodu: prevádzkové normy a ukazovatele](#), december 2018.

⁹⁹ Pozri správu Agentúry pre základné práva o systémoch opatrovníctva detí bez rodičovskej starostlivosti v Európskej únii, október 2015.

na každom pohovore s dieťaťom, pretože prítomnosť opatrovníka je súčasťou záruk dodržiavania práv dieťaťa počas pohovoru. V prípadoch detí s rodičmi alebo odlúčených detí, v ktorých je opatrovník/zástupca ďalším žiadateľom, ktorý môže mať sám ťažkosti orientovať sa v systéme alebo môže obmedziť alebo ovplyvniť rozprávanie dieťaťa, si však môže najlepší záujem dieťaťa vyžadovať, aby táto osoba počas pohovoru nebola prítomná.

Poskytovanie informácií

Aby sa predišlo jazykovým bariéram a komunikačným problémom, informácie sa musia poskytovať v jazyku, ktorému dieťa rozumie. Aby sa zabránilo nadmernému zaťaženiu detí rozsiahlymi informáciami pri príchode do prijímacieho zariadenia, poskytovanie informácií sa môže uskutočňovať v určitom časovom horizonte alebo v jednotlivých fázach, a to v súlade s individuálnymi potrebami dieťaťa a jeho spôsobilosťou. Musia byť zavedené záruky, ktoré zaisťujú, aby sa dieťaťu umožnilo vyjadriť svoje názory, želania a stanoviská, klásť otázky a prijať informované rozhodnutie o účasti na konaní.

Opatrovník má kľúčovú úlohu pri zabezpečovaní toho, že dieťa je primerane informované o postupoch, ako aj možných výsledkoch týchto postupov a že im rozumie.

► Deti musia byť informované o konaniach o azyle a je potrebné kontrolovať, či im rozumejú, a rovnako či rozumejú dôsledkom konaní o azyle na ich život.

Pohovor zohľadňujúci potreby detí¹⁰⁰

Pri rozhodovaní o tom, či a ako urobiť pohovor s dieťaťom počas konania o azyle, sa musí zohľadniť najlepší záujem dieťaťa. Pri individuálnom posúdení sa musí zohľadniť nielen schopnosť dieťaťa vytvoriť si vlastné názory a komunikovať (t. j. kde sa to nedá z dôvodu druhu zdravotného postihnutia atď.), ale aj jeho zotavovanie z traumatických zážitkov a vplyv pohovoru na jeho duševné zdravie. Pri individuálnom posúdení sa musí zohľadniť aj dostupnosť informácií získaných z predchádzajúcich pohovorov a iných zdrojov. Osobný pohovor nemusí byť potrebný v prípade medzinárodnej ochrany, ak výpoveď rodičov dieťaťa dostatočne zabezpečuje jeho postavenie a neexistujú žiadne náznaky individuálnych dôvodov.

► Keď sa osobný pohovor považuje za prínosný pre dieťa, treba ho prispôbiť osobitným potrebám dieťaťa.

Odporúča sa, aby sa dĺžka pohovoru a prestávky prispôbili pozornosti dieťaťa a aby zodpovedný pracovník a tlmočník v maximálnej možnej miere uplatnili neformálny a empatický prístup. Ak je to možné, dieťaťa sa treba opýtať, či uprednostňuje isté pohlavie, pokiaľ ide o pracovníka a tlmočníka. Dieťa si môže v závislosti od minulých skúseností vybrať osobu opačného pohlavia, napríklad chlapec, ktorý bol sexuálne zneužívaný mužom, môže požiadať, aby bol prítomný pracovník a tlmočník ženského pohlavia.

Informácie by sa mali oznamovať priamym a jasným spôsobom. Musí sa overiť, či dieťa rozumie, pretože niektoré deti sa možno neodvážia klásť otázky z dôvodu veku, kultúrneho pôvodu alebo psychického stavu. Pri uskutočňovaní osobného pohovoru s detskými žiadateľmi je nevyhnutné, aby bola osoba vedúca pohovor oboznámená so všeobecnou situáciou detí v krajine pôvodu. Postavenie detí v spoločnosti môže byť odlišné v závislosti od regiónu alebo krajiny pôvodu dieťaťa. V niektorých kultúrach sa sociálne postavenie jednotlivca zvyšuje s vekom a deťom sa priznávajú len veľmi obmedzené práva alebo právna ochrana.

Právo na vypočutie

Právo na vypočutie sa vzťahuje na všetky deti, ktoré sú bez ohľadu na svoj vek schopné vytvoriť si vlastné názory. Vypočutie názorov dieťaťa sa nesmie obmedziť na konkrétny vek, pretože porozumenie a schopnosť dieťaťa vytvoriť si a vyjadriť vlastné názory sa vždy nespájajú s jeho chronologickým vekom.

¹⁰⁰ Ak máte záujem o ďalšiu odbornú prípravu na vedenie osobného pohovoru s deťmi, môžete sa zaregistrovať do modulu učebného plánu odbornej prípravy úradu EASO týkajúceho sa vedenia pohovorov s deťmi.

► Všetky deti majú právo vyjadriť svoje názory a orgány musia týmto názorom prideliť náležitú váhu podľa veku a zrelosti dieťaťa.

V dôsledku toho musí zrelosť detí individuálne posúdiť detský psychológ alebo sociálni pracovníci, ktorí majú skúsenosti s prácou s deťmi. Toto posúdenie bude užitočné na prispôsobenie jazyka, akým sa deťom poskytujú informácie, a na overenie toho, či dieťa informáciám rozumie. Okrem toho je potrebné upraviť postupy tak, aby deti mali možnosť vyjadriť svoje názory.

Rozhodovací proces

Pri posudzovaní opodstatnenosti žiadosti o medzinárodnú ochranu je potrebné venovať náležitú pozornosť zvýšeným rizikovým faktorom, ktorým sú deti vystavené, a detským formám prenasledovania alebo vážnej ujmy (napríklad nábor neplnoletých osôb do ozbrojených síl, obchodovanie s deťmi, sexuálne vykorisťovanie a/alebo porušenia konkrétnych práv dieťaťa a škodlivé tradičné zvyky).

V prípravnej fáze by mal úradník poverený prípadom vyhľadať a nadobudnúť podrobné znalosti o krajine pôvodu týkajúce sa detí.

Ak je to možné, zodpovedný pracovník by sa mal aktívne usilovať o získavanie informácií z relevantných zdrojov, aby mohol primerane posúdiť najlepší záujem dieťaťa v konaní o azyle. Pri náležitom zohľadnení ochrany údajov a dôvernosti a v súlade s bezpečnosťou a ochranou dieťaťa sa treba obrátiť na osoby, ktoré poznajú situáciu dieťaťa (napr. dôveryhodné osoby, opatrovník/zástupca, súčasný opatrovateľ, sociálni pracovníci zo záchytného centra, učiteľ atď.).

Počas vedenia pohovoru, ale rovnako aj pri posudzovaní dôkazov a výpovede podanej dieťaťom musí úradník poverený prípadom brať ohľad na spôsob, akým deti komunikujú. Deti nedokážu poskytnúť vysvetlenia rovnakým spôsobom ako dospelí. Toto obmedzenie je zjavné najmä pri zvážení vplyvu, aký môže mať vek a potenciálna trauma a/alebo psychický stav na pamäť a schopnosť poskytnúť úplné a súvislé informácie, a teda na posúdenie dôveryhodnosti počas preskúmania. Z tohto dôvodu by mali orgány v prípadoch detí a najmä detí bez sprievodu alebo zraniteľných detí prevziať dôkazné bremeno vo väčšej miere. Okrem toho by sa pri odôvodnení žiadosti dieťaťa mala čo najširšie uplatňovať pochybnosť vykladaná v prospech osoby, a to najmä v prípade detí bez sprievodu, u ktorých je menej pravdepodobné, že budú mať pri sebe doklady ako dôkaz.

► Po prijatí rozhodnutia musia orgány zabezpečiť, aby sa dieťaťu poskytlo písomné, odôvodnené rozhodnutie o azyle (v ktorom sa okrem iného objasňuje, ako sa v prvom rade zohľadnil najlepší záujem dieťaťa), ktoré sa objasnilo ústne, spôsobom primeraným veku a v jazyku, ktorému dieťa rozumie.

V prípade zamietavého rozhodnutia by sa mali dieťaťu a opatrovníkovi poskytnúť informácie o možných alternatívnych zákonných cestách (napr. povolenie na stály pobyt alebo pobyt z dôvodu veku a/alebo zraniteľnosti) alebo aspoň odporúčania na služby poskytovania informácií.

Ak niektoré z vyššie uvedených záruk nie sú zavedené, preskúmanie žiadosti o medzinárodnú ochranu môže byť potrebné pozastaviť. Toto by sa malo zväžiť v závislosti od povahy chýbajúcich záruk.

Národný referenčný mechanizmus

U detí, ktoré žiadajú o azyl, je zapojenie služieb na ochranu dieťaťa do referenčných mechanizmov aktuálne obmedzené a malo by sa posilniť a zaistiť. V prípade, že nie je zavedený nijaký systém spoločného využívania informácií, všetky príslušné zainteresované strany na ústrednej a miestnej úrovni by sa mali pravidelne stretávať. Musí byť vždy jasné, ktorý orgán je zodpovedný za menovanie opatrovníka/zástupcu alebo poskytovanie prístupu k najvhodnejším postupom pre dieťa, aby sa predišlo medzerám v ochrane v dôsledku toho, že jednotlivé orgány sa domnievajú, že za určité aspekty prípadu dieťaťa sú zodpovedné iné orgány.

► Je potrebné zapojiť úrady na ochranu detí a zabezpečiť, aby sa identifikované obavy (vrátane zneužívania, traumy, násillia, osobitných potrieb/zraniteľnosti, zdravotných problémov atď.) zistili, zdokumentovali a oznámili ďalším zodpovedným vnútroštátnym orgánom, ktoré chránia práva dieťaťa.

Pri zistení rizík alebo zraniteľností by sa mali zaviesť osobitné procesné záruky na uspokojenie ich potrieb. Okrem toho by sa mal prípad dieťaťa postúpiť na podporu a/alebo ďalšie posúdenie v rámci azylového orgánu alebo na iného poskytovateľa služieb či orgán, napríklad prijímací orgán alebo úrad na ochranu detí, aby sa zaistila bezpečnosť a blaho dieťaťa. Pri tomto postúpení môže ísť o odbornú konzultáciu alebo právne poradenstvo. Príkladom je postúpenie detskej obeť obchodovania s ľuďmi k príslušným referenčným mechanizmom, ktoré zabezpečujú komunikáciu systémov medzinárodnej ochrany a boja proti obchodovaniu s ľuďmi.

V prípade detí s osobitnými potrebami by sa postúpenie na pomoc malo uskutočniť podľa potreby, napríklad na lekársku alebo psychologickú starostlivosť a podporu alebo materiálnu pomoc, napr. u detí so zdravotným postihnutím. Nesmú sa začleniť žiadne závery týkajúce sa zdravotnej diagnózy dieťaťa alebo sprevádzajúcich žiadateľov, pokiaľ nie je priložená lekárska správa.

Za osvedčený postup sa považuje predĺženie pomoci nad vek 18 rokov, aby sa poskytlo prechodné obdobie, ktoré umožní postupne nadobudnúť úplnú samostatnosť, a to najmä v prípadoch detí bez sprievodu alebo detí, ktoré potrebujú liečbu na zaručenie úplného zotavenia.

Kvalifikovaný personál

Azyloví pracovníci, ktorí sa venujú deťom, musia byť kvalifikovaní a mať skúsenosti s prácou s deťmi a náležitú odbornú prípravu. Pracovníci, ktorí sa zaoberajú priamo dieťaťom, musia byť vyškolení na používanie metód vedenia pohovoru, ktoré zohľadňujú potreby dieťaťa. Štáty EÚ+ musia na riešenie prípadov detí menovať kvalifikovaný personál s osobitnou odbornou prípravou a zabezpečovať neustále budovanie kapacít svojho personálu. Tlmočníci musia byť takisto vyškolení a mať skúsenosti s tlmočením pre deti.

► Rozhodnutia o žiadosti dieťaťa o medzinárodnú ochranu musí prijímať príslušný orgán, ktorý sa dobre vyzná vo všetkých právnych nástrojoch súvisiacich s právami dieťaťa, obchodovaním s ľuďmi a inými dôležitými záležitosťami ochrany.

Okrem odbornej prípravy je dôležité, aby pracovník a tlmočník uplatňovali prístup, ktorý dieťaťu umožní cítiť sa pohodlne. Príslušný pracovník a tlmočník by mali byť čo najviac neformálni, aktívni a empatickí.

OBRÁŤTE SA NA EÚ

Osobne

V rámci celej EÚ existujú stovky informačných centier Europe Direct. Adresu centra najbližšieho k vám nájdete na tejto webovej stránke: https://europa.eu/european-union/contact_sk

Telefonicky alebo e-mailom

Europe Direct je služba, ktorá odpovedá na vaše otázky o Európskej únii. Túto službu môžete kontaktovať:

- prostredníctvom bezplatného telefónneho čísla: 00 800 6 7 8 9 10 11 (niektorí operátori môžu tieto hovory spoplatňovať),
- prostredníctvom štandardného telefónneho čísla: +32 22999696, alebo
- e-mailom na tejto webovej stránke: https://europa.eu/european-union/contact_sk

VYHLÁDÁVANIE INFORMÁCIÍ O EÚ

Online

Informácie o Európskej únii sú dostupné vo všetkých úradných jazykoch Európskej únie na webovej stránke Europa: https://europa.eu/european-union/index_sk

Publikácie EÚ

Publikácie EÚ, bezplatné alebo platené, si môžete stiahnuť alebo objednať z kníhkupectva na webovej stránke <https://op.europa.eu/sk/publications>. Ak chcete získať viac než jeden výtlačok bezplatných publikácií, obráťte sa na službu Europe Direct alebo vaše miestne informačné centrum (pozri https://europa.eu/european-union/contact_sk).

Právo EÚ a súvisiace dokumenty

Prístup k právnym informáciám EÚ vrátane všetkých právnych predpisov EÚ od roku 1952 vo všetkých úradných jazykoch nájdete na webovej stránke EUR-Lex: <http://eur-lex.europa.eu>

Otvorený prístup k údajom z EÚ

Portál otvorených dát EÚ (<http://data.europa.eu/euodp/sk>) poskytuje prístup k súborom dát z EÚ. Dáta možno stiahnuť a opätovne použiť bezplatne na komerčné aj nekomerčné účely.

Úrad pre vydávanie publikácií
Európskej únie